GS CPA, INC.
ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਭ ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲੋੜਾਂ ਲਈ
Gurpreet Singh, CPA, MBA
Certified Public Accountant
5820 W 56th Street, Suite # 1,
Lafayette Rd. & 56th St. Crossing,
Indianapolis, IN 46254
Ph:317-248-4802
Fax: 317-800-7947
e-mail: info@gscpainc.com
Website: www.gscpainc.com

Truck Insurance Specialist
• Preferred Carriers (A++)
• Bobtail Insurance
• Cargo and Primary Liability
TRI COUNTY INSURANCE
734 655 9090

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ
AMANTEL.COM
$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ
24/7 Customer Service
ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
1-888-652-6268,732-983-4332/4333

USPS - PP 1
Sixteenth Year of Publication
ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ
Price 50¢
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 16, Issue 22, May 30, 2015
20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074
Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਪਿਆ ਪੇਚਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨਜੀਬ ਜੰਗ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ 'ਹੱਕਾਂ' ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਕੁੱਦ ਪਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਨਜੀਬ ਜੰਗ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪੜਦਿਆਂ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ, ਲੋਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਫੇਰਬਦਲ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਉਧਰ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਬਰਾਂਚ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮਿਡਵੈਸਟ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਗਾਇਕਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਬਰਾੜ (ਰਿਪੋਰਟ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਡਾਇਆ

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫਾਈਲਾਂ ਤੋਂ ਧੂੜ ਝਾੜੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਬੋਲੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਕਮਰ ਕੱਸ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿੰਗ ਜਨ ਸੰਘ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ ਕੱਢ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਣ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 1960ਵਿਆਂ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਜਨ ਸੰਘ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਭਾਸ਼ੀ ਸੂਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਘ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ। ਉਂਜ ਇਸ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੌਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਸ਼ੀ ਸੂਬਾ ਐਲਾਨਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਇਸੇ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹੋਰ ਥਾਂਈਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਸੂਬੇ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਛੱਡ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਮਾਰਚ ਦੀ ਝਲਕ।

ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਚੇ 'ਯੁਗ ਬੋਧ' ਦਾ ਦਖਲ

ਜਲੰਧਰ: ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਛਾਪਿਆ ਅਤੇ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ 'ਯੁਗ ਬੋਧ' ਨਾਂ ਦਾ ਪਰਚਾ ਛਪ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸੰਘ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਆਮ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਚੇ ਦੇ ਹਰ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ ਛਾਪੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛਾਪ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

Dhade & Associates, PC
Immigration Lawyers
WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!
ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ
*ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
*ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
*ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜ਼ੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
*ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
Ph:248-254-3441
Fax:(248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: info@eagle.pro
Herman Singh Dhade
Immigration Lawyer
7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

Estb. 1975
World Wide Travel
www.fly2world.com
ਸਸਤੇ ਟਿਕਟ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ
DETROIT 734 838 9998
TOLL FREE 866 66 INDIA
CHICAGO 312 224 8800

ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਡੇ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ

ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਦੀ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਡੇ ਪਰੇਡ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਿੱਖ

ਡੇਅਟਨ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਾਂਗ ਇਥੇ ਵੀ ਇਹ ਦਿਨ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਈ ਪਰੇਡ ਦੇ 4 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਮੇ ਪੈਂਡੇ ਦੌਰਾਨ ਸੜਕ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਝੰਡੇ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ, ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਵਿਦਿਅਕ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਚ ਸਨ। ਸ਼ਹੀਦ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ 'ਤੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਕੋਈ 23000 ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਪਰੇਡ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।

ਇਸ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਦੇ ਸਮਾਜਸੇਵੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਉਹ 19 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਅਤੇ ਡੇਅਟਨ ਤੋਂ ਕਈ ਪਤਵੰਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਅਮਰੀਕੀ ਝੰਡਿਆਂ ਤੇ ਬੈਨਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਜਦੋਂ ਬਜਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘੀ ਤਾਂ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਸੜ੍ਹਕ ਕੰਢੇ ਖੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹਿਲਾ ਕੇ ਨਿੱਘਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮਿਸਟਰ ਅਵਤਾਰ, ਹੈਪੀ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਡੇ' ਕਹਿ ਕੇ ਵਧਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੈਂਫ਼ਲੈਟ ਵੀ ਵੰਡੇ ਗਏ।

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਬਣਿਆ ਆਲਮੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਮੁਖੀ

ਲੰਡਨ: ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਰਿਸਾਇਕਲਿੰਗ ਬਿਊਰੋ ਦਾ ਮੁਖੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਜੇ. ਐਂਡ ਐਚ. ਸੇਲਜ਼ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਬਰੱਸਲਸ ਆਧਾਰਿਤ ਇਸ ਰਿਸਾਇਕਲਿੰਗ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਈ। ਸ੍ਰੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਸਵੀਡਨ ਦੇ ਬਯੋਰਨ ਗਰੱਫਮੈਨ ਦੀ ਥਾਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ।

Sistar Mortgage
Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com
Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans
(734) 330-8859 Mobile
(586) 802-7385 Fax
Balbir.Grewal@SistarMortgage.com
*Refinance up to 125% value of the house.
Loans Available In Most States!
>100% FHA Financing >Residential (Purchase & *Refinance) >Self Employed >Cash Out Refinance >Investment Property Loans >Jumbo Loans >Commercial Property With Business or Business Only

Want to Buy/Sell
Homes, THs, Condos, Apartments, Motels!
Call Madan Khatri
847-530-1550
www.PropertyZoo.com
Top Producer at the office in 2011-2013-2014
*****A Broker who can work with you from Beginning to End, Call Now!!!*****
BHHS American Heritage
25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

Madan Khatri

Exceed Insurance Agency, Inc.
An Independent Insurance Agency
Home
Auto
Business
Life
Retirement Solutions

Call Randeep Chawla!
855-R-CHAWLA (724-2952)
Exceed Insurance Agency, Inc.
An Independent Insurance Agency
HOME | AUTO | BUSINESS | LIFE | RETIREMENT SOLUTIONS
Office Toll Free: 1-855-539-2333
Direct Office: 317-291-6300
Office Fax: 317-293-9691
E-Fax: 1-866-652-9039
Inquiries: Info@exceedinsurance.com
Visit: www.exceedinsurance.com

ਢਾਡੀ ਜਲਾਲਾਬਾਦੀ ਦਾ ਜਥਾ 31 ਨੂੰ ਲੈਨਸਿੰਗ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੇਗਾ

ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਦਲਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ): ਪ੍ਰਸਿਧ ਢਾਡੀ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਾਬਾਦੀ ਦਾ ਢਾਡੀ ਜਥਾ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰੇਗਾ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 517-402-4910 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਜਥੇ ਵਲੋਂ 6 ਅਤੇ 7 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਰਸੀ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਡੈਨਵਰ, ਕਾਲੋਰਾਡੋ ਵਿਖੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਥੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 913-375-0320 ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

1050 South Graham Road, Greenwood, IN 46143
Ph: 317-884-4708

ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ

ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ, 7 ਜੂਨ 2015

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: 5 ਜੂਨ 2015 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ) ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ
ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: 7 ਜੂਨ 2015 (ਐਤਵਾਰ) ਸਵੇਰੇ 10:00 ਵਜੇ

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸਟੇਟ ਗਵਰਨਰ, ਸਿਟੀ ਮੇਅਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਚੀਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) 2 ਜੂਨ ਤੋਂ 7 ਜੂਨ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮ 6:00 ਤੋਂ ਰਾਤ 9:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ।

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ

ਭਾਈ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ) 317-919-4068, ਭਾਈ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਉਪ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ), ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ (ਸਕੱਤਰ) 916-416-2499, ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭਾਊ (ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ), ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਠ (ਚੇਅਰਮੈਨ) 240-381-2266, ਭਾਈ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ (ਮੀਤ ਚੇਅਰਮੈਨ), ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਬੁੱਕਣ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਣਵੈਤ, ਭਾਈ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ

ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਵਿਕਾਸ' ਨੇ ਮਹਿੰਗਾ ਕੀਤਾ ਪੰਜਾਬ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਰ ਮੁਕਤ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 1600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ, ਖੰਡ, ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪੈਟਰੋਲ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਉਤੇ ਇਕ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਸੈੱਸ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਬਿਜਲੀ ਡਿਊਟੀ 13 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਅਠਾਰਾਂ ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਉਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਇਕ ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਖੰਡ ਉਤੇ 11 ਫ਼ੀਸਦੀ ਐਂਟਰੀ ਟੈਕਸ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਖੰਡ ਢਾਈ ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੋ ਤੱਕ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਹਨ ਪਰ ਕਈ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਨਾ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜ ਫ਼ੀਸਦੀ ਬਿਜਲੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾ ਕੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਉਤੇ 985 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਵਾਂ ਬੋਝ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 13 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬਿਜਲੀ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 2050 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 490 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੱਧ ਵਸੂਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੇਲ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਆਮਦਨ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਟਰੋਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਰੇਟ ਘਟਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਟੈਕਸ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਧਾਏ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੜੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਬਰਸਾਤ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਬੇਮੌਸਮੀ ਬਰਸਾਤ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦੇ ਝਾੜ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਵੀਹ ਫੀਸਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਡੀਜ਼ਲ ਉਤੇ ਇਕ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲਟਰ ਸੈੱਸ ਲਗਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਉਤੇ ਡੇਢ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਪੈਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਠ ਸਾਲ ਝੂਠੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ। ਆਪਣੇ ਗੈਰ ਉਪਜਾਊ ਖਰਚੇ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਬਜਾਏ ਦਰਜਨਾਂ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ, ਚਹੇਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੈਬਨਿਟ ਰੈਂਕ ਜਾਂ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਣਾ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਝੱਟ-ਪੱਟ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈਣਾ ਸਰਕਾਰੀ ਮਿਜ਼ਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 250 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਆਤਮਦਾਹ, ਮਨਰੇਗਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਛੇ-ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਨਾ ਮਿਲਣ, ਸਕੂਲ, ਹਸਪਤਾਲ ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਰਾਮ ਭਰੋਸੇ ਚੱਲਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਰ ਮੁਕਤ ਬਜਟ ਪਿੱਛੋਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ 1600 ਕਰੋੜ ਦਾ ਬੋਝ

ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ ਵਿਕਾਸ?

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਿੱਲ ਉਤੇ ਨਵੇਂ ਸੈੱਸ ਵਧਾ ਕੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਖਰਚ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੋਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣੇ ਹਨ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਦੋਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਮਿਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਨਖ਼ਾਂ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਜੇਬਾਂ ਹੋਰ ਹਲਕੀਆਂ ਹੋਣ ਲੱਗਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਖਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਇਕੱਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡੇਢ ਸੌ ਕਰੋੜ ਦੀ ਮਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਪੇਂਡੂ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਚੋਖੀ ਮਾਰ ਪਾਈ ਹੈ। ਮੌਸਮੀ ਸੰਕਟ ਦੀ ਝੰਬੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਡੀਜ਼ਲ ਉਤੇ 1.13 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਟਰ ਵਾਧੂ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਉਤੇ ਹੁਣ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਾਧੂ ਮਾਰ ਪਵੇਗੀ। ਬਿਜਲੀ ਸੈੱਸ ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਵਾਧਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 9 ਲੱਖ ਲੀਟਰ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਪਤ ਹੈ। ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ 50 ਫ਼ੀਸਦ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਮੇਂ 35 ਤੋਂ 40 ਫ਼ੀਸਦ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲਾਨਾ ਤਕਰੀਬਨ 328 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਡੇਢ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਾਰ ਇਕੱਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਝੱਲਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਪਿਛਲੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਬਰਸਾਤ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ 2300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ ਸਨ।

ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਟੈਕਸ ਜ਼ਰੂਰੀ: ਬਾਦਲ

ਤਲਵਾੜਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੈਟਰੋਲ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਉਤੇ ਸੈੱਸ ਲਾਉਣ ਸਮੇਤ 1600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਲਾਏ ਟੈਕਸਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਉਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ 'ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ' ਮੰਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨੈਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ।

ਸੁਖਬੀਰ ਤੇ ਕੈਰੋਂ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਗੁਦਾਮਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੋ ਅਹਿਮ ਜੀਆਂ- ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਜਾ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦਰਮਿਆਨ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਗੁਦਾਮਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵੇਅਰਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜਵਾਈ ਸ੍ਰੀ ਕੈਰੋਂ ਪਨਗਰੇਨ ਤੋਂ ਕਰਾਉਣ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬਾਈ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੀ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਰੱਫੜ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੈਰੋਂ (ਦੋਹਾਂ) ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਇਸੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ ਉਤੇ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਬਿਮਾਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ।

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ 'ਗੱਪਾਂ' ਦੀ ਚਰਚਾ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਉਣ ਤੇ ਕਦੇ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਉਤੇ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 'ਗੱਪੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ 'ਗੱਪ' ਕਹਿਣ ਦੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟਾਈਲ ਵਿਚ ਹੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਉਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਾਂ ਕੋਈ ਗੱਪ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਹੈ।

ਬੱਸ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਖੁਲਾਸੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਕਈ ਰੂਟਾਂ ਉਤੇ ਪੂਰਾ ਦਬਦਬਾ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ, ਪਟਿਆਲਾ, ਮੁਕਤਸਰ ਤੇ ਨੇੜਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 100 ਤੋਂ 150 ਪਰਮਿਟ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੋਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਰੂਟ ਹੀ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਸਾਂ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਦਿੱਗਜ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਕੋਲ 50 ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ 2885 ਪਰਮਿਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 35 ਤੋਂ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਕੋਲ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪਰਮਿਟ ਹੋਰ ਤਕਰੀਬਨ 900 ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਦਾ ਜਲੰਧਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਅਸਰ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਅਹਿਮ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬੱਸ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟਾਂ ਦਾ ਬਿਊਰਾ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਦੇ ਵੀ 27 ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 10 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਹਨ।

ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਰਿਕਾਰਡ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਵੈਬਸਾਈਟ ਸਮੇਤ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਸ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਹੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ 16 ਮਈ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ 3543 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ 2885 ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ 558 ਵਾਧੂ ਬੱਸਾਂ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਧੀਕ ਸਟੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਮਿਟ ਜਾਂ ਕਾਫਲੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਬੱਸਾਂ ਤੋਂ 10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਾਧੂ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਕ ਮੁਤਾਬਕ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 300 ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਜੋੜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਇਕ ਕਾਗਜ਼ ਉਤੇ 30 ਤੋਂ 40 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਰਜ ਹਨ ਜਦਕਿ ਬਾਦਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਨਾਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦਾਹਰਣ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲੇ ਹਨ। ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਪਰਮਿਟਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 295 ਹੈ ਜੋ ਲੜੀਵਾਰ ਨੰਬਰ 464 ਤੋਂ 759 ਉਤੇ ਦਰਜ ਹਨ। 144 ਪਰਮਿਟ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਔਰਬਿਟ ਏਵੀਏਸ਼ਨ, ਤਾਜ ਟਰੈਵਲਜ਼ ਤੇ ਡਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ 141 ਪਰਮਿਟ 65 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਚ 147 ਬੱਸ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 76 ਨਿਊ ਦੀਪ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ ਤੇ ਨਿਊ ਦੀਪ ਮੋਟਰਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਦੇ ਉਘੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ 71 ਪਰਮਿਟ ਤਕਰੀਬਨ 25 ਹੋਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਹਨ।

ਪਰਮਿਟ ਵਿਹੂਣੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਰਗੜਾ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਠੀਕ ਨਾ ਦੱਸ ਕੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਟੈਕਸ ਬੋਝ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਹੀ ਸੂਬੇ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਨੂੰ ਭਾਰਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 3543 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ 2885 ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ 558 ਵਾਧੂ ਬੱਸਾਂ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਟੈਕਸ ਬਚਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ 3.03 ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਟੈਕਸ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਮੋਟੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਬੱਸ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 100 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪਰਮਿਟ ਵਿਹੂਣੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ ਤੇ ਸਲਾਨਾ ਸੱਤ ਕਰੋੜ ਦਾ ਚੂਨਾ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਬਾਦਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ

ਔਰਬਿਟ ਏਵੀਏਸ਼ਨ	62
ਤਾਜ ਟਰੈਵਲਜ਼	37
ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ	64
ਕੁੱਲ	163
ਪਰਮਿਟ	116
ਪਾੜਾ	47
ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ	14000

ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਜੁਝਾਰ ਕਨਸਟ੍ਰੱਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਟਰੈਵਲਜ਼	51
ਜੁਝਾਰ ਪਸੰਜਰ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ	32
ਕੁੱਲ	83
ਪਰਮਿਟ	18
ਪਾੜਾ	65
ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ	20000

ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ

ਕਰਤਾਰ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ	65
ਜਲੰਧਰ ਐਂਡ ਕਰਤਾਰ ਟ੍ਰਰੀਸਟ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ	9
ਕੁੱਲ ਬੱਸਾਂ	74
ਪਰਮਿਟ	35
ਪਾੜਾ	39
ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ	12000

ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਡਿੰਪੀ ਢਿੱਲੋਂ

ਨਿਊ ਦੀਪ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ	55
ਨਿਊ ਦੀਪ ਮੋਟਰਜ਼	59
ਕੁੱਲ ਬੱਸਾਂ	114
ਪਰਮਿਟ	60
ਪਾੜਾ	54
ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ	17000

ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ 'ਚ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਹੇਰ ਫੇਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਠੇਕੇ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਆਮਦਨ ਤੇ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖ਼ੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪੁਖ਼ਤਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇਕ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ (ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ) ਦੇ ਇਕੋ ਪਿੰਡ ਮੁਹੱਦੀਪੁਰ ਵਿਚ ਸਾਲ 2008 ਤੋਂ 2013 ਤੱਕ ਮਿਲੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰੀ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ।

ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬੋਲੀ ਉਤੇ ਦੇਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਠੇਕੇ, ਗਰਾਂਟਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ 46 ਲੱਖ 75 ਹਜ਼ਾਰ 772 ਰੁਪਏ ਹਾਸਲ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ 16 ਲੱਖ 15 ਹਜ਼ਾਰ 727 ਰੁਪਏ ਹੀ ਦਿਖਾਏ ਗਏ। ਪੜਤਾਲੀਆ ਅਫ਼ਸਰ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਧੀ 30.60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਤੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 6.74 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਠੇਕੇ ਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇ ਗਏ। ਅਹਿਮ ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ 50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਵੰਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਜੀਫੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲਜ਼ (ਏ ਐਸ ਪੀ) ਵਲੋਂ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 400 ਡਾਲਰ ਤੋਂ 4000 ਡਾਲਰ ਤਕ ਸਾਲਾਨਾ ਵਜੀਫੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਜੀਫੇ, ਗਰਾਂਟਾਂ ਵਿਆਜ ਮੁਕਤ ਕਰਜਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ।

ਵਜ਼ੀਫੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਵਿਤੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖ ਕੇ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਜੀਫਿਆਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਸੇ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ। ਅਰਜੀਆਂ 'ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਪੋਰਟਲ' ਰਾਹੀਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਨਵੀਆਂ ਅਰਜੀਆਂ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਅਰਜੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ 28 ਜੂਨ 2015 ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਸਤੰਬਰ 'ਚ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣਗੇ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੈਬਸਾਈਟ www.associationofsikhprofessionals.org ਤੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਵਿੱਸ ਬੈਂਕ ਖ਼ਾਤੇਦਾਰਾਂ 'ਚ ਪੌਂਟੀ ਚੱਢਾ ਦੇ ਜਵਾਈ ਦਾ ਵੀ ਨਾਂ

ਬਰਨ: ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਾਜ਼ਾ ਗਜ਼ਟ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚਲੇ ਪੰਜ ਭਾਰਤੀ ਖ਼ਾਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜੱਗਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਨਅਤਕਾਰ ਯਸ਼ ਬਿਰਲਾ ਤੇ ਮਰਹੂਮ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪੌਂਟੀ ਚੱਢਾ ਦੇ ਜਵਾਈ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਛੜ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁੰਬਈ ਆਧਰਤ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਸਵਾਨੀ, ਸੰਗੀਤਾ ਸਵਾਨੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਆਧਾਰਤ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਰਿਤਿਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

CITGO Gas Station For Sale

in Benton Harbor, MI

New Building and new pumps, good location near airport

Sale: inside grocery $80,000

Gas $55,000 gallons

Monthly lottery sale $30,000

Call: 269-921-3950 or 414-406-1737

ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਬੈਨਟਨ ਹਾਰਬਰ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ

ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਬਿਲਡਿੰਗ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪੰਪ, ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ, ਵਧੀਆ ਲੋਕੇਸ਼ਨ

ਮੰਥਲੀ ਸੇਲ: ਗਰੌਸਰੀ $80,000

ਗੈਸ $55,000 ਗੈਲਨ; ਲਾਟਰੀ $30,000

ਫੋਨ: 269-921-3950 ਜਾਂ 414-406-1737

UMA TRAVELS

2535 W. Devon Ave., Chicago, IL 60659

For Lowest Fares & Reliable Service

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

Liquor Store Sale by Owner

Liquor store with Grocery, Beer, Wine and lottery in Kalamazoo, Michigan is on sale.

Very good location, 2 acres of land, Huge building for extra business or storage, huge parking lot and

Monthly Sale: $85,000+

For more info, Call (972) 838-8370

ਕੈਲਮਜ਼ੂ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਲਿੱਕਰ ਸਟੋਰ ਵਿਕਾਊ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਰੌਸਰੀ, ਬੀਅਰ, ਵਾਈਨ ਅਤੇ ਲਾਟਰੀ-ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੋਕੇਸ਼ਨ, ਦੋ ਏਕੜ ਦਾ ਪਲਾਟ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਬਿਜਨਸ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਰਕਿੰਗ

ਮਾਸਿਕ ਵਿਕਰੀ $85,000+

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ (972) 838-8370

21-23

Wanted Tanduria, Cook & Helper

Indian Restaurant in Indianapolis, IN needs Tanduria, Cook, Waiters & Helper immediately.

Good Salary, Free accommodation

Contact: Kulwinder Singh

Ph. 317-437-0367

ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕੁੱਕ, ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕੁੱਕ, ਹੈਲਪਰਾਂ ਅਤੇ ਵੇਟਰਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 317-437-0367

21-24

Matrimonial

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Suitable match sought for Jatt Sikh U.S. Citizen girl, 27 yrs, 5'-6", Master's in Science & employed. The boy should be Jatt Sikh, well-educated, professionally employed from a well-settled family in California, preferably from Bay Area. Contact 510-331-4868 or email: kaur125@yahoo.com 21-24

Jatt Sikh parents seek match for US Citizen daughter, 28, 5'10", bachelors in marketing & employed. Family well settled in Wisconsin, US since 25 years. Boy should Jatt Sikh atleast 6", well-settled in career, preferably from the US or Canada. Contact: 1-414-982-5188 or wisconsinkaur@gmail. com.

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Ramgariah family looking for a suitable match for their son 31 years old, Sr. financial analyst. Please contact: v.singh.hawks.united@gmail.com 20/26

Wanted suitable match for Sikh Ramgharia handsome clean shaven boy, working as software engineer 28, 5'-10" making six figures. Caste no bar. Contact 425-773-9030 or garys4351@gmail.com 22

INDIAN BAZAAR ਇੰਡੀਅਨ ਬਜ਼ਾਰ

334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੌਸਰੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸ਼ੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਗਰੌਸਰੀ ਸਟੋਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ 10% ਛੋਟ

Ph: 317-534-5151, 916-524-0045

Punjab Times
Established in 2000
16th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editors:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Photographer
Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Major Kular
Corrspondents
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send address changes to Punjab Times, 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio, Michigan, Wisconsin, Missisipi, Iowa, Arkansas, Texas, Virginia, Nevada, Washington, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, New York, New Jersey, Connecticut, Oklahoma, Pennsylvania, Missouri, Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਲਗੀ ਬਾਰੇ ਮੁੜ ਵਿਵਾਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ, ਵਸਤਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਕਾਰਨ 2009 ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਲਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੁੜ ਉਭਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਗੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਰੱਖੇ ਅਹਿਮ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ, ਵਸਤਰ ਤੇ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਹੁੰਮਹੁਮਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠਲੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਰੱਖੀਆਂ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਹਿਮ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤਾਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਈਆਂ ਇਹ ਅਹਿਮ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਣ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਲਗੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਗੀ 2009 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਕ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵੱਲੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਲਗੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦਸਤਾਰ 'ਤੇ ਸਜਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਇਸ ਕਲਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਉਭਰਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕਲਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਕਲਗੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਵੀ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਕਲਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੁਰਾਤਤਵ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਹਿਰ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ, ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕਲਗੀ ਦਾ ਕੈਮੀਕਲ ਪ੍ਰੀਖਣ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕੇ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੀਖਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਲਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਲਗੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਲਟਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਕਲਗੀ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਤਾ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨਤਾ ਬਾਰੇ ਸੰਦੇਹ ਸਨ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਮੁੜ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਡਾਇਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਦੁਹਾਂਡ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਚਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਦੀ ਵੀ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਵੇਲੇ ਜਨਸੰਘ ਅੱਗੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਆਣ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਸੰਘ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਬਹਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਲਈ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਨ ਸੰਘ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੈਂਤੜਾ ਮੱਲ ਲਿਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਮੁਹਿੰਮ ਕਾਰਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ 1951 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਹਿੰਦੀ ਲਿਖਵਾਈ ਸੀ। ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਪੋਤੇ ਅਸ਼ਵਨੀ ਮਿੰਨਾ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣੀ ਗਲਤ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਪੈਂਤੜਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਪਿੜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੱਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਹੁਣ ਉਚੇਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ (ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.) ਵੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੀ ਉਚੇਚੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.) ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕਾਈਆਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਫੈਲਾਓ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਹਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਾ ਦਲੇਰਾਨਾ ਫਿਦਾਈਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਐਬਟਾਬਾਦ ਵਿਚਲੇ ਟਿਕਾਣੇ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੀਲ ਕਮਾਂਡੋਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਧਾਰਤ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਨੂੰ 'ਦਲੇਰਾਨਾ ਫਿਦਾਇਨ ਕਾਰਵਾਈ' ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਣੇ ਵਿਚ ਜਰਮਨ ਬੇਕਰੀ ਉਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਪੰਦਰਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਨੂੰ 'ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਬਾਦਲ ਵਿਰੁਧ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਤਬਦੀਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਯੂ.ਟੀ. ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਐਸ.ਕੇ.ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਰਜਾ ਅੱਵਲ ਨਵਜੀਤ ਕਲੇਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੇਸ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗਵਾਹੀਆਂ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਫਸਰ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦੋ ਕਰੋੜ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦਾਲਮ ਤੇ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਸਰਵੇਸ਼ ਕੌਸ਼ਲ ਸਮੇਤ ਤੇਰਾਂ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਦਾ ਇਕ ਲੱਖ 43 ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੱਖਰਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਪਿਆ ਪੇਚਾ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ 'ਸ਼ੱਕੀ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 'ਆਪ' ਵਿਚੋਂ ਛੇਕੇ ਗਏ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਢਿੱਲ੍ਹ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਇਸ 'ਦਾਦਾਗਿਰੀ' ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਡਾਹੁਣ ਤੁਲ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 49 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਸਨਅਤਕਾਰ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਿਆ, ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦਰਅਸਲ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੇ ਬਜਾਏ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰ ਲਈ।

ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਵੰਡ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਵਾਦ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ 49 ਦਿਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਮੌਕੇ ਵੀ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿਲ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਇਸ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਕਾਰਨ ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਿਯਮ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਵਾਦ ਹੋ ਜਾਣ ਉਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਫਾਈਲ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨੇਗਾ ਪਰ ਤੁਰੰਤ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ।

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੇ ਨਜੀਬ ਜੰਗ ਦਰਮਿਆਨ ਰੱਸਾਕਸ਼ੀ, 14 ਫਰਵਰੀ, 2015 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਫਾਈਲ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਨਜੀਬ ਜੰਗ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਖ਼ੁਦ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇਹ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਸੌ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ 100 ਦਿਨ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫ਼ਲਤਾ ਵੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। 100 ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਬਰਾਂਚ ਨੇ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਿਰਫ਼ 70 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਸਗੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਥਿਆੜਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਹਲਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਗਰੌਸਰੀ ਅਤੇ ਸਵੀਟਸ ਵਿਚ ਮਿਠਾਈ ਅਤੇ ਸਨੈਕਸ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਾਰੀਗਰ (ਹਲਵਾਈ) ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਵਾਜਬ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 508-410-2244

Visit us on the web: ***punjabtimesusa.com***

Philips-66 Truck Stop Convenience Store

For Sale or Lease

11 Pumps, 30 Trucks Parking

Diesel & Gas With Restaurant, Liquor, Lottery

Good Profit Margin

Prime Location (4 States Traffic Area on State Hwy I-44/I-49 in Missouri)

Also available commercial bulding (SCF), partially rented in Mohali, India
Commercial plot in business growing area (in Walmart, Home Office area)

Serious Parties Only, Please.

Contact: 417-825-7602

Email: shaanmann5@gmail.com

'ਸਾਂਝੀ ਸੋਚ' ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਜਖਮੀ

ਸੈਲੀਡਾ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਫਤਾਵਾਰ 'ਸਾਂਝੀ ਸੋਚ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਤੇ ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ ਬੂਟਾ ਬਾਸੀ ਨੂੰ ਲੰਘੀ 19 ਮਈ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਬੂਟਾ ਬਾਸੀ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ, ਲੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ।

ਸਟੈਨਿਸਲਾਸ ਕਾਉਂਟੀ ਸ਼ੈਰਿਫ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੂਟਾ ਬਾਸੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਰਾਤੀਂ ਕਰੀਬ 8.30 ਵਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਘੰਟੀ ਖੜਕਾਈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦਰਵਾਜਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਬੇਸਬਾਲ ਬੈਟ ਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਅਤੇ ਗੋਡਿਆਂ ਉਪਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ।

ਬਾਸੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਸੱਚ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਤੇ ਲੇਖ ਛਾਪਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਈ ਲੋਕਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਕ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ 'ਸਾਂਝੀ ਸੋਚ' ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੋਈ ਲੋਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਠੱਗੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਬਾਸੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦਾ ਹੁਲੀਆ ਅਤੇ ਗਡੀ ਦੀ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟ ਦਾ ਅਧੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Jet Airways, Air India, KLM, Lufthansa, Delta, Qatar Airlines.

For Emergency Call anytime at 847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares available

To Advertise with Punjab Times Call: 847-359-0746

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ
Punjabi RADIO USA
Uniting Punjabi's All Over

24 ਘੰਟੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸੁਣੋ

Listen on :
Radio Sets (CA, WA, NV)
Dial in
832-551-5029 or 605-475-6868
Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com

Ph: 408-272-5200

ਤੰਦੂਰੀਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਵੇਟਰ, ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 317-313-9651

20-21

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143

Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

J FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
J FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ! ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ! !

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਿਚ

ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਖੁਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ

Truck Driving School

Lic. # 0027

A-One Truck Driving School

2302 South West Street, Indianapolis, IN 46225

Gurinder Nagra, Ben Singh Bashal, Gurnam Dhaliwal

Ph: 317-653-6666

ਫਿਰ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹੈ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਸਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਉਲਝਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ 84 ਸਾਲਾ ਬਾਪੂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਸਵਾ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਗੜਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਪੂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਕੁੱਦ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕੋਠੀ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਖਤੀ ਕਾਰਨ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅੰਬ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੇਟ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁਟ ਹੋ ਕੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਹ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਬਾਪੂ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਆਗੂ ਆਰ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਉਤੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣਗੇ। ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਉਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ।

ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸਾਂਝਾ ਮੰਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਰਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਭਾਈ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕੇ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਮੂਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਭਾਈ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਠਿੰਡਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਈ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਅੰਨ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪੰਥਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਟਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪੰਥਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਚੁੱਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਛਿੜਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਭ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਿੱਕਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਹਾਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਿੱਕੇ ਦੱਸ ਦੇ ਆਪਣਾ ਪੱਲਾ ਝਾੜਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਹੱਕ ਖੋ ਲਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ 82 ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 25 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ 16 ਅਜਿਹੇ ਕੈਦੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਜਿਹੜੇ ਅੱਠ ਸੀਨੀਅਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਲ 1987 ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 7 ਤੋਂ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਜੋ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ 3665 ਉਮਰ ਕੈਦੀ ਹਨ ਤੇ ਫਿਲਹਾਲ 223 ਕੈਦੀ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੰਦੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਬੈਠ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਿੱਕੇ ਦੱਸ ਕੇ ਆਪਣਾ ਪੱਲਾ ਝਾੜਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪੱਕੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਉਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ (ਬਰੇਲੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ 1990 ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੈ), ਭਾਈ ਲਾਲ ਸਿੰਘ (ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1992 ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੈ), ਭਾਈ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖੈਰਾ (ਗੁਰਬਰਗ ਜੇਲ੍ਹ, ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ 1990 ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੈ), ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ (ਬੁੜੈਲ ਜੇਲ੍ਹ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 1995 ਤੋਂ ਬੰਦ ਹਨ) ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ (ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 1995 ਤੋਂ ਬੰਦ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸੱਤ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਉਹ 19-24 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀਆਂ ਸਦਕਾ ਗੁਰਮੀਤ ਪਿੰਕੀ ਕੈਟ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਸ਼ੇਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਕੈਟ ਤੋਂ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬਣਿਆਂ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮੁੜ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਿੰਕੀ ਦੀ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਉਪਰੰਤ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਿੰਕੀ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਜੀ.ਐਸ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ 16 ਮਈ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਜ਼ੋਨਲ ਆਈ.ਜੀ. ਲੋਕਨਾਥ ਆਂਗਰਾ ਨੇ ਰਾਤੋਂ ਰਾਤ ਪਿੰਕੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿੰਕੀ 'ਤੇ ਇਹ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, 2001 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰਸਤਾ ਮੰਗਣ ਦੀ 'ਗੁਸਤਾਖੀ' ਬਦਲੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਤੰਤਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਉਪਰ ਇੰਨੀ ਮਿਹਰ ਹੋਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜੂਨ 2014 ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਨਾਭਾ ਵਿਚ 'ਸਾਊ' ਵਤੀਰੇ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਹੀ ਅਗੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਰਿਆਇਤ 'ਤੇ ਉਂਗਲ ਉਠਾਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਅਗਾਊਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ? ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਕੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਪਿੰਕੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਤੱਕ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਬਾਰੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁਤੱਲਕ ਖ਼ਤੋ-ਖ਼ਿਤਾਬਤ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਬੀਤੀ 15 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਜੀ.ਐਸ. ਢਿੱਲੋਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਪਿੰਕੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਲਈ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਪਿੰਕੀ ਦਾ ਬੈਲਟ ਨੰਬਰ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚਲਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ 23 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਆਈ.ਜੀ. ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ ਪਿੰਕੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਬਾਰੇ ਪੈਰਾ ਵਾਰ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਸਰਵਿਸ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗੇ ਸਨ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਯਕੀਨਨ ਇਹ ਕੰਮ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ 10 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪਿੰਕੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

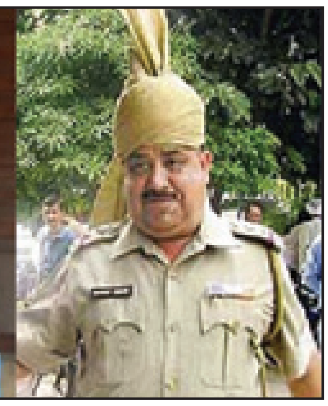

ਕੌਣ ਹੈ ਕੈਟ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕੀ?

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸੂਹੀਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗੋਲਾ ਨੂੰ ਰਾਸਤਾ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿੰਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਪੁਲਿਸ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਨੂੰ 'ਬਾਪੂ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਲੁਧਿਆਣਾ ਰੇਂਜ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ 16 ਮਈ ਨੂੰ ਪਿੰਕੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਖਬਰ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਤੋਂ ਰਾਤ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 486 ਦਿਨ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਿੰਕੀ

ਪਿੰਕੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ 486 ਦਿਨ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰਿਹਾ। ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਤਹਿਤ ਹਾਸਲ ਸੂਚਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਿੰਕੀ ਚਾਰ ਅਪਰੈਲ 2008 ਨੂੰ ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਲਈ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ 52 ਦਿਨ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ 31 ਮਈ 2008 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਪਰਤਿਆ। 25 ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਉਹ ਮੁੜ ਚਾਰ ਹਫਤਿਆਂ ਦੀ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ 18 ਅਕਤੂਬਰ 2009 ਨੂੰ 143 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹ ਪਰਤਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2011 ਤੋਂ 2012 ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਹ 112 ਦਿਨ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਿਹਾ।

ਪਿੰਕੀ ਵਲੋਂ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਵਾਦਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਈ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਤੇ ਪੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਖੁਲਾਸੇ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਦਰਅਸਲ ਪਿੰਕੀ ਆਪਣੇ ਪੁਲਿਸ ਜੀਵਨ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੀਆਂ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਤੇ ਸਵੈ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੰਕੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੈਡਕੁਆਟਰ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਲਵਾਂਗਾ ਜੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਸੀ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਸ ਮੌਕੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਨ।

ਬਹਾਲੀ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਬਾਦਲ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੌਲਦਾਰ ਪਿੰਕੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਪਿੰਕੀ 'ਤੇ ਧਮਕਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਪਿੰਕੀ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਚੰਗੇ ਵਤੀਰੇ ਕਰਕੇ ਜੂਨ 2014 ਵਿਚ ਅਗੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਪਿੰਕੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਗੋਲਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਿੰਕੀ ਦੀ ਅਗੇਤੀ ਰਿਹਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣੇ ਦੇ ਗੇੜੇ ਮਾਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਜੇ ਤਾਈਂ ਹੱਥ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਫੜਾਇਆ।

ਪਿੰਕੀ ਵਲੋਂ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਸਮੇਂ ਨਿਭਾਈ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਾਸਤਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਪਿੱਛੋਂ ਬਰਖਾਸਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਕੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਾਸ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਆਗੂਆਂ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਰੱਖਿਆ। ਪਿੰਕੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫਰਿਆਦ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਕਈ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਸੀ।

ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਮਈ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਫਤਾ ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਫਤਾ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾਹਰੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਹਫਤੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਢੰਡੋਰਚੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਝਾਕ ਅਜੇ ਵੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹਵਾ ਬੰਨ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਕੀਕਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੇਖਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇੱਕ-ਤਰਫਾ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ, ਕਈ ਪੱਖ ਵੇਖਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਇੱਕ ਜਨ-ਧਨ ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਬੀਮਾ ਵਾਲੀ ਇਕ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕੱਚ-ਸੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਵੇਗਾ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਵੀ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਇੱਕ 'ਪ੍ਰਾਪਤੀ' ਕਰ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੀ, ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਪੰਜ ਐਟਮੀ ਧਮਾਕੇ ਕਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਐਟਮੀ ਤਾਕਤ ਬਣਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਏਡਾ ਬੰਬ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ, ਤੇ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਵਜੋਂ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ, ਬੰਬ ਚਲਾ ਕੇ ਵਾਜਪਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੈਂਕੜੀ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਨਾਟਕ ਸੀ।

ਐਟਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਵਿਖਾਵਾ ਭਾਰਤ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵੇਲੇ ਐਟਮੀ ਧਮਾਕਾ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਐਟਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਿਨ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਦਿਨ ਮਿਥਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵੇਲੇ ਦੇ ਧਮਾਕੇ ਵਾਲਾ ਮਿਥਣਾ ਬਣਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਭਾਜਪਾਈ ਚੁਸਤੀ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਕਮਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁਣ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅੰਦਰ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਹੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਟੋਕਿਆ, ਉਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬ ਵੀ ਕਮਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਦਲ ਜਾਣ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਦੋ ਹੋਰ ਥਾਂ ਵੀ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਹਾਗ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਈ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਹਕੂਮਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਨਰਲ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲ ਵੀ ਕੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਏ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਤੱਕ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਲੇ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ ਤੇ ਕੇਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਨਰਲ ਵੀ ਕੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਨਰਲ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਹਾਗ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਕੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਵਜੋਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਮੰਦੀ ਨੀਤ ਨਾਲ ਲਾਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਵੀ ਕੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੰਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪਾਪ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਸ਼ਾਇਦ ਜਨਰਲ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ 'ਸਥਿਤੀਆਂ' ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਹੋ ਹੋਇਆ। ਭਾਜਪਾ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਧੋਖਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਉਹ ਆਪ ਹਰ ਸਕੀਮ ਓਸੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਸਥਿਤੀਆਂ' ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਤਿਕੜਮਾਂ ਲਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਹੈ। 'ਸਥਿਤੀਆਂ' ਦਾ ਫਰਕ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹੋ ਹੈ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੋ ਨੁਕਤੇ ਡਿੱਗਦੀ ਤੇ ਫਿਰ ਚਾਰ ਨੁਕਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪਰ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੈਟਰੋਲ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੇ ਭਾਅ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘਟਾਏ ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਘਟੇ ਸਨ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਭਾਅ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਆਪ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਨਸੀਬ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਆਏ ਤੋਂ ਭਾਅ ਘਟਣ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਟਰੋਲ ਸਸਤਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੰਸਾਰ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਕੀਮਤਾਂ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਪੈਟਰੋਲ ਸੱਤਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਟੱਪ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਥਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਭਾਅ ਸੰਸਾਰ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਚੜ੍ਹਨ ਕਾਰਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਵਕਤੀ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਮਜਬੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਭਾਅ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਵਧਾਏ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਸ ਵੱਡੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਘਰਾਣੇ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੋਰ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹਿਰੂ-ਗਾਂਧੀਆਂ ਦਾ 'ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਿੱਤਰ' ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਨੇੜ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਮੱਰਥਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਡੰਕਾ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਦੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਡੰਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ, ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਗੱਪਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਭੱਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਜੋੜਨ ਦਾ ਗੁੱਡਾ ਵੀ ਬੱਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਆਇਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਭਾਰਤੀ ਹੋਣ ਉਤੇ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਸਾਰਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੇ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਘਰਾਣੇ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਤੋਹਫੇ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਦਸ ਲੱਖ ਦਾ ਸੂਟ ਪਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਮੋਦੀ ਦੀ ਮਿਲਣੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਚਾਹ ਦੇ ਕੱਪ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਏਡੇ ਮੁਰਾਤਬੇ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਹੋਰ ਲੋਕ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਚਪਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੌੜੇ ਤੇਲ ਦਾ ਦੀਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਉਹ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਖੰਭੇ ਹੇਠ ਕਿਤਾਬ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਖੰਭਿਆਂ ਉਤੇ ਬਲਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੇ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਗੈਸ ਜਗਾ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਤੇਲ ਮੁੱਕਣ ਨਾਲ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਬੁਝ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸੌਦਾਗਰੀ ਕਰ ਲਈ, ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲੇ ਏਨੇ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇ। ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਖੜਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਪਨ ਦੀ ਏਨੀ ਗਰੀਬੀ ਹੰਢਾਉਣ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਗਰੀਬੀ ਹੰਢਾ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ?

ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਹੋਈ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਉਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ 'ਇੰਦਰਾ ਇਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਇੰਡੀਆ ਇਜ਼ ਇੰਦਰਾ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ, ਖੂੰਜੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਿਰਫ ਨਾਂ ਸੀ, ਸਾਰਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਾਂ-ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਦਫਤਰੋਂ ਚੱਲਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਸਿਰਫ ਨਾਂ ਦੇ ਹਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਦਫਤਰ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਿਰ ਵੀ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੱਖਣ ਵਿਚੋਂ ਵਾਲ ਵਾਂਗ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਵਰਗੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬੁੱਢੇ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਰਹਿ ਕੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਘਰੀਂ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰਹੀ ਗੱਲ ਏਜੰਡੇ ਦੀ, ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਲਾ ਧਨ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਕੱਢ ਕੇ ਪੰਜ ਜੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਖੁਦ ਕਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਸ਼ੋਸ਼ਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਸਫਾਈ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਫ ਥਾਂਵਾਂ ਉਤੇ ਲੋੜ ਜੋਗਾ ਕੂੜਾ ਸੁੱਟਵਾ ਕੇ ਫਿਰ ਝਾੜੂ ਫੜਦੇ ਤੇ ਸਫਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਵਾਉਂਦੇ ਮੀਡੀਆ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦੀ ਸਫਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਚੋਣਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਅਮਲ ਦੇ ਕੰਮ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਿਆ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਿੱਲ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਰਗੜਾ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਏਨੀ ਬੇਹੂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਨਾਲ ਖੜੋਣ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਈਆਂ। ਲੋਕਪਾਲ ਸਮੇਤ ਕਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਹੁਦੇ ਭਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਅੜਿੱਕੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਚੱਲਦੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਮਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਕੈਂਡਲ ਨਹੀਂ ਉਠ ਸਕਿਆ। ਕਾਹਲੇ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਘਪਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਸਕੈਂਡਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਸਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਕੈਂਡਲਾਂ ਦੀ ਉਹ ਲੜੀ ਬੱਝ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਢ ਕਾਰਗਿਲ ਜੰਗ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਬਕਸਿਆਂ (ਕੱਫਨ) ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਝਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਈ ਸੌ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਅਤੇ ਗੈਸ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੀ ਅਲਾਟ ਹੋਈਆਂ ਜੋ ਚੁਫੇਰੇ ਪੁਆੜਾ ਪੈਣ ਮਗਰੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਪੈਟੋਰਲ ਪੰਪ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਲਖਨਊ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਘਰ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਗੁਜਰਾਤ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਹਾਲੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਨਾਲ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੂਰ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਰੌਲੇ ਵਿਚ ਰੁਲ ਗਈ ਕਿ ਮਹਾਤਾਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮਾਂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਕੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਉਤੇ ਛਾਪਣ ਦਾ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਟੇਲ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਹਲਾਂ ਦੇ ਫਾਲੇ ਜਿੰਨਾ ਲੋਹਾ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬੁੱਤ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਣੇ ਸਟੈਚੂ ਆਫ ਲਿਬਰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬਣਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਬੁੱਤ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸਾਲ 2013 ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ 2063 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਤੇ ਡੁਬਈ ਦਾ ਬੁਰਜ ਖਲੀਫਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਟਰਨਰ ਕੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਵਧ ਕੇ 2989 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ। ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਬੁੱਤ ਦੇ ਬਣਨ ਤੱਕ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿਚ ਏਨਾ ਕੱਟ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅੜੇ-ਥੁੜੇ ਲੋਕ ਰੋਂਦੇ ਫਿਰਨਗੇ। ਜਿੱਥੇ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬੁੱਤ ਲੱਗੇਗਾ, ਨਰਮਦਾ ਡੈਮ ਦੇ ਕੋਲ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ 'ਵਰਤ ਬਾਵਾ ਟੇਕਰੀ' ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਉਥੇ ਇਹ ਸੱਟ ਏਸੇ ਸਾਲ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਖੁਦ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਦੁਖੀ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਥਾਂ ਬਾਰੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਥੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਣੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਛੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਉਤੇ ਵੱਜੀ ਲੱਤ ਦੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ 927 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਖੋਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਹਲੀ ਕੀ ਸੀ?

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮ੍ਰਾਤੜ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਨੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮ੍ਰਾਤੜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਕੀਰ ਕਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਜਾ ਕੇ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਉਤੇ ਹੱਥ ਘੁੰਮਾਵੀਂ ਤੇ ਫਿਰ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਫੇਰ ਲਵੀਂ, ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦਾ ਨੂਰ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਦਰਗਾਹ ਨੂੰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਨੀਂਦ ਹਾਲੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ, ਚਿਰਾਗ ਉਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੀ ਕੁਝ ਦੇਰ ਖੜਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਓਨੀ ਦੇਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਕਾਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਉਹੋ ਹੱਥ ਫੇਰ ਕੇ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬੀਵੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ: 'ਭਲੀਏ ਲੋਕੇ, ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨੂਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹੈ?' ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ: 'ਜੇ ਨੂਰ ਦਾ ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਘਟਾਵਾਂ ਚੜ੍ਹ ਗਈਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਕਰ ਕੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈਂ।'

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
National Truck Driving School
*ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਰ ਬਣੋ
ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ
ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ
ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

Call For Special Price
Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733
Yuba City Ph:530-419-5058
1816 Main Ave., Secramento CA, 95838

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 30 ਮਈ 2015

ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਸਾਲ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਹੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿੰਗ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਦੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਖਿੱਚ-ਧੂਹ ਕੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਛਪਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾ ਕੇ ਹਰ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਖਾ ਕੰਮ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸਾਂ-ਵਟਾਂਦਰਿਆਂ ਉਤੇ ਹੀ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹਿਸਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਮੁੱਦਾ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕਦੀ ਉਸ ਨੁਕਤਾ-ਨਿਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕੋਣ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਬਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਨ ਵਧੇਰੇ ਹਨ। ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਿਰਫ ਵੋਟ ਤੱਕ ਘਟਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ-ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਈਸਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ-ਰਣਨੀਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ-ਰਣਨੀਤੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂਈਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਰਜਾ ਘਰਾਂ ਉਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ/ਕਰਵਾਏ ਗਏ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਘੇਸਲ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਐਨ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਵਿਹਾਰ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਵੱਲ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਉਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਗਠਜੋੜ ਨਾਲ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਮੰਤਵ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਵੱਲ ਪੁਲਾਂਘ ਭਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਹਮਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਜਿਹੜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਗੱਲਾਂ ਅਕਸਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਕਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਈ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਛੇ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲਾਹੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੱਜ ਉਹ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ-ਸਿਆਸੀ-ਸਮਾਜਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਕੁੰਡਲੀ ਮਾਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸੁਰ ਵੀ ਇਹੀ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਰੇ-ਨਿਆਰੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੀ ਬਣੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀ ਨੂੰਹ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਬਣ ਗਈ, ਪਰ ਇਸ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਰੇ-ਨਿਆਰੇ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਦੱਬਵੀਂ ਜੀਭੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਗਈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਨਾ-ਅਹਿਲੀਅਤ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਚੰਗੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਉਠਿਆ ਲੋਕ-ਉਭਾਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਬਦਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਉਭਾਰ ਫਿਲਹਾਲ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਮੋਹ-ਭੰਗ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਤੇ ਨਰੋਆ ਮੋੜ ਕੱਟੇ। ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਵੇਂ ਮੋੜ ਵਿਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਰੋਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਗਰਾਂ ਦਾ?

ਮੱਥੇ ਲੱਗਾ ਸੀ ਟਿੱਕਾ ਜੋ 'ਅਣਖੀਆਂ' ਦਾ, ਢਾਹ ਕੇ ਢੇਰੀਆਂ ਉਹਨੂੰ ਹੁਣ ਧੋਣ ਲੱਗੇ।
ਮੰਤਰ ਸਿਦਕ ਤੇ ਸਿਰੜ ਦਾ ਧਾਰੀਏ ਵੀ, ਨਹੀਂਓਂ ਸੋਚਦੇ ਝੂਰ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗੇ।
ਲੈਂਦੇ ਸਬਕ ਨਾ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਨਾਬਰੀ ਦਾ, ਛੱਡ ਚਾਨਣਾ 'ਹਨੇਰ' ਨੂੰ ਢੋਣ ਲੱਗੇ।
'ਹੋਊ ਪਰੇ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਫੜਿਆ, ਕਹਿ ਕੇ 'ਮੈਨੂੰ ਕੀ?' ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਣ ਲੱਗੇ।
ਝੋਨੇ ਅਤੇ ਸਫੈਦੇ ਦੀ 'ਮਿਹਰ' ਹੋ ਗਈ, 'ਹਰਾ ਦੇਸ਼' ਹੁਣ ਬਣ ਗਿਆ ਖਿੰਗਰਾਂ ਦਾ।
ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਰੀਸਾਂ ਦਾ ਪੱਟਿਆ ਜੀ, ਬਣਿਆ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ ਸਿੰਗਰਾਂ ਦਾ!

ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਿਚ 'ਹਾਅ ਦੇ ਨਾਅਰੇ' ਦਾ ਪਿੜ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਚੜ੍ਹ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਉਤੇ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਡਾਕੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਮ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀ-ਦਰ-ਵਧੀਕੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਤੇ ਸੁਣਨ-ਗਿਣਨ ਵਾਲਾ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਬਹੁੜ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਵਲੋਂ ਇਸੇ ਨੁਕਤਾ-ਨਿਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਬੀੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਆਵਾਮ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਧੱਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ 1200 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਕੱਚੀ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਖੋਹ ਲਈ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ 'ਕਸੂਰ' ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਭਰੀ ਮਹਿਫਿਲ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਜੇਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਦਇੰਤਜ਼ਾਮੀ ਕਾਰਨ ਬੇ-ਆਸ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। -ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ
(23 ਮਈ 2015, ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ)

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਬੀਬੀਆਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰਤਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ 1200 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਤਨਖ਼ਾਹ (20 ਡਾਲਰ ਮਹੀਨਾ) ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਨਖ਼ਾਹ 2012 ਵਿਚ ਤੈਅ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਤਨਖ਼ਾਹ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 40 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬੱਚਾ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦਸ ਮਹੀਨੇ ਤਨਖ਼ਾਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀਮੇ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਕੱਚੀ ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਨਿਗੂਣੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕੰਮ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗ਼ਰੀਬ ਤਬਕੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੁੱਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਤਬਕੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੀ ਹੈ।

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ
ਫੋਨ: +91-97811-21873

ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਕ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਈ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਤਬਕਾ ਹੈ ਜੋ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਤਬਕਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਗੂਣੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜ ਜੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਘਿਉ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਵੀ ਸੁੱਕੀ ਰਸਦ ਨਹੀਂ ਖ਼ਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਹੈ। ਕੱਚੀ ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਨਿਗੂਣੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਮਿੱਡ ਡੇਅ ਮੀਲ ਕੁੱਕ ਫਰੰਟ ਨੇ ਇਹ ਔਖਾ ਕੰਮ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਗ਼ਰੀਬ ਤਬਕੇ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰੀ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੰਗਾਂ-ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਆਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨਾਲ ਆਵਾਮ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਈ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਲੰਘੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਸਰ ਵਾਲੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਚੋਣਾਂ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸਰਗਰਮੀ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ 'ਰੁਝੇਵਿਆਂ' ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠਾਂ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁੱਕ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ।

ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਲਾਗੇ ਪਿੰਡ ਦਰੋਗੇਵਾਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ। ਆਪਣੀ ਬੇਬਾਕੀ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਮਿੱਡ ਡੇਅ ਮੀਲ ਕੁੱਕ ਫਰੰਟ ਦੀ ਸੂਬਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹੈ। ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਤਾਂ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਹੀ ਮੁਕਾਮੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ 22 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਮਾਣਕ ਮਾਜਰਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਧਰਨੇ ਉਤੇ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਦੇ ਧੀ-ਪੁੱਤ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁੱਕ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਦਰੋਗੇਵਾਲ ਦੀ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਜੁਲਾਈ 2007 ਤੋਂ ਮਾਣਕ ਮਾਜਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ-ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਧਰਨੇ ਉਤੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਕਈ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ-ਸਮਾਜਕ ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮੀਆ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪਰਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ 'ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨ' ਵਾਲੇ ਪੰਚ-ਸਰਪੰਚ-ਅਧਿਆਪਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਬੀ ਧਰਨੇ ਉਤੇ ਬੈਠੀ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਪਾਸੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮੀਆ 'ਸਿਆਸੀ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ' ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਤੋਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਦੀ ਲੜੀ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਿਉਂ ਸਰਗਰਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਮਨਦੀਪ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਿਤਾਬ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਕੁਤਾਹੀ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹੋ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਧਰੀ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੇਮੁਹਾਰ ਗ਼ੈਰ-ਸਮਾਜਕ ਤੱਤ ਗ਼ਾਲਿਬ ਧਿਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੁਗਤਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸੁਆਲ ਵੀ ਪੁੱਛਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਵਰਗੀ 1200 ਮਹੀਨਾ ਤਨਖ਼ਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤੋਰਦੀ ਹੈ? ਉਹ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਜੇਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਸਰਕਾਰੀ-ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਸਿਆਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਸਿਆਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤਹਿਤ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜੁਆਬ ਗ਼ੈਰ-ਸਿਆਸੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਲਾ? ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜੇ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਆਪਣੇ 'ਫ਼ਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਤਿੱਖੇ ਦੰਦ' ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਨਿਤਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ 'ਹਾਅ ਦੇ ਨਾਅਰੇ' ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਉਘਾੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਮਾਣਕ ਮਾਜਰਾ 'ਹਾਅ ਦੇ ਨਾਅਰੇ' ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਪਿੜ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਹੀ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ-ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਹਾਵਰਾ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ 'ਜਣੇ-ਖਣੇ' ਦੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਧਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੰਤਰੀ-ਸੰਤਰੀ ਆਵਾਮ ਨੂੰ 'ਔਕਾਤ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਣ' ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਿਆਸੀ-ਸਮਾਜਕ ਨਿਜ਼ਾਮ ਉਤੇ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ 'ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ' ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਤੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹਮੀਰਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਮੋਗੇ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੇ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਅਨੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਗ਼ਰੀਬ ਤਬਕੇ ਦੀ ਪੇਂਡੂ ਔਰਤ ਹੈ ਜੋ ਨਿਗੂਣੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵਾਲੀ ਕੱਚੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਔਰਤ, ਗ਼ਰੀਬ ਅਤੇ ਕੱਚੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੋਣਾ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਹਰ ਸਹੂਲਤ, ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਸੀਲ ਕਾਮਾ ਹੋਣ ਦੀ ਤਵੱਕੋ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਥੋੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣੇ' ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਵੇ। ਇਸ ਤਬਕੇ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦਰਦਮੰਦੀ ਦਾ ਹੋਕਾ ਹੈ ਜੋ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ-ਕਾਂਗਰਸ ਖ਼ਾਸੇ ਵਿਚੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਉਘਾੜਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਮੁਹਾਵਰਾ ਇਕ ਧਿਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਆਵਾਮ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟਦੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਤਵੰਤਾਸ਼ਾਹੀ ਭਾਰੂ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪਤਵੰਤਾਸ਼ਾਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭਲਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਦਾ ਤਰੱਦਦ ਹੈ। ਜੇ ਆਵਾਮ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸੁਆਲ ਕਰਨ ਦੀ ਰੀਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਆਸੀ-ਸਮਾਜਕ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਗ਼ਲਬੇ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਵਾਮ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹਕੂਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਦੀ ਹੋਣੀ ਜੇ ਕੋਟਲੇ ਵਾਲੀ ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਮੀਰਗੜ੍ਹ ਵਾਲੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੌਰ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤੰਦ ਵਰ੍ਹਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਇਰਾਕ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਗਏ ਨਛੱਤਰ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ 20 ਡਾਲਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵਾਲੀ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ 30 ਡਾਲਰ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਨ ਨਛੱਤਰ ਇਰਾਕ ਪਰਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਛੱਤਰ ਦੇ ਜਾਣ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸੁਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਬੀਬੀਆਂ ਸੁਆਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਨਦੀਪ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਧਰੀਆਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਇਕੋ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਇਹ ਬੋਲਦੀ ਬਹੁਤ ਹੈ'। ਦਰਦਮੰਦ ਸਿਆਸਤ ਮਨਦੀਪ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਦਲੇਰੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਇਹੋ ਦਲੇਰੀ ਖੋਹਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਹਿਜ਼ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਬਦਤਰ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਸਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮਨਦੀਪ ਇਸੇ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਮਨਦੀਪ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੀ ਥਾਂ ਦਲੀਲਮੰਦ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ। ਮਨਦੀਪ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰਲੇ 'ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼' ਜਾਂ 'ਬਿਹਾਰ' ਨੂੰ ਬੇਪਰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ: ਪ੍ਰਿਜ਼ਨਰ ਆਫ ਵਾਰ

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਈਬਾਬਾ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਕਿਉਂ ਹੈ ਸਰਕਾਰ?

ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰ ਬੰਦਾ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਮਾਓਵਾਦੀ ਹੈ। ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਗ੍ਰੀਨ ਹੰਟ ਖਿਲਾਫ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜੀ.ਐਨ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਨੂੰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ 90% ਅਪਾਹਜ ਹੈ। ਚਰਚਿਤ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕਾ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ 'ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ' ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਰਤਾ ਕੁ ਸੰਖੇਪ ਕਰ ਕੇ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜੀ.ਐਨ. ਸਾਈਬਾਬਾ।

ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰਾਮਲਾਲ ਆਨੰਦ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਲੈਕਚਰਾਰ ਡਾ. ਜੀ.ਐਨ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਨੂੰ ਘਰ ਮੁੜਦੇ ਸਮੇਂ ਅਣਪਛਾਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ 9 ਮਈ 2015 ਨੂੰ ਇਕ ਵਰ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਪਤੀ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੇ ਫੋਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਸੰਤਾ ਨੇ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਾਈ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਅਣਪਛਾਤੇ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲਿਸ ਵਜੋਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸੀ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (ਜੋ ਵ੍ਹੀਲ ਚੇਅਰ ਉਪਰ ਹੈ; ਉਹ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਲੱਕ ਤੋਂ ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ ਨਕਾਰਾ ਹੈ), ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਉਂ ਅਗਵਾ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ? ਦੋ ਕਾਰਨ ਹਨ- ਪਹਿਲਾ, ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ

ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ
ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਉਸ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਚੁੱਕਣਗੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਜੂਮ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਕਾਰਕੁਨ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਪ੍ਰੋ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਨਾਲ ਲਗਾਓ ਰੱਖਦੇ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸਮਰਪਿਤ ਅਧਿਆਪਕ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਬਾਰੇ, ਬੇਖੌਫ਼ ਸਿਆਸੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਮੁਸਤੈਦੀ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਖਤਰਨਾਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਨੂੰ ਦਬੋਚ ਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਹੋਰ ਹੀ ਹੈ। ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰੋ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕੀ ਸੀ?

ਸਤੰਬਰ 2009 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਰੈਡ ਕਾਰੀਡੋਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ, ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਗ੍ਰੀਨ ਹੰਟ ਨਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀ 'ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ' ਖਿਲਾਫ ਨੀਮ-ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਇਆ ਮੁਹਿੰਮ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਉਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਨਾਂ ਸੀ ਜੋ ਸਟੇਟ ਦੇ ਬਣਾਏ ਕਾਤਲ ਗਰੋਹਾਂ (ਬਸਤਰ ਵਿਚ ਸਲਵਾ ਜੁਡਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਬੇਨਾਮ) ਵਲੋਂ ਅਰੰਭੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਖ਼ਰੂਦੀ ਬਾਸ਼ਿੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕਿ ਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਆਪਣੇ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਣ। ਉਦੋਂ ਦੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ। (ਮੌਜੂਦਾ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਿੱਲ ਇਸ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੀ ਹੈ)। ਕਾਤਲ ਗਰੋਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੀਮ-ਫ਼ੌਜੀ ਬਲਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਪਿੰਡ ਸਾੜੇ, ਪੇਂਡੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਕੀਤੇ। ਦਹਿ-ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਆਸਮਾਨ ਹੇਠ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੈਂਕੜੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਪੀਪਲਜ਼ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਗੁਰੀਲਾ ਆਰਮੀ ਵਿਚ ਜਾ ਰਲੇ ਜੋ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਮਾਓਵਾਦੀ) ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ 'ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ' ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

2010 ਅਤੇ 2011 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਗ੍ਰੀਨ ਹੰਟ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਰਹਿਮ ਦੌਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ। ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਇਕੱਠ ਅਤੇ ਰੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਫੈਲਣ ਲੱਗੀ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਗ੍ਰੀਨ ਹੰਟ ਖਿਲਾਫ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕੀਤੀ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ, ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਇਹ ਢੌਂਗ ਰਚਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਗ੍ਰੀਨ ਹੰਟ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ੈਅ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਗੱਲ ਹੈ।

ਇਸ ਬੇਨਾਮ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਸਟੇਟ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਓਵਾਦੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ, ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਛੇੜਨ ਵਰਗੇ ਜੁਰਮਾਂ ਦੇ ਬੇਸਿਰ-ਪੈਰ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ (ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ.) ਤਹਿਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ 2013 ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਆਪਣੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, "ਕਸਬਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਮਾਓਵਾਦੀ) ਦੇ ਵਿਚਾਰਕਾਂ ਤੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਸਟੇਟ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦ ਤੇ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ... ਇਹ ਉਹ ਵਿਚਾਰਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪੀਪਲ'ਜ਼ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਗੁਰੀਲਾ ਆਰਮੀ ਦੇ ਕਾਡਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਨ।"

ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋ

ਜਦੋਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਮਨਘੜਤ ਅਤੇ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਛਪਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਖੁੜਕ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਗਲਿਆਂ ਕੋਲ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਤਰੀਕਾ ਸੀ- ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕੀ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾ ਦਿਓ। ਸੋ, 12 ਸਤੰਬਰ 2013 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ 50 ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀਆਂ ਨੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਹੇਰੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵਲੋਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ ਸਮਾਨ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਾਰੰਟ ਸਨ। ਚੋਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਾਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੈਪਟਾਪ, ਹਾਰਡ ਡਿਸਕ ਅਤੇ ਪੈਨ ਡਰਾਈਵਾਂ। ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਹਾਸ ਬਾਵਚੇ ਨੇ ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਾਰਡ ਡਿਸਕ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਪਾਸਵਰਡ ਪੁੱਛੇ। ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸਵਰਡ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ। 9 ਜਨਵਰੀ 2014 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਟੋਲੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ 9 ਮਈ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਰਾਤ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਗਪੁਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਹੇਰੀ ਲੈ ਗਏ, ਫਿਰ ਨਾਗਪੁਰ ਮੋੜ ਲਿਆਏ। ਸੈਂਕੜੇ ਪੁਲਸੀਆਂ, ਜੀਪਾਂ ਅਤੇ ਬਾਰੂਦੀ ਸੁਰੰਗ ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਦੇ ਪਹਿਰੇ ਹੇਠ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ, ਇਸ ਦੇ ਬਦਨਾਮ ਆਂਡਾ ਸੈਲ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕੇ, ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਜੂਮ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੰਗਾਮੇ ਭਰੇ ਇਸ ਪੂਰੇ ਨਾਟਕ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਵ੍ਹੀਲ ਚੇਅਰ ਟੁੱਟ ਗਈ। ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਦੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ '90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਪਾਹਜ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਹੋਰ ਨਾ ਵਿਗੜੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਦੇਖ-ਰੇਖ, ਫਿਜ਼ਿਓਥੈਰੇਪੀ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਹੈ), ਜਿਥੇ ਟੱਟੀ-ਪੇਸ਼ਾਬ ਜਾਣ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਰੀਂਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਤਸੀਹਿਆਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

'ਆਊਟਲੁੱਕ' ਦਾ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਈਬਾਬਾ (ਸੱਜੇ) ਦੀ ਕਵਰ ਸਟੋਰੀ ਵਾਲਾ ਅੰਕ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਉਪਰ ਜੋ ਤਸਵੀਰਾਂ ਛਪੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਟਰਾਫੀ- ਆਪਣੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਵ੍ਹੀਲ ਚੇਅਰ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ, ਪ੍ਰਿਜ਼ਨਰ ਆਫ ਵਾਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਨਾਲ ਪੋਜ਼ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਉਪਰ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਤਹਿਤ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ: ਸੈਕਸ਼ਨ 13 (ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ/ਉਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨਾ/ਉਕਸਾਉਣਾ/ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਭੜਕਾਉਣਾ), ਸੈਕਸ਼ਨ 18 (ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼/ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ), ਸੈਕਸ਼ਨ 20 (ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਗਰੋਹ ਜਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਾ), ਸੈਕਸ਼ਨ 38 (ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 39 (ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਾ)। ਉਸ ਉਪਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਮਾਓਵਾਦੀ) ਦੀ ਕਾਮਰੇਡ ਨਰਮਦਾ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ, ਜੇ.ਐਨ.ਯੂ. ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੇਮ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਚਿੱਪ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੇਮ ਨੂੰ ਅਗਸਤ 2013 ਵਿਚ ਬਲਾਰਸ਼ਾਹ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਉਹ ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਗਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਇਸ 'ਸਾਜ਼ਿਸ਼' ਵਿਚ ਨਾਲ ਦੇ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉਪਰ ਰਿਹਾ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਗਿਣਾਏ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਜੁਰਮ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨਰੀ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਫਰੰਟ (ਆਰ.ਡੀ.ਐਫ.) ਦੇ ਜਾਇੰਟ ਸਕੱਤਰ ਹਨ। ਆਰ.ਡੀ.ਐਫ. ਉੜੀਸਾ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਉਪਰ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਫਰੰਟਲ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਨਾ ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਕਵੀ ਵਰਵਰਾ ਰਾਓ ਹਨ ਜੋ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਿਚ ਜੇ ਵਰ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਪਾਹਜ ਬੰਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅਤਿ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕਦੋਂ ਤਕ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਸਕੇਗਾ?

ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹੀ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਰੂਪ 'ਚ ਵਿਗੜੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤਕਲੀਫ਼ਦੇਹ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। (ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਦਦਗਾਰ ਬਣਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੋਲੀਓ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ 'ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਮੂਲੀ' ਦੱਸਿਆ।) ਉਸ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਟੇਢੀ ਹੋ ਕੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਵਿਚ ਧਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਖੱਬੀ ਬਾਂਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਜਿਸ ਮੁਕਾਮੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਇਨੇ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਐਂਜੀਓਪਲਾਸਟੀ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਐਂਜੀਓਪਲਾਸਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਹ ਇਲਾਜ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਾਣਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜੋ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੁਲਕ ਅਪਾਹਜਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਐਸੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਅਧੀਨ ਕੈਦੀ ਵਜੋਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪਾਹਜ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇ ਖ਼ਾਸ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਹਿਜ਼ ਦਲੀਲ ਖ਼ਾਤਰ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਉਪਰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲਗਾਏ ਗਏ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਪਰ ਗ਼ੌਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ-ਮੌਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਉਸ ਉਪਰ ਲਗਾਏ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ, ਕੀ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਨਤਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

23 ਅਪਰੈਲ 2015 ਨੂੰ ਬਾਬੂ ਬਜਰੰਗੀ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ 'ਅੱਖ ਦੇ ਫੌਰੀ ਅਪਰੇਸ਼ਨ' ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉਪਰ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ 2002 ਵਿਚ ਨਰੋਦਾ ਪਾਟਿਆ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾਰਨ ਕਸੂਰਵਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ 97 ਲੋਕ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

30 ਜੁਲਾਈ 2014 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆ ਕੋਡਨਾਨੀ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਉਸੇ ਨਰੋਦਾ ਪਾਟਿਆ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਕਸੂਰਵਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ 28 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ 2010 ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਬੰਦਿਆਂ- ਸੋਹਰਾਬੂਦੀਨ ਸ਼ੇਖ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕੌਸਰ ਬੀ ਅਤੇ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਰਜਾਪਤੀ, ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਬਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਫਾਰ ਦਿ ਡਿਫੈਂਸ ਐਂਡ ਰਿਲੀਜ਼ ਆਫ ਸਾਈਬਾਬਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੈਨੀ ਬਾਬੂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। 23 ਅਪਰੈਲ 2015 ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਛਪੀ, ਹੈਨੀ ਬਾਬੂ ਨੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ: ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਨੂੰ ਸੇਲਾਈਨ ਡ੍ਰਿਪ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਬਿਸਤਰ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵੱਲ ਏ.ਕੇ. ਸੰਤਾਲੀ ਤਾਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੈਦੀ ਆਪਣੀਆਂ ਲਕਵਾਗ੍ਰਸਤ ਲੱਤਾਂ ਨਾਲ ਭੱਜ ਨਾ ਜਾਵੇ।

ਕੀ ਡਾ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਨਾਗਪੁਰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਬਾਹਰ ਆ ਸਕੇਗਾ? ਕੀ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਈਬਾਬਾ ਬਾਹਰ ਆਵੇ? ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜੋ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ। ਇਹੀ ਸਭ ਤਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਖ਼ਾਤਰ ਅਸੀਂ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਹਾਂ।...ਇਹੀ ਤਾਂ ਹਾਂ ਅਸੀਂ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਾ ਸਵਾਲ

ਲਿਖਤੁਮ

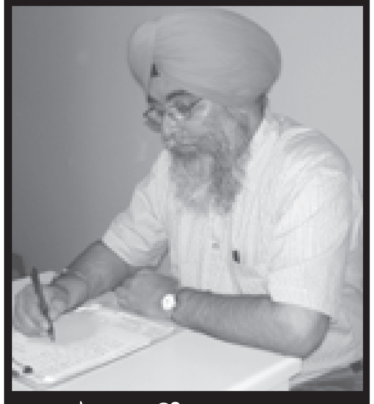

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ
ਫੋਨ: 408-915-1268

ਆਏ ਦਿਨ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਭਾਂਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਛਪਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਲਿਖਤ ਖੁਸ਼ੀਆਂ-ਖੇੜੇ ਵੰਡਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਸੋਗਮਈ ਮੂਡ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਰਚਨਾ 'ਤੇ ਤਰਸ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਿਆਰੀ ਲਿਖਤ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਦੀ ਵਿਚ ਰੁਲ-ਖੁਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਂਭ ਸਾਂਭ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾ, ਸਾਹਿਤ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾ ਤਿਹੁ-ਮੋਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਖੂ ਪਾਠਕ ਨਿਜੀ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲਿਖਤਾਂ ਪਾਠਕ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਣ 'ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਛਪਦੀ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਰਹੇ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਪੀ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮੌਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਤੇ ਮਕਾਊ ਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ 'ਸਟੇਟਸ' ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ (ਕੇਸ, ਦਾੜ੍ਹੀ ਤੇ ਦਸਤਾਰ) ਸਾਂਭਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧਰਮ ਤੇ ਸਦਾਚਾਰ ਵਿਹੂਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਦੁਖੀ ਦਿਲ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੇਖ ਇਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, "...ਲੋਕਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬੋਂ ਆਏ ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਏਜੰਟਾਂ ਕਾਰਨ ਇਥੇ ਰੁਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਕਰਨ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ...।"

ਲੇਖ ਵਿਚ ਬਾਅਦਬ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੋਕਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲਾ ਕੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਸਿੱਖ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੁਖੀ ਦਿਲ ਨਾਲ ਬਿਆਨੇ ਹਨ, "...ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਜੋ ਅਸੀਂ (ਉਥੇ) ਦੇਖੀ ਕਿ (ਸਥਾਨਕ ਬਾਸ਼ਿੰਦਾ) ਸਿੱਖ ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਨ ਵਿਚ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।...ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਹੋਣ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਉਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ (ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ), ਉਹ ਪਤਿਤ ਹਨ। ਉਹ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਗਾੜ ਰਹੇ ਹਨ।...ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਦੂਜਾ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਦਸਤਾਰ ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ 'ਹੁਲੀਆ ਵਿਗਾੜ ਕੇ' ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ (ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ 'ਤੇ) ਸ਼ੱਕ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।"

ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰੁਣਾਮਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਘਰ ਸੀ, ਤੇ ਇਥੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਬਾਹਰ ਫੈਲਦੀ ਸੀ...ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਏਜੰਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗਲਤ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਵਾਲੇ (ਨੌਜਵਾਨ) ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ...ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।" ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪਏ ਕਿਸੇ ਸਰਾਪ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ/ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਗਿਣਾਏ ਹਨ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

"...ਕੇਵਲ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮੈਂ ਗਿਆ ਹਾਂ; ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ, ਕੁਵੈਤ, ਦੋਹਾ, ਦੁਬਈ, ਸਿਡਨੀ, ਮੈਲਬਰਨ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਗਏ ਨੌਜਵਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹੈਰਾਨ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ?"

ਇਹ ਤਾਂ ਸੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ। ਵੈਸੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਸੈਲਾਨੀ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਆਮ ਸਿੱਖ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਮੁਤਫ਼ਿਕ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਨਿਸਬਤ, ਦਿੱਲੀ, ਮੁੰਬਈ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਆਦਿ ਦੁਰਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬਿਆਂ ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ; ਭਾਵ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੀ ਕੇਸ-ਦਸਤਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨੇਰੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ/ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੀ।

ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਹਿਤ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ (ਦੁਪਾਲਪੁਰ) ਹੋਏ ਇਕ ਵਿਆਹ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਇਥੇ ਲਿਖਣਾ ਮੁਨਾਸਬ ਹੋਵੇਗਾ, ਫੌਜ ਵਿਚੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਪਿੰਡ ਆਣ ਵਸੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਬੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਲੜਕਾ ਹੀ ਲੱਭਿਓ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਕੋਲ ਦੌੜ-ਭੱਜ ਕੀਤੀ। ਕਲੀਨਸ਼ੇਵ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਥੇਰੀਆਂ ਦੱਸਾਂ ਪਈ ਜਾਣ, ਪਰ ਬੇਟੀ ਦੀ ਚਾਹਤ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਕੋਈ ਲੜਕਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਬੇਟੀ ਦੀ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਉਮਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਧਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਖਰਕਾਰ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮਿਲਿਆ। ਅਸ਼ਰੂਪ੍ਰਸਤ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ ਵਾਲਾ 'ਹੁੜਦੰਗ ਮਚਾਊ' ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਘਰੇ ਹੀ ਮੰਡਪ ਸਜਾਇਆ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਸ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਮੌਕੇ ਅਨੋਖਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਭੇਜੀਆਂ ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਹ ਅਨੋਖੀ ਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਆਈ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਕ ਜਣਾ ਵੀ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਝ ਹਲਕੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਛੋਟੇ ਪਟਕਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਹੀ ਸਜਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਪ੍ਰਤੇਤਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਾਨ, ਪਰ ਧੇਤਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ (ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀ) ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਟਾਂਵਾਂ-ਟੱਲਾ ਸਾਬਤ-ਸੂਰਤ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਕੰਨੀਂ ਮੁੰਦਰਾਂ ਵਾਲੇ, ਜੋ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਰੁਮਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਖੁਦ ਇਸ ਵਿਆਹ ਦੀ ਮੂਵੀ ਦੇਖ ਕੇ ਤਸੱਲੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਦੀ ਬਰਾਤ ਵਿਚ ਆਏ ਕਈ ਪੜ੍ਹਵੇਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖੀ' ਉਤੇ ਗਿਲਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਮੌਕੇ ਤਿੱਖੇ ਨਿਹੋਰੇ ਵੀ ਮਾਰੇ; ਜਿਵੇਂ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਕਿਉਂ ਸਰਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?

ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਬੇਟਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਆਹੁਣ ਗਏ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਰਿਜ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਗਏ। ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਕਈ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੁੰਡਾ 'ਬਾਹਰੋਂ' ਆਇਆ ਲਗਦੈ? ਕਹਿੰਦੇ, ਮੈਂ ਇਕ ਵੀਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਟੌਹਰ-ਟੱਪੇ ਤੋਂ ਹੀ 'ਬਾਹਰਲਾ' ਹੋਣ ਦਾ ਇਮਕਾਨ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹੋ? ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਉਸ 'ਪੰਜਾਬੀ' ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਮੂੰਹ ਹੀ ਅੱਡਿਆ ਰਹਿ ਗਿਆ, "ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਥੇ ਆ ਜੀ।"

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਬੇਮੁਹਾਰੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ, ਨਸ਼ੇੜੀ ਰੁਚੀਆਂ ਤੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣੇ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਗੱਭਰੂਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਮੋਹ-ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਨਿਜੀ ਵਿਚਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਵਰਗ ਦੀ ਘੋਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਜੂਲੇ ਥੱਲੇ ਨਪੀੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ, ਅਤਿ ਦੇ ਸਵਾਰਥੀ ਮਲਕ ਭਾਗੋਆਂ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਕੁਫ਼ਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨੀ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਦੇਖਣ ਕਰ ਕੇ ਬਦਜ਼ਨ ਹੋ ਗਈ, ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਦੀ ਕਹਾਵਤ 'ਚਿ: ਕੁਫ਼ਰ ਅਜ਼ ਕਾਅਬਾ ਬਰਖੇਜ਼ਦ, ਕੁਜਾ ਮਾਨਦ ਮੁਸਲਮਾਨੀ' (ਅਰਥਾਤ, ਜੇ ਕਾਅਬੇ 'ਚ ਹੀ ਕੁਫ਼ਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸਲਾਮ ਕਿਥੇ ਰਹੇਗਾ)।

ਅਜੀਬ ਇਤਫ਼ਾਕ: ਲੇਖ ਲਿਖਦਿਆਂ ਅਚਾਨਕ ਉਠ ਕੇ 'ਸਪੋਕਸਮੈਨ' ਅਖ਼ਬਾਰ (23 ਮਈ 2015, ਸਨਿਚਰਵਾਰ) ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚਲੇ ਇਹ ਵਾਕ ਮੇਰੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੀ ਜਾਪੇ, "ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ-ਮੋਹਰਾ ਜਾਂ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਉਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸੱਤਾ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ। ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਓ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸਰੂਪ ਦਾ ਇੰਨਾ ਮਾੜਾ ਹਾਲ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੈ।"

ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਵੇ ਵੀ ਆਈ ਪੀ ਸਭਿਆਚਾਰ

ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਗਜਪਤੀ ਰਾਜੂ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਇਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹਵਾਈ ਸਫਰ ਸਮੇਂ ਜਾਂਚ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਚਿਸ ਡੱਬੀਆਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮਾਚਿਸ ਦੀ ਡੱਬੀ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾਚਿਸ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇ।

ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ
ਡੇਅਟਨ, ਓਹਾਇਓ
ਫੋਨ: 937-573-9812

ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਚਿਸਾਂ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਦਸੰਬਰ 2001 ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਦ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਿਚਰਡ ਰੀਡ ਨੇ ਜੁੱਤੀ ਵਿਚ ਲੁਕਾਏ ਬੰਬ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਾਚਸ ਦੀ ਤੀਲੀ ਨਾਲ ਲਾਈ ਅੱਗ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ।

ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 11 ਸਤੰਬਰ 2001 ਨੂੰ 19 ਅਲਕਾਇਦਾ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ 4 ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲੇ ਪਿਛੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 2 ਜਹਾਜ਼ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸਥਿਤ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਪਾਰ ਕੇਂਦਰ ਉਪਰ ਮਾਰੇ। ਤੀਜਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਖੇ ਪੈਂਟਾਗਨ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਚੌਥਾ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ. ਸੀ. ਵਿਖੇ ਕੀਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ 3000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਸੀ ਸੀ ਟੀ ਵੀ ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਪੈਂਟਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ ਚਾਕੂ ਤੇ ਕਟਰ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਛੋਟੇ ਚਾਕੂਆਂ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕਈ ਸਖਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਉਪਰ ਵੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ। ਕੇਵਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਹੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਲਾਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਲੁਕਾਈ ਚੀਜ਼ ਦਸ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੜੀ, ਬੈਲਟ, ਗਹਿਣੇ, ਜੁੱਤੀ, ਪਰਸ, ਫੋਨ ਆਦਿ ਲੁਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਕੈਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਵੀ ਉਹ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਲੁਕਾਈ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਦਸਤਾਰ ਨਹੀਂ ਲੁਹਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਯਾਤਰੂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਉਪਰ ਹੱਥ ਫੇਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਗਜ਼ ਹੱਥ 'ਤੇ ਫੇਰ ਕੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਪਰ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਸਾਮਾਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਧਮਾਕਾਖੇਜ਼ ਸਮਗਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੈਨਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਮਾਨ ਸੁੰਘ ਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਤੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਖਤਰਾ ਮੰਡਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬਿਆਨ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਆਮ ਸਮਗਰੀ ਨਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਧਮਾਕਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

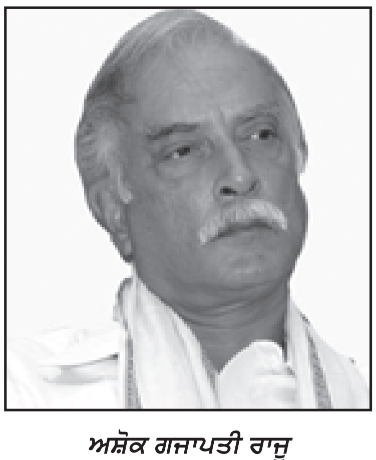

ਅਸ਼ੋਕ ਗਜਪਤੀ ਰਾਜੂ

ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਾਕਾਖੇਜ਼ ਸਮਗਰੀ ਨਾਲ ਉਡਾਣ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਹਨ। 6 ਅਕਤੂਬਰ 1976 ਨੂੰ ਕਿਊਬਾ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਜੋ ਕਿ ਜਮਾਇਕਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤਿਵਾਦ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ 73 ਯਾਤਰੂ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਦਰਦਨਾਕ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਉਡਾਣ ਨੰਬਰ 182 ਹੋਈ ਜੋ 23 ਜੂਨ 1985 ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਮੌਂਟਰੀਅਲ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਬਰਾਸਤਾ ਲੰਡਨ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਦੱਖਣ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਮਹਾਂਦੀਪ ਉਪਰ 31 ਹਜ਼ਾਰ ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਉਡ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਬੰਬ ਦਾ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ। ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਕਨਿਸ਼ਕਾ ਐਮਪਰ ਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬੋਇੰਗ 747-237 ਬੀ ਵਿਚ ਸੁਆਰ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ 329 ਸੁਆਰ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 268 ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, 27 ਬਰਤਾਨਵੀ ਤੇ 24 ਭਾਰਤੀ ਸਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪਿਤਰ ਭੂਮੀ ਭਾਰਤ ਵੇਖਣ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਏਨੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਵਾਕਿਆ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਟੋਕੀਓ ਦੇ ਨਰਿਟਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ।

ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਮਾਕਾ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਉਡਾਣ 301, ਜਿਸ ਵਿਚ 177 ਮੁਸਾਫਰ ਸਨ, ਨੂੰ ਉਡਾਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਧਮਾਕੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੋ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰ ਇਹ ਧਮਾਕਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਜਦ ਸਾਮਾਨ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ 2 ਸਾਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ 4 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਮਾਕੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਪਿਛੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 1988 ਵਿਚ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਸਮੇਂ ਇਕ ਬੰਬ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਤੋਂ ਬੱਚ ਕੇ ਪੈਨ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ 270 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ।

10 ਅਗਸਤ 2006 ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ ਇਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਹੱਥ ਵਾਲੇ ਸਾਮਾਨ ਵਿਚ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਖੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਜਿਥੋਂ ਤੀਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਉਡਾਣ ਆਈ ਸੀ 814 ਜੋ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ 24 ਦਸੰਬਰ 1999 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਧੜੇ ਹਰਕਤ ਉਲ ਮੁਜਾਹਦੀਨ ਵਲੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਈ ਗਈ। ਅਗਵਾ ਉਡਾਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲਾਹੌਰ, ਡੁਬਈ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਤੋਂ ਉਤਰਦੀ ਹੋਈ ਅਖੀਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੰਧਾਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਕਬਜੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੇ 176 ਵਿਚੋਂ 27 ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਕ ਨੂੰ ਖੰਜਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਖੀਰ 7 ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਿਹਾਈ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਤਿੰਨ ਅਤਿਵਾਦੀ ਮੁਸ਼ਤਾਕ ਅਹਿਮਦ ਜਰਗਰ, ਅਹਿਮਦ ਉਮਰ ਸਾਈਦ ਸ਼ੇਖ ਅਤੇ ਮੌਲਾਨਾ ਮਸੂਦ ਅਜਹਰ ਰਿਹਾ ਕਰਨੇ ਮੰਨੇ।

ਜਦ ਪੰਜਾਬ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ 4 ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਹੋਏ। ਇਕ ਜਹਾਜ਼ 29 ਸਤੰਬਰ 1981 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਿਆ ਤੇ 20-20 ਸਾਲ ਕੈਦ ਹੋਈ। ਦੂਜਾ ਜਹਾਜ਼ ਜੋ 20 ਅਗਸਤ 1982 ਨੂੰ ਜੈਪੁਰ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਲਾਹੌਰ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਉਤਰਿਆ। ਕਮਾਂਡੋਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਵੜ ਕੇ ਕੈਬਿਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਅਗਵਾਕਾਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਿਛੋਂ ਚੌਥਾ ਵਾਕਿਆ ਵਾਪਰਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਕੇ ਅਗਵਾਕਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਪਾਸ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਲੀਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਖਿੱਦੋ ਬਣਾ ਕੇ ਕਪੜੇ ਵਿਚ ਲੁਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੰਬ ਦੱਸ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉਪਰ ਕੋਈ ਵੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਬੋਰਡ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਉਪਰ ਵੀ. ਆਈ. ਬੋਰਡ ਲਾ ਕੇ 23

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 13 'ਤੇ)

ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ‘ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਵੇ ਵੀ ਆਈ ਪੀ ਸਭਿਆਚਾਰ

(ਸਫਾ 12 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਜਹਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਮਲਕਾ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਵੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਉਪਰ ਆਮ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੈਕਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ, ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਉਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਵਾਲਿਆਂ, ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਗੈਰਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ, ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਜੁਆਈ ਰੋਬਰਟ ਵਾਡਰਾ, ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ‘ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਕਰੀਬ 123 ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜੀ ਮੰਤਰੀ ਜਿਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਵਾਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਖਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਤੇ ਬਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਏ, ਵਲੋਂ ਹੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਐਸੀ ਖਤਰਨਾਕ ਚੀਜ਼ ਖੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਹਾਜ ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਂਗ ਚੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਹ ਵੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਪ੍ਰਬੰਧ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਲੋਕ ਹੀ ਵੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਲੀਡਰ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਛਾਂਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਡੈਲਸ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਾਂਝ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ

ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਇਥੇ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ- ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ, ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸੂਚ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਮੰਚ ਬਣਾ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕੇ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੋਸਾਂਝ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਤੱਤਪਰ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੋਸਾਂਝ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਆਏ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾਂ ਮਾਂ-ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮੇਲੇ ਲਾਉਣਾ ਆਦਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਥੋਂ ਦੀ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਵਧਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਪਾਲ ਮੱਲ੍ਹੀ, ਮੁਖਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੀਤ ਰੰਧਾਵਾ, ਰਵਿੰਦਰ ਬਾਜਵਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੱਧੂ, ਮਨਧੀਰ ਬੱਲ ਅਤੇ ਤੇਜਪਾਲ ਤੇਜੀ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ।

ਸੈਲਡੈਫ ਆਗੂ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਡੀ ਸੀ: ਏਸ਼ੀਅਨ ਪੈਸੀਫਿਕ ਅਮੈਰੀਕਿਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਫਾਰ ਕਾਂਗਰੈਸ਼ਨਲ ਸਟਡੀਜ਼ ਨੇ 14 ਮਈ ਨੂੰ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਸਾਲਾਨਾ ਉਤਸਵ ਮੌਕੇ ਸੈਲਡੈਫ (ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਫੰਡ) ਅਤੇ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਮਾਈਕ ਹਾਂਡਾ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਅਤੇ ਐਮ ਐਸ ਐਨ ਬੀ ਸੀ ਦੇ ਨਿਊਜ਼ ਐਡੀਟਰ ਰਿਚਰਡ ਲੂਈ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਮਾਈਕ ਹਾਂਡਾ ਨੇ ਸੈਲਡੈਫ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਭਾਏ ਗਏ ਰੋਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਲਡੈਫ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਪੰਜ ਕੱਕਾਰ ਪਹਿਨ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਫਾਇਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ
Call Raju
Tel: 773-973-0200
Fax: 773-973-0557
2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

BUYING/SELLING In Michigan
Homes, Gas Stations, Liquor Stores, Plazas, Hotels
All Types of Loans
Residential & Commercial
RAJ S. SHERGILL
Realtor
Land Mark Realty
41637 Ford Road, Suite A.
Canton, MI 48187

Cell 734-751-4455, rajsshergill@yahoo.com

Preet BOUTIQUE
Grand Opening
May 31st, 2015
Sunday at 4 pm
916 E. Main Street, #204, Greenwood, IN 46143
Vally Vista Plaza (Near Desi Bazar)
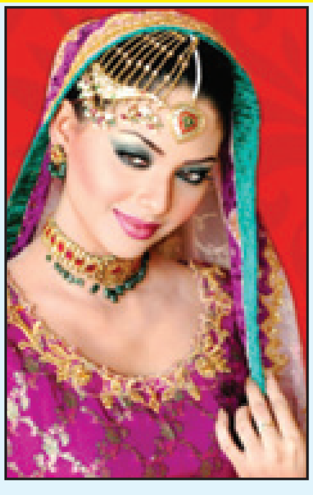
ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ
Designer Lehangas, Suits, Sarees, Kids Wear
ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ, ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ, ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਜਾਗੋ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ
Gidha Bhangra Dresess On Rent
Call: 317-603-4018
E-mail: preetboutique1973@gmail.com or spkaurus@yahoo.co.in
Facebook page (Preet Boutique USA & Canada)

Personalized Service-Committed To Quality
Purchase and Refinance Your Home Loans.
Pre approval in one day, no cost, no obligation.
Conventional, ARM, Jumbo, FHA, VA, USDA & HARP Loan Programs
ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਘਰ ਉਪਰ ਲੋਨ ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

AMRIK P. SINGH
Mortgage Loan Originator
NMLS # 232904
C&R MORTGAGE CORP.
NMLS # 227317
7788 N. Milwaukee Ave.
Niles, IL 60714
Ph: 847-966-6700
Fax: 847-966-6723
Illinois Residential Mortgage Licensee.
Cell 312-608-0006
Email: asingh@candrmortgage.com
Website: www.candrmortgage.com

ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਫਿਰ ਪਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਦੋ ਵਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ 22 ਮਈ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ 16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਦਿੱਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਪੰਥਕ ਤਾਲਮੇਲ ਸੰਗਠਨ, ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ 16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਭਾਰਤ ਸਥਿਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨੇ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ 22 ਮਈ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀਜ਼ੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੀ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਉਥੇ ਇਹ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ 16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ। 16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 400 ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਜਥਾ ਸੜਕ ਮਾਰਗ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਥਕ ਤਾਲਮੇਲ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੀ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ 16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ।

ਕੇਂਦਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਆਗੂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ 16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਨਵਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ 18 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਸਮਰਥਕ ਘੱਟ ਤੇ ਆਲੋਚਕ ਵਧੇਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਮਰਥਕ ਵਜੋਂ ਇਕੱਲੇ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ 2003 ਵਾਲੇ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਤੇ ਨਾ ਹੀ 2010 ਵਾਲੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ

ਪਾਕਿ ਨੇ 150 ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਵੀਜ਼ੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ 150 ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਵੀਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ 22 ਜੂਨ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ 16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਾਲੇ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਮੰਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਮੇਟੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਮੇਟੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਮਨਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਸਥਾਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੀ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵੱਲੋਂ ਜੇਕਰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ 22 ਮਈ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

'ਗੁੰਡਾ ਟੈਕਸ' ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਰੇਤਾ ਬਜਰੀ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ 'ਗੁੰਡਾ ਟੈਕਸ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦਿਨੇਸ਼ ਚੱਢਾ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ 'ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ' ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਕਾਇਦਾ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਏ.ਡੀ.ਜੀ ਪੀ. (ਲਾਅ/ਆਰਡਰ) ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਰੂਪਨਗਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਬੀਤ ਜਾਣ ਉਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਚੱਢਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਮਾਰਚ 2014 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਗੁੰਡਾ ਟੈਕਸ ਦੇ ਇਕ ਨਾਕੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਚ ਸ਼ਰੇਆਮ ਫੜਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰੇਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਨੂੰ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਲਾਇਨ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਰੋਪੜ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣ ਲਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਬਹਾਨਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਰਿੱਟ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿੱਟ ਪੈਂਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਟਮਾਟਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦੀ ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਬਣੀ ਸਾਂਝੀ ਜਾਂਚ ਚੌਕੀ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪਿਆਜ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਲੈਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਟਮਾਟਰ ਤੇ ਅਦਰਕ ਵੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਟਮਾਟਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਟਮਾਟਰ ਦੀ ਕਿਸਮ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਟਮਾਟਰ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟਮਾਟਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਸਸਤੇ ਰੇਟਾਂ ਉਤੇ ਵੇਚਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਦਰਕ ਤੇ ਟਮਾਟਰ ਲਈ ਪਰਮਿਟ ਦੇਣੇ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਪਰਮਿਟ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਆਜ਼, ਟਮਾਟਰ ਤੇ ਅਦਰਕ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ 89 ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਸਮੇਤ 300 ਬੰਦੇ ਅਜੇ ਵੀ ਲਾਪਤਾ

ਕਾਠਮੰਡੂ: ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਆਏ ਦੋ ਤਾਕਤਵਰ ਭੂਚਾਲਾਂ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਨੌਂ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 89 ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਸਮੇਤ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਜੇ ਤਕ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਲਾਪਤਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ 240 ਨੇਪਾਲੀ ਤੇ 89 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 25 ਅਪਰੈਲ ਤੇ 12 ਮਈ ਨੂੰ ਆਏ ਭੂਚਾਲਾਂ ਵਿਚ 49 ਭਾਰਤੀਆਂ ਸਮੇਤ 79 ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਨੇਪਾਲ ਫ਼ੌਜ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਤੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ 18 ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਡੱਟ ਕੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 851 ਭਾਰਤੀਆਂ ਸਮੇਤ 2509 ਜਵਾਨ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ 564 ਭਾਰਤੀਆਂ ਸਮੇਤ 1807 ਜਵਾਨ ਛੇਤੀ ਹੀ ਨੇਪਾਲ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਠ ਐਮ.ਆਈ.-17 ਤੇ 5 ਏ.ਐਲ.ਐਚ. ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ, ਚੀਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਐਮ.ਆਈ.-17 ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਯੂਐਚ।ਵਾਈ ਤੇ ਚਾਰ ਐਮਵੀ-228 ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਕੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੇ ਮਲਬੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੇ ਭੂਚਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡਣ ਵਿਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵੀ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਪਰਤ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ।

ਕਾਂਗਰਸੀ ਕਲੇਸ਼: ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡਿਆ?

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਲੇਸ਼ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਲੱਗਣ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਚੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਮੰਨਿਆਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੋਲ ਬਾਜਵਾ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਉਤੋਂ' ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। 2017 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਰੋਧੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹਵਾ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਪੂਰਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਧੜਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਕਈ ਵਾਰ ਹਾਈਕਮਾਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਬਾਜਵਾ ਵੱਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਮੰਨਣ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤਾ ਬਿਆਨ ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਵੱਡੇ

ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ

ਫੇਰਬਦਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਪੰਜ ਸਾਲ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮਾੜੇ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਹਾਈਕਮਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਤੇ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੋਵਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਵਫਦ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਐਮਰਜੰਸੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵਫਦ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੇ 42 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਫੁੱਟ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਵੱਧ ਤੇ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਬਾਰੇ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ 2017 ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਰੇੜਕਾ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ। ਹਾਈਕਮਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਹਿਮ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਦਸਤਾਰ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੋਹਫ਼ਾ

ਮੈਲਬਰਨ: ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦਸਤਾਰ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਟੀ.ਵੀ. ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੇ ਨਵਾਂ ਫਰਨੀਚਰ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦਾ 'ਵਨ ਨਿਊਜ਼' ਚੈਨਲ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਕਵਰੇਜ ਕਰਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਦੋਂ ਨਸ਼ਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਫਲੈਟ ਵਿਚ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁਰਸੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਭੁੰਜੇ ਗੱਦੇ ਉਤੇ ਸੌਂਦਾ ਸੀ। ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਚੈਨਲ ਵਾਲੇ ਮੁੜ ਉਸ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸਾਰ ਲੈਣ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਟੀ.ਵੀ. ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਵੈਨ ਭਰ ਕੇ ਨਵਾਂ ਫਰਨੀਚਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਦਰਿਆਦਿਲੀ ਦਾ ਇਹ ਤੋਹਫ਼ਾ ਸੀ।

ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਦਾ 'ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ'

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਖੇਡ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਓਹਾਇਓ ਵੱਲੋਂ ਇਥੇ ਮਨਰੋ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਨੱਚ-ਟੱਪ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ, ਉਥੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ/ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਅਡੀਆਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਸਟੇਜ ਪੁਟਣੀ ਲਾਈ ਰਖੀ। ਘੱਟ ਚਿੱਟੇ ਕੁੜਤਿਆਂ, ਚਿੱਟੇ ਤੁਰਲਿਆਂ ਅਤੇ ਚਾਦਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਜੇ ਮਲਵਈ ਗਿੱਧੇ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੂੰਬਿਆਂ, ਖੜਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਖੂੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਖੂਬ ਧਮੱਚੜ ਪਾਇਆ। ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਦਾ 'ਚੌਥਾ ਮੇਲਾ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ' ਸੀ।

ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਨੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਇਹ ਵਧੀਆ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ।

ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 20 ਵੰਨਗੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸ਼ਬਦ 'ਦੇਹਿ ਸ਼ਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ, ਸ਼ੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨਾ ਟਰੋਂ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਉਪਰੰਤ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਆਈਟਮਾਂ ਦਾ ਦੌਰ। ਗੱਭਰੂਆਂ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਭੰਗੜੇ ਤੇ ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਧਮਾਲ ਪਾਈ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕ ਵਾਹ ਵਾਹ ਕਰ ਉਠੇ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਫਿਲਮੀ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਡਾਂਸ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਨਾਟਕ 'ਛਿਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ' ਨੇ ਹਰ ਦਰਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਨਾਟਕ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੇਲੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵੰਨਗੀ ਨਾਟਕ 'ਛਿਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ' ਹੀ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਨਾਟਕ ਸੀ 'ਚਿੱਟਾ ਲਹੂ' ਜਿਸ ਦੇ ਲੇਖਕ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਿੱਕੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਾਰੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਖੂਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਜਗਤਾਰ ਫਾਂਟੂ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਫਾਂਟੂ, ਅਨਮੋਲ ਮਾਵੀ, ਕੁਮਾਰ ਪਵਨਦੀਪ, ਬੌਬ ਖਹਿਰਾ, ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ, ਦਲਵੀਰ ਗਿੱਲ, ਅੰਤਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਦੱਲੀ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਮਾਵੀ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਤਰ ਸਥਾਨਕ ਵਸਨੀਕ ਸਨ। ਦਰਸ਼ਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਏ। ਹਰ ਪਾਤਰ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਇਆ।

ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦੇ ਗੀਤ 'ਪਿੰਡ ਦੀ ਹਵਾ' ਉਤੇ ਵਧੀਆ ਕੋਰੀਓਗਰਾਫੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਰਮਨ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸੂ ਨੇ ਸੋਲੋ ਡਾਂਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਡਰਾਮਾ 'ਬਾਬੇ ਸ਼ਹੀਦ' ਬੌਬ ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਤੇ ਕਰਾਰੀ ਚੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਫਾਂਟੂ ਤੇ ਬੌਬ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੇ ਗਿੱਧੇ ਨੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਹ ਉਮਦਾ ਮਿਸਾਲ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਆਖਰ ਵਿਚ ਮਲਵਈ ਗਿੱਧਾ ਸੀ ਜੋ ਜਵਾਨ ਤੇ ਢਲਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਕੁੜਤਿਆਂ ਤੇ ਚਾਦਰਿਆਂ ਦੀ ਟੌਹਰ ਵੇਖਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦੀ ਸੀ।

ਲਖਵਿੰਦਰ ਮਾਵੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਖੂਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਸਟੇਜ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੁਮਾਰ ਪਵਨਦੀਪ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਮਾਵੀ ਤੇ ਆਗਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਹੈਪੀ ਮਤੋਤ, ਅਨਮੋਲ ਮਾਵੀ, ਹਰਸਿਮਰਨ ਭੱਟੀ, ਅਮਨ ਸਿੰਘ, ਰਵਨੀਤ ਕੌਰ, ਲਵੀ ਮੂੰਡੀ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੂ, ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕਲੇਰ, ਨਵਨੀਤ ਭੱਟੀ, ਤੇਜਲ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਸ਼ੀਤਲ ਦੇਸਾਈ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮੇਲਾ ਸਫ਼ਲ ਰਿਹਾ, ਹਾਲ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਨੂੰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਖੂਬ ਰੰਗ ਲਿਆਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ।

ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ, ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਕੈਨਟੱਕੀ ਤੋਂ ਆਏ ਸਾਰੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਉਂਦੀ 22 ਅਗਸਤ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜੀ ਈ ਪਾਰਕ (12110 ਪ੍ਰਿੰਸਟੋਨ ਪਾਈਕ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ) ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ' 18 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

Sher-E-Punjab Sports & Cultural Society Cincinnati, Dayton, Lima, Columbus (OH)

We sincerely thank our sponsors for their financial and moral support for our 'Mela Visakhi Da'

Sponsors: Harvinder Walia, Amrik Tiwana, Amarjit Takhar, Amarjit Aggarwal, Harinder Kang, Baldev Salha, HT Hackney Co., Mc Connells, Goyal Enterprise, Jaswant Jassi, Surjeet Mavi, Surinder Cheema, Charanjit Brar, Jasdev Gill, Vaneet Gupta, Jass (Ambar India, Baba India, Guru India), Bobby Sidhu, Bahadur Kaler, Pritampaul Singh, Rajesh Rawal, Parminder Takhar, Pappal Ghotra, Gurminder Sandhu, Balbir Bath, Sushil Aggarwal, Kumar Pawandeep, Satwant Deol, Rupinder Bath (Bath Petroeum), Sohan S Bilku, Jimmy Brar, Makhan Badesha, Prem Singh, Gurmail Singh, Taran Bhangu, Lakhvir Bassi (Bassi LLC), Harjit Bhullar, Jitu Patel, Devinder Mundi, Palwinder Dhillon, Bittu Brar, Gurcharan Kang, Jagtar Fantu, Gurpreet Gill, Happy Matot, Moreb Wholesales, Avtar Springfield, Sonu Cheema (JS Petroleum Inc.), AB Investrade LLC (Jasbir Mohi), Narinderpal Tatla (Bunty), Parmjit Garacha, Onkar Singh, Jatinder Singh (Happy), Pushpinder Bhatti, Happy Heer, Paul Khalil, Billu Padher, Dashan Darar, Janta Transpotion, Harvinder Kang (Binda), Inderjit Singh KY, Mandeep Badesha, Sunrise Oil (Amandeep S Badesha), Habib Shah, Gurpreet Bath (Joly), Bobby (New Krishna), Sunshine Transportation (Tirath Sandher), Punjab Ventures Inc., Raja India, Kanak India (Gurpreet Atwal), Bombay Brazier Restaurant, Jasbir Singh Ahluwalia, Dr. Baljinder Singh, Tony Singh KY (Innovative Energies Inc.), Vicks Trans Inc. (Vicky), Ranjit Atwal (RA Trucking), Dalbir Gill, Kirpal S Gill (Gill Brothers), Sohan Singh, Dr. Ravinder Mann, Brij Mohan, Gurvir Heera (A1 Wildwood Inn), Avtar Singh (BP), Gurmeet Bhatti, Gill Mart, Parbhpreet Tiwana, Khan Signs, Narinder Thind, Amarjit Singh, Gurpreet Cheema, Sohan Lal Gaba, Satya Wholesale LLC, Sat Parkash Chahal, Kuljit Tuli; **Restaurants:** Amber India (Jas), Baba India, Kanak India, Raja India, New Krishna, Brij Mohan, Krishna Carry Out, Royal Taj, Tandoor India, Indian Bistro, Bombay Star, Curries, Deep India, Bombay Blazer, Taj Mahal, Aangan Sweets; **Grocers:** Bombay Grocers, Patel Brothers, Niva Grocers; Union Truck Driving School-California. Dharminder Bedi (Bedi & Associates, LLC), Sue Fancy Cuts.

Event Sponsores

McConnell's
F. McConnell and Sons

HACKNEY
Since 1891

GEMINI JEWELERS
MANUFACTURERS & WHOLESALERS OF EXQUISITE 22K JEWELRY
4836 Business Center Way
Cincinnati, OH 45246
Showroom: 513-874-9303 Factory: 513-783-8689
www.GeminiJewelers.com

Sher-E-Punjab Sports & Cultural Society Cincinnati, Dayton, Lima, Columbus (OH)

ਚੌਥਾ ਸਾਲਾਨਾ 'ਮੇਲਾ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ': ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ

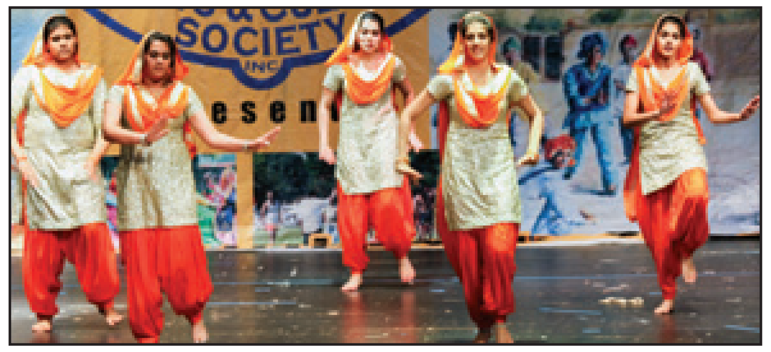

ਤਸਵੀਰਾਂ: ਖਹਿਰਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਫੋਨ: 734-394-9998 ਅਤੇ 734-925-0177

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਿਸ਼ਨ-2017 ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈ 'ਆਪ'

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਉਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਟਿਕਾ ਲਈ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ, ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੰਗ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦਕਿ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਬਾਡੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਦਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਚਿਹਰਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਤੈਅ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਆਗੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਬਜ਼ਰਵਰ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ 2017 ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰੇਗੀ। ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ 'ਆਪ' ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ 'ਬੇਈਮਾਨ ਭਜਾਓ ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ' ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਪਿਛੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧੀਆਂ ਦੀ ਪੀੜ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, 30 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੇ 49 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਬਣੀ ਪਰ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਮਦਦ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਨਾ ਮਿਲੇ 'ਆਪ' ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਗੈਰ ਮੋਹਤਾਜਗੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੇਗੀ। ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਫ਼ੀਆ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਾਫ਼ੀਆ, ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਾਫ਼ੀਆ ਤੇ ਰੇਤਾ-ਬਜਰੀ ਮਾਫ਼ੀਆ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇੰਨੀ ਬੁਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਸ ਕਦਰ ਦੁਖੀ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਬੇਈਮਾਨ ਭਜਾਓ, ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ' ਜਨ ਚੇਤਨਾ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰਾਂ ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ, ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੰਗ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦਕਿ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਬਾਡੀ ਦੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੋਗਾ ਕਾਂਡ ਵਰਗੀਆਂ ਘਿਨੌਣੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਆ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹਾਦਰ, ਅਣਖੀ ਤੇ ਨਿਆਂਪਸੰਦ ਲੋਕ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀਆਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 2017 ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਾਂਗ ਹੂੰਝਾਂ ਫੇਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਯਾਦਵ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਮਸ਼ਕਾਂ ਤੇਜ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਹਿਲਜੁੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋਏ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਧੜਾ ਵੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸਵਰਾਜ ਸੰਵਾਦ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ। ਯਾਦਵ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਆਰੰਭ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਬਾਰੇ ਯਾਦਵ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਰਾਜ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਜਾ ਕੇ ਸੰਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਫੇਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਬਾਰੇ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਭਰੋਸਾ ਉਠਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਮਲੇ ਦੀ ਘਾਟ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਤੰਗੀ ਵਿਚ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 2011 ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਕ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਉਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ।ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਮੇਤ ਸਿਰਫ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹੀ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਦੋ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਤੇ ਬਲਾਕ ਸਮਿਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਘੱਟ ਹੀ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2011 ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਗਠਨ ਉਪਰੰਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2012 ਵਿਚ 343 , 2013 ਵਿਚ 319 ਤੇ 2014 ਵਿਚ ਘਟ ਕੇ 271 ਰਹਿ ਗਈ, 2015 ਵਿਚ 31 ਮਾਰਚ ਤੱਕ 59 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਕੁੱਲ 996 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ 623 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ 373 ਬਕਾਇਆ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਕਾਰਕੁਨ ਪਰਵਿੰਦਰ ਕਿੱਤਣਾ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿੱਤਣਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4-ਬੀ ਤਹਿਤ ਹਰੇਕ ਅਦਾਰੇ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਾਜ, ਬਜਟ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਮੁਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇ ਜਾਂ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਉਤੇ ਅਪਲੋਡ ਕਰੇ। ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਫਾਰ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼. ਐਕਟ 2011 ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਟਿਸ (ਰਿਟਾਇਰਡ) ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ ਇਸ ਵੇਲੇ 1,50,400 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਐਸ. ਚਟੋਪਾਧਿਆਏ ਜੋ ਕਿ ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ, 1,60,700 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਈ-ਵੋਟਿੰਗ ਦਾ ਹੱਕ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਹੁਣ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਭਾਰਤੀ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਮਲ ਵਿਚ ਨੇੜਿਉਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਦਿਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਖਤਾਰੀ ਵੋਟ ਜਾਂ ਈ-ਵੋਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਪਾ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮੁਤੱਲਕ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮਾਹਿਰਾਨਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਤਰਮੀਮਾਂ ਕਰ ਕੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟਿੰਗ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਥਾਣੇ ਵੀ ਰੋਕ ਨਾ ਸਕੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ

ਮੋਗਾ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਰੋਕਣ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਬਣਾਏ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਥਾਣੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰਥ ਜਾਪ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਇਕ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੇਠ ਮੋਗਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨਗੋ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਥੇ ਪਟਵਾਰ ਹਲਕਾ ਮੋਗਾ ਮਹਿਲਾ ਸਿੰਘ-1 ਵਿਖੇ ਚਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਇਨਾਤ ਪਟਵਾਰੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪਲਾਟ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਜਾਅਲੀ ਨੰਬਰ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਮੁਤਾਬਕ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੰਤਕਾਲ ਨੰਬਰ 66264 (ਮੋਗਾ ਮਹਿਲਾ ਸਿੰਘ-1) 24 ਸਤੰਬਰ 2010 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਤੇ ਹਲਕਾ ਕਾਨੂੰਨਗੋ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 28 ਸਤੰਬਰ 2010 ਨੂੰ ਇੰਤਕਾਲ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਹੀ ਪਾਈ ਤੇ ਪਟਵਾਰੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਲਕਾ ਮਾਲ ਅਫ਼ਸਰ ਕੋਲੋਂ ਸੱਤ ਅਕਤੂਬਰ 2010 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਹਲੜ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੇ ਲੁੱਟਿਆ ਖਜ਼ਾਨਾ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਮੁਫਤ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਖੁਦ ਕਈ ਵਾਰ ਰੌਲਾ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਤੇ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ 19 ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਹਨ ਜਦਕਿ 16 ਵਜ਼ੀਰ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਤਹਿਤ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੀਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਉਤੇ 7.12 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ 6.05 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਰਚਾ ਇਕੱਲਾ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਨਵੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੇ ਤੇਲ ਖਰਚ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇੰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਬਜਟ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਾ ਬਜਟ ਖਰਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਲ 2014-15 ਦੌਰਾਨ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਵਾਸਤੇ 5.74 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਜਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 4.37 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਗਏ। ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੇ 2007-12 ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ 13.52 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ 5.66 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਨਵੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਭੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਖਰਚਾ ਹੋਰ ਵਧੇਗਾ। ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਸਾਲ 2007-08 ਤੋਂ ਸਾਲ 2014-15 ਤੱਕ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਭੱਤੇ 32.36 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣੇ ਸਨ।

ਸਾਲ 2012-13 ਦੌਰਾਨ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ 1.76 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ ਜਦਕਿ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ 2.08 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 2013-14 ਵਿਚ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦਾ ਖਰਚ 2.17 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦਾ ਖਰਚ 2.77 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਹਾ। ਬੀਤੇ ਮਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਵਜ਼ੀਰ ਉਤੇ 2.11 ਕਰੋੜ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ 'ਤੇ 2.26 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋਲਾ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਜਿਪਸੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਲ 2007-12 ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ 13 ਕਰੋਲਾ ਗੱਡੀਆਂ 1.36 ਕਰੋੜ ਵਿਚ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਖਰਚ 7.05 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਹਾ। ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਫੰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਹਰਦੇਵ ਅਰਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਬੋਝ ਹਨ ਤੇ ਗਠਜੋੜ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਗਣਿਤ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਜੌਹਨ ਨੈਸ਼ ਦੀ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮੌਤ

ਨਿਊ ਜਰਸੀ: ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਜੌਹਨ ਨੈਸ਼, ਜਿਸ ਨੇ 'ਏ ਬਿਊਟੀਫੁਲ ਮਾਈਂਡ' ਨਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਦੀ ਲੰਘੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਇਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

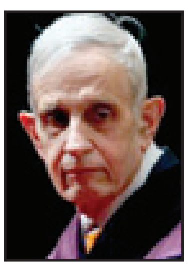

ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਗਣਿਤ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਜੌਹਨ ਨੈਸ਼ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਮਾਰੀ ਗਈ। ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਜੋੜਾ ਇਕ ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਅਚਾਨਕ ਕੰਟਰੋਲ ਗਵਾ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਕਾਰ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ।

ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਡੇਅਟਨ ਵਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ

ਡੇਅਟਨ, ਓਹਾਇਓ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਡੇਅਟਨ (2320 ਹਾਰਸ਼ਮੈਨ ਰੋਡ) ਵਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜਾ ਮੌਕੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਭਾਈ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਨੇ ਮਨੋਹਰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦਿੰਦਿਆਂ 'ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੇ ਏਕ ਲੜਾਊਂ" ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਰਮਕਾਂਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਇਕ ਰੱਬ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਰਿਵਰਸਾਈਡ ਦੇ ਮੇਅਰ ਬਿਲ ਫਲਾਊਟੀ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਉਸਾਰੂ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਉਚੇਚੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ।

ਭਾਈ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਵਲੋਂ ਅੰਬ ਦਾ ਇਕ ਬੂਟਾ ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਚੋਲਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਛਤਰਛਾਇਆ ਹੇਠ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਗਤਕਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗਤਕੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਚਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਬੱਚੇ ਵੀ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਭਾਵੇਂ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਦੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਮੀਂਹ ਨੇ ਪਰਹੇਜ਼ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਸੰਗਤ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵੇਖਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਮੇਅਰ ਬਿਲ ਫਲਾਊਟੀ ਵੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਓਪਨ ਹਾਉਸ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਅਮਰੀਕਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਪੋਸਟਰ ਲਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਰੀਤ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਈਕੋ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਅਰਥ ਡੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ

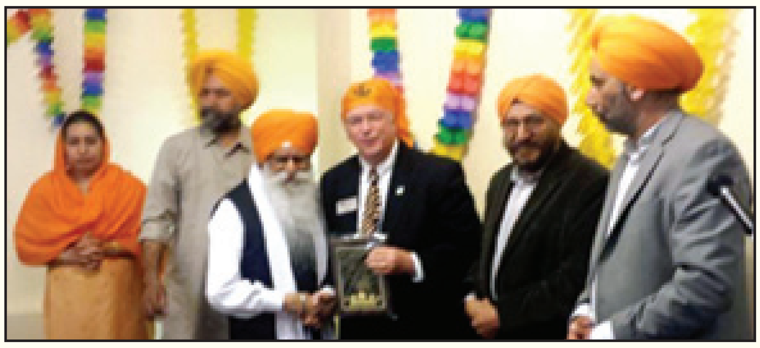

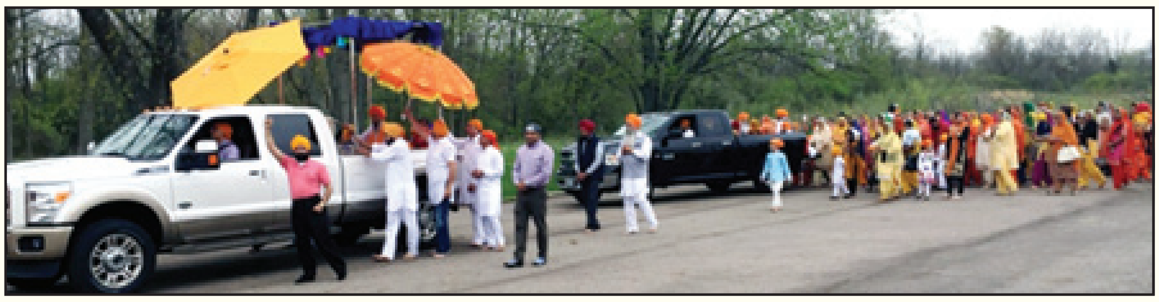

ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦਾ ਦੁਰਲੱਭ ਚਿੱਤਰ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਵਿਲੀਅਮ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਚਿੱਤਰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਬਨਸਪਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਮਾਰਕ ਗ੍ਰਿਫਿਥਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੌਹਨ ਗੇਰਾਰਡ ਦੀ 1598 ਵਿਚ ਛਪੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਹਰਬਲ' ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਚਿੱਤਰ ਛਪਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ 'ਕੰਟਰੀ ਲਾਈਫ਼' ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਮਾਰਕ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦਾ ਅਸਲੀ ਚਿੱਤਰ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ

ਹੈ। ਉਂਜ ਇਹ ਲੇਖ ਛਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਾਰਕ ਗ੍ਰਿਫਿਥਸ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਨਸਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਤਾਬ ਉਤੇ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਬੁੱਤ ਅਤੇ ਫਸਟ ਫੋਲੀਓ (1623) ਵਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਇਸ ਨਵੇਂ ਲੱਭੇ ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੁੱਤ ਸਟਰੈਟਫੋਰਡ ਚਰਚ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੋਰਟਰੇਟ ਗੈਲਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹੈ।

ਮਾਰਕ ਗ੍ਰਿਫਿਥਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ 1484 ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਹਰਬਲ' ਵਿਚ ਛਪੇ ਚਿੱਤਰ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪਛਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚਲੇ ਚੌਥੇ ਬੰਦੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਚਿੱਤਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦਾ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਕੰਟਰੀ ਲਾਈਫ' ਪਰਚੇ ਨੇ ਤਾਂ ਵਿਲੀਅਮ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨਾਟਕ ਲੱਭਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕਰ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਲੀਅਮ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਲੱਭੇ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਝਲਕ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੀ ਦਿੱਖ ਮਾਰਕ ਗ੍ਰਿਫਿਥਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਾਅਵੇ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੁਕ ਹੈ, 'ਨਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਪਿਆ ਹੈ', ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੀ ਦਿੱਖ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਹਦਾ ਅਸਲ ਸਰਮਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੇ 38 ਨਾਟਕ, 154 ਸੋਨਟ, 2 ਲੰਮੀਆਂ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਾਰਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਦੀ ਜਨਮ ਤਰੀਕ ਬਾਰੇ ਪੱਕੀ ਖ਼ਬਰਸਾਰ ਨਹੀਂ; ਹਾਂ, ਜਨਮ ਸਾਲ 1564 ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਭ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ 23 ਅਪਰੈਲ 1616 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ 400 ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹਦੀ ਦਿੱਖ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਬਹਿਸ ਬਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਬਣਨੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਹੈ।

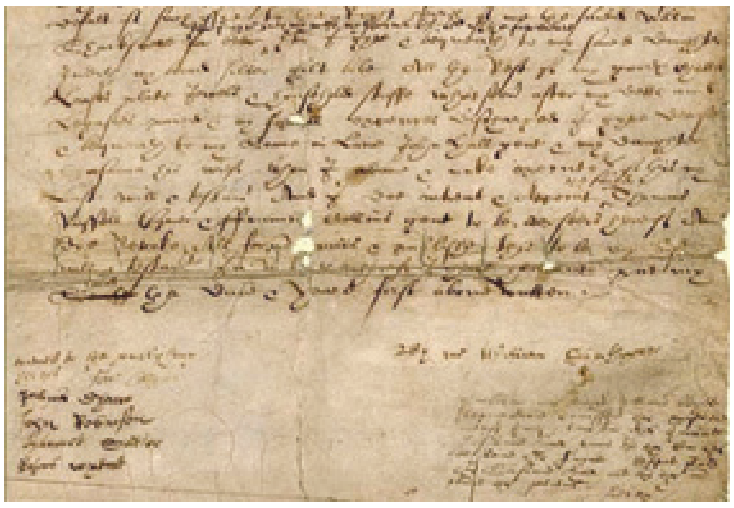

ਵਿਲੀਅਮ ਦੀ ਵਸੀਅਤ: *ਵਿਲੀਅਮ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਝਲਕ। ਇਹ ਵਸੀਅਤ ਉਸ ਦੀ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕਰ ਕੇ 'ਬਾਈ ਮੀ' ਲਿਖ ਕੇ ਦਸਤਖਤ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।*

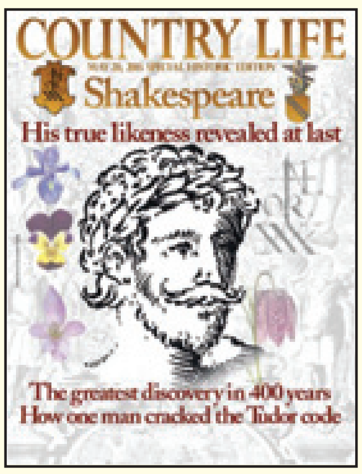

'ਕੰਟਰੀ ਲਾਈਫ' ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ

ਸਾਲ 1897 ਤੋਂ ਛਪ ਰਹੇ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਪਰਚੇ 'ਕੰਟਰੀ ਲਾਈਫ' ਨੇ ਆਪਣੇ 20 ਮਈ 2015 ਵਾਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਵਿਲੀਅਮ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੇ ਦੁਰਲੱਭ ਚਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਮਾਰਕ ਗ੍ਰਿਫਿਥਸ ਦਾ ਲੇਖ ਛਾਪ ਕੇ ਨਵੀਂ ਬਹਿਸ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲੇਖ ਵਿਚ ਮਾਰਕ ਨੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਚਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰਚੇ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਮਾਰਕ ਹੈਜਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਬਾਰੇ ਹਰ ਖਬਰ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਬੜੀ ਮੁੱਲਵਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਥੇਰਾ ਕੁਝ ਛਪ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹਰ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਨ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਰਥੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 6 ਜੂਨ 2015 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-171

*ਘੁੱਗ ਵੱਸਦੇ ਪਿੰਡ ਉਜਾੜ ਬਣ ਗਏ,
ਚਸਕਾ 'ਬਾਹਰ' ਦਾ ਪੈ ਗਿਆ ਭੋਲ਼ਿਆਂ ਨੂੰ।
ਸਬਰ, ਸ਼ੁਕਰ ਇਤਫਾਕ ਵੀ ਗੁੰਮ ਇੱਥੇ,
ਨੀਝ ਨਾਲ ਜੇ ਦੇਖੀਏ ਖੋਲ਼ਿਆਂ ਨੂੰ।*

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-169

ਮਿੱਠੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਰਸੇ ਵਾਲੀਆਂ
ਜਦ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਆਵਣ।
ਮਾਨਣ ਖਾਤਰ ਲੱਜ਼ਤ ਉਹਦੀ
ਸਭ ਦੇ ਮਨ ਲਲਚਾਵਣ।
ਗੱਡੇ ਚੜ੍ਹ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਚਹਿਕਣ
ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਭੁਲਾਵਣ।
ਕੋਕਿਆਂ ਵਾਲਾ ਫੜ ਕੇ ਖੂੰਡਾ
ਗੱਭਰੂ ਰੋਹਬ ਜਮਾਵਣ।
ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਰਸਾ ਰੱਖ ਜਿਉਂਦਾ
ਜੱਗ ਵਿਚ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾਵਣ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ
ਫੋਨ:91-98783-37222

ਮੇਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਂਗ ਬਣਾ ਕੇ
ਮਾਰ ਛੜੱਪਾ ਆ ਗੱਡੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੀਆਂ।
ਹਰੇ, ਪੀਲੇ ਪਾ ਸੂਟ ਗੁਲਾਬੀ
ਸੋਹਣੀਆਂ ਮਜਾਜਣਾਂ ਨਖਰੇ ਸੜੀਆਂ।
ਹਾਰ-ਹਮੇਲਾਂ, ਬੂੰਦੇ-ਝੁਮਕੇ ਕੰਨੀਂ
ਲੱਗਦਾ ਹੂਰਾਂ ਆ ਅੰਬਰੋਂ ਖੜੀਆਂ।
ਸਿਰ ਫੁਲਕਾਰੀ, ਘੱਗਰਾ ਸੂਫ ਦਾ
ਤੰਗ ਕੁੜਤੀਆਂ ਕੁਝ ਦੀਆਂ ਬੜੀਆਂ।
ਜਾਗੋ ਕੱਢਣੀ, ਛੱਜ ਵੀ ਭੰਨਣਾ
ਬੰਬੀਹੇ ਰੌਣਕਾਂ ਲਾਣੀਆਂ ਬੜੀਆਂ।
ਘੱਗਰਾ ਜਾਊ ਧਰਤੀ ਸੁੰਭਰਦਾ
ਮਾਰ ਅੱਡੀ ਗਿੱਧੇ ਵਿਚ ਵੜੀਆਂ।
ਨੱਚ ਨੱਚ ਦੋਹਰੀਆਂ ਹੋਣ ਪੰਜਾਬਣਾਂ
ਬੋਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫਿਰ ਲਾਂਦੀਆਂ ਝੜੀਆਂ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ
ਫੋਨ: 408-912-3438

ਸਭ ਨੇ ਸਮਾਏ ਦੇਖੋ ਰੰਗਦਾਰ ਲੀੜੇ
ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਚਾਦਰਾ ਤੇ ਕੁੜਤਾ ਕਲੀਆਂ ਵਾਲਾ।
ਖਿੱਚ ਪੱਗ ਦਾ ਤੁਰਲਾ ਤੇ ਲੜ ਛੱਡਵਾਂ
ਪੈਰੀਂ ਪਾਇਆ ਖੁੱਸਾ ਤਿੱਲੇਵਾਲਾ।
ਨੱਚਦੇ ਤੇ ਟੱਪਦੇ ਪਾਉਂਦੇ ਪਏ ਭੰਗੜਾ
ਫੜ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੰਮਾਂ ਵਾਲੀ ਡਾਂਗ।
ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਪਾਈ ਨੇ ਧਮਾਲ ਗਿੱਧੇ ਵਿਚ
ਤੇ ਧੜਕੇ ਧਰਤ ਦਿਲ ਵਾਂਗ।
ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ ਮੇਲੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਗਰ
ਕੇਰਾਂ ਗੱਡੇ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ ਸਟੇਜ।
ਇਕ ਹੱਥ ਕੰਨ ਉਤੇ, ਦੂਜਾ ਹਵਾ ਵਿਚ
ਰਾਗ-ਰਤਨਾਂ ਦੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੇਕ।
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਖੇੜੇ ਬਣੇ ਨਾਟਕ ਇਹ ਪੂਰਾ
ਹੁਣ ਛੱਡਣਾ ਅਧੂਰਾ ਨਹੀਓਂ ਕਾਜ।
ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡੀਏ ਅਲਾਮਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢੀਏ
ਤੇ ਸਾਂਭੀਏ ਰੰਗੀਲਾ ਸਭਿਆਚਾਰ।
-ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਵਿਅੰਗ

ਪਾਣੀ ਨਹਿਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਗੇ ਜ਼ਹਿਰੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਸਾਨੂੰ।
ਜ਼ਖਮਾਂ ਉਤੇ ਭੁੱਕਦੇ ਨੇ ਲੂਣ ਭਾਵੇਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ਰੀਕ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਸਾਨੂੰ।
ਪੀਤੀ-ਖਾਤੀ ਤੋਂ ਉਚੇ ਝੰਡੇ, ਨਾਹਰੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਲਾਲਚੀ ਬਾਹਵਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਸਾਨੂੰ।
ਬੋਹੜ, ਪਿੱਪਲ, ਟਾਹਲੀ ਗਾਇਬ ਹੋਏ, ਸਫੈਦੇ, ਪਾਪੂਲਰੀ ਛਾਂਵਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਸਾਨੂੰ।
ਸੌਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇ ਬਣੇ ਵਿਆਹ 'ਗਿੱਲਾ' ਫਿਰ ਵੀ ਚਾਰ ਕੁ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਸਾਨੂੰ।
-ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਸ਼ਾਰਲਟ, ਫੋਨ: 704-257-6693

ਸੁਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਯਾਰੀ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਦਾ ਰਿਹੈ ਮਲਕੀਤ

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ
ਫੋਨ: 510-415-3315

ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਬੇਇਜ਼ਤੀ, ਲੁੱਚੇ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਤੇ ਛੜੇ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ, ਤੇ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਉਹ ਗੀਤ, ਕੈਸਿਟ, ਤਵਾ ਜਾਂ ਐਲਬਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ, ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ 'ਆਓ ਭਗਤ' ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ। 'ਤੂਤਕ ਤੂਤਕ ਤੂਤੀਆਂ' ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ, ਪਰ ਇਹ ਉਹ ਗੀਤ ਹੈ ਜੋ ਗੈਰ-ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵੱਜਿਆ, ਗਿੰਨੀਜ਼ ਬੁੱਕ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ, ਸਗੋਂ ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਐਲਬਮ 'ਆਫ਼ ਦਾ ਵਾਲ' ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵਿਕਣ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ।... ਤੇ ਗਾਇਕ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਗੀਤ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਰਦੇ ਵੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਰਚਣਹਾਰਾ ਵੀਰ ਰਹੀਮਪੁਰੀ ਮੁੜ ਕੇ ਲੱਭਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮਲਕੀਤ ਨੇ 'ਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ' ਤੇ 'ਕੋਈ ਅਜਮੇਰ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਤਰਸੇ, ਕੋਈ ਵਿਛੜੇ ਨਨਕਾਣੇ ਨੂੰ' ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਹਿੱਟ ਗੀਤ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਢਾਈ ਕੁ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜੇ ਉਹਦਾ ਕੱਦ ਵਧਿਆ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਸੁੰਗੜਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਗਾਇਕ ਵਜੋਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਮਿੱਤਰ ਗਾਇਕ ਦੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਵੱਲ ਗੇੜਾ ਵੀ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ। ਮਲਕੀਤ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੈਂ ਵੀ ਇਉਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ...

ਫਗਵਾੜੇ ਵਾਲੇ ਨਰਿੰਦਰ ਠੁਕਰਾਲ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਟੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਗੁੜ ਨਾਲੋਂ ਇਸ਼ਕ ਮਿੱਠਾ' ਨਾਲ ਚੱਲੀ, ਤੇ ਪੈਰ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਮਲਕੀਤ ਦੇ ਵੀ ਟਿਕ ਗਏ। ਇਥੋਂ ਕੁ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਜਲੰਧਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਹੁਸੈਨਪੁਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਤੇ ਇਹੋ ਪਿੰਡ 'ਕਿਹੜੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਤੂੰ ਨੀ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ ਜਾ ਮੇਲਣੇ' ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਲਹਿੰਬਰ ਦਾ ਵੀ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮਲਕੀਤ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਐਨ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹੋਈ, ਉਹ 1992 ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸਥਿਤ ਬਰਮਿੰਘਮ ਉਹਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਹ 'ਤੂਤਕ ਤੂਤਕ' ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਸਟਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਕੇ ਇਕ ਮਹਿਫਿਲ ਵਿਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੋ ਦਿਨ ਰੱਖਿਆ। ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਹਮਜਮਾਤੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸੀ ਜੋ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਸਾਡੀ ਆਓ ਭਗਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਮੇਰੇ ਸਨਮਾਨ 'ਚ ਜੋ ਸਮਾਰੋਹ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਮਲਕੀਤ ਦਾ ਹੀ ਉਦਮ ਸੀ। ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਤਰਲੋਚਨ ਬਿਲਗਾ ਵੀ ਆਇਆ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਬੋਲੇ ਨਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਆਉਂਦੇ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਗੇੜਾ ਮਾਰਦੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ 'ਗੋਲਡਨ ਸਟਾਰ ਗਰੁਪ' ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਹਾਂ ਇਕੱਠਿਆਂ ਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਜਦੋਂ ਪੈਸਾ ਜਾਂ ਸ਼ੋਹਰਤ ਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਵੀ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਂਜ, ਤਰਲੋਚਨ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਗਾਉਣਾ ਬਹੁਤਾ ਰਾਸ ਨਾ ਆਇਆ।

ਸਾਡੀ ਇਥੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਯਾਰੀ ਵਿਚ ਫਿਰ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਚੁੱਪ ਵੀ ਰਹੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਇੰਦਾਂ ਹੋਈ ਕਿ 'ਤੂਤਕ ਤੂਤਕ' ਨਾਲ ਮਲਕੀਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ, ਤੇ ਉਧਰ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੇਲੇ ਵਾਂਗ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਦੀ ਵੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ (1993) ਉਹਨੂੰ ਮੈਂ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਬਿਨਾਂ ਪੈਸੇ ਲਿਆਂ ਮੁਫ਼ਤ ਆਉਣ ਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਗਰਮ ਖਿਆਲੀਏ ਉਹਨੂੰ ਤੂਤਾਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ 'ਤੇ ਮਿਲਣ ਦੇ ਸੱਦੇ ਵਾਲੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਲੁਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਪੇ ਪਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਸੀ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ, ਮੇਰਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਮਿੱਤਰ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਮਲਕੀਤ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਤੈਅ ਹੋਇਆ ਕਿ 28 ਤੇ 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮੇਲਾ ਹੈ, 27 ਨੂੰ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਦੇ ਮਾਹਲ ਥਿਏਟਰ ਵਿਚ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਲਈ ਨਾਈਟ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਰੈਡ ਕਾਰਸ ਫੰਡ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬੜੀ ਸੀ। ਬੰਬਾਂ-ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਵਿਚੋਂ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਮਲਕੀਤ।

ਖੈਰ! ਮਲਕੀਤ ਮੰਨ ਗਿਆ, ਉਂਜ ਉਹਨੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਉਤੇ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਫਿਰ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨਾਈਟ ਲਈ ਜਸਵਿੰਦਰ ਭੱਲਾ ਤੇ ਬਾਲ ਮੁਕੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ, ਅਤਰੋ-ਚਤਰੋ ਨੂੰ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਤੇ ਕਮਲਜੀਤ ਨੀਲੋਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤੀ ਸੌ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਨਾਈਟ ਸਫ਼ਲ ਰਹੀ ਤੇ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਲਈ ਪੈਸਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਣਾ ਅਸੀਂ ਬੰਗੇ ਜਾ ਕੇ ਖਾ ਲਵਾਂਗੇ ਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਕੁ ਵਜੇ ਸਾਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਬਖਤਰਬੰਦ ਗੱਡੀ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬੰਗੇ ਅਸੀਂ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਦੋ ਦੋਸਤ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਤੇਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਉਣੀ ਸੀ। ਮਲਕੀਤ ਬੰਗੇ ਤੋਂ ਜਲੰਧਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਭੌਰੇ। ਸਵੇਰੇ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਦਾ ਵੀ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਦੋ ਕੁ ਵਜੇ ਪਏ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਸਾਡਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕੁੱਤਾ ਭੌਂਕਣੋਂ ਨਾ ਹਟਿਆ। ਸਾਢੇ ਕੁ ਚਾਰ ਵਜੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 'ਲਾ ਲਾ ਲਾ' ਹੋ ਗਈ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਤ੍ਰਭਕ ਕੇ ਉਠੇ; 27 ਜਨਵਰੀ 1993 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਕੱਛੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅੱਠ ਵੱਡੇ ਘਰ ਲੁੱਟ ਲਏ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਭੇਤ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਕਿ ਵਾਰੀ ਮੇਰੀ ਵੀ ਆਉਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਜਾਗਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਖਾਲੀ ਮੁੜ ਗਏ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਤੇਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਤਾਂ ਪੱਕਾ ਗਿਆ ਸੀ।

...ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਛੱਡ ਕੇ 29 ਜਨਵਰੀ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ। ਮਲਕੀਤ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਕਰ ਕੇ ਪੂਰਾ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਹੀ ਨੱਕੋ-ਨੱਕ ਭਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਡਿਪੂਆਂ ਨੇ ਵੀਹ ਵੀਹ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬੱਸਾਂ ਲਾਈਆਂ। ਕਰੇਜ਼ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਸਣੇ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਲਕੀਤ ਗਾਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਭੀੜ ਪੂਰੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ 'ਚ ਡੀ. ਸੀ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਆਰ.ਸੀ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸਾਂ। ਅਚਾਨਕ ਜੇਬ ਨਾਲ ਫੁੱਲ ਲਟਕਾਈ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।" ਮੈਂ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਗਰਾਉਂਡ ਵਿਚ ਮੇਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਹਲਕੀ ਹਲਕੀ ਬੂੰਦਾ-ਬਾਂਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਪਿੱਛੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਕੰਬਲੀ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਗਾਇਕ ਦੇਰ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਬੋਲਿਆ, "ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਹੈ?" ਮੈਂ 'ਹਾਂ' ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਬੋਲਿਆ, "ਸਾਡੇ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ, ਤੇ ਤੂੰ ਤੂੰਬੀਆਂ ਖੜਕਾਉਨੈਂ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ।" ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸੱਦਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਬੋਲਿਆ, "ਮਲਕੀਤ ਨੂੰ ਤੈਂ ਸੱਦਿਆ?" ਹਾਲਾਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਕੰਬਲੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅਸਾਲਟ ਵਿਖਾਈ ਤੇ ਧਮਕੀ ਭਰੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲਾਲ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਘੂਰ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, "ਜਾਹ ਚਲੇ ਜਾ, ਅਸੀਂ ਮਾਰ ਤੈਨੂੰ ਹੁਣ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ (ਮਲਕੀਤ) ਨੂੰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ।"

ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਆਇਆ। ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਵਾਰਦਾਤ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਮਾਂਡੋ ਹੋਰ ਮੰਗਵਾ ਲਏ ਗਏ। ਸਟੇਜ ਦੁਆਲੇ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਟਾਈਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਮੁੰਡੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤਾਂ ਲੱਭੇ ਨਹੀਂ, ਦੌੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਬੈਜ ਲਾ ਕੇ ਰਹੇ ਵੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਹੀ, ਪਰ ਮਲਕੀਤ 'ਤੇ ਅਟੈਕ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਾ ਮਿਲਿਆ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਵੀ ਗਏ ਸਨ। ਮਲਕੀਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੀ ਸੁਣਨਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਹਫ਼ਤਾ ਘਰ ਹੀ ਨਾ ਮੁੜਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਗਿਲਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਧੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਉਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਮੁਫ਼ਤ ਗਾਉਣ ਆਇਆ ਮੇਲੇ ਉਤੇ, ਪਰ ਉਹਦੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੀ। ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਈ ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ।

ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਫਖ਼ਰ ਜ਼ਮਾਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਉਤੇ ਲੰਡਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਲਕੀਤ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਸੁਖਦੇਵ ਕੋਮਲ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਿ 'ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਘਰ ਆਵੇ।' ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਸੁੱਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਫਿਰ ਪੂਰੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਫਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ 1992 ਵਿਚ ਗਿਆ ਸਾਂ ਉਹਦੇ ਘਰ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਅਸ਼ੋਕ ਹੁਣ ਲੋਕ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਪੌਂਡ ਵੀ ਭਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ।" ਤੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਅ ਪ੍ਰਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਤੇ ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤੀ ਸਪਰੂ ਸੁਨੱਖਾ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀਰੋ ਬਣਾ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਮਲਕੀਤ ਨੇ ਘਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਮੇਰਾ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਬਰਮਿੰਘਮ ਲਾਗੇ ਹੀ ਨਵੇਂ ਘਰ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਮਲਕੀਤ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਿਲਿਆ, "ਆਹ ਸਰਦੂਲ ਵੀ ਹੁਣੇ ਗਿਐ, ਬੜਾ ਖਲਾਰਾ ਪਾ ਕੇ ਗਏ ਨੇ ਮੀਰ-ਆਲਮ, ਪਰ ਨੂਰੀ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁਨੱਖੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ।" ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਉਵੇਂ ਹੱਸ ਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਿੱਕੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਘੁੱਟ ਕੇ ਬੁੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੱਸੇ ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੈ। ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, "ਅੱਜ ਕੋਈ ਕੰਮ ਤਾਂ ਨਹੀਂ?" ਫਿਰ 'ਨਹੀਂ' ਸੁਣ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਜੇ ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਚਲਾ ਜਾਵੇ, ਤੂੰ ਭੌਰੇ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰ। ਤੈਨੂੰ ਨਵੀਂਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੂੰ, ਤੂੰ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਜਾਵੇਂਗਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਹੋ ਕਿੰਨੀ ਗਈ ਹੈ?"

ਨਵੇਂ ਘਰ ਵਿਚ ਅੱਠ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਾਰ ਵਿਚ ਗਲਾਸੀ ਦੀ ਸਾਂਝ।

ਮੇਰਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮੁੰਡਾ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਉਹਨੇ ਘਰ ਘੁਮਾ ਕੇ ਵਿਖਾਇਆ। ਘਰ ਦੇਖ ਕੇ ਚਿੱਤ ਮੇਰਾ ਵੀ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਚਾਬੀਆਂ ਵਾਲੇ ਗੁੱਛੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬਟਨ ਦੱਬ ਕੇ ਗਰਾਜ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਝੱਟ ਦੇਣੀ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, "ਰਿਮੋਟ ਨਾਲ ਟੀ.ਵੀ. ਤਾਂ ਚੱਲਦੇ ਸਨ, ਵੇਖ ਲੈ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ।" ਨਵੀਂ ਮਰਸੀਡੀਜ਼ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ ਤਾਂ ਬੋਲਿਆ, "ਮਿੱਤਰਾ! ਇੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਬੈਠਿਆ ਹੋਵੇਂਗਾ, ਪਰ ਅੰਦਰ ਜਿਹੜੇ ਯੰਤਰ ਲੱਗੇ ਆ, ਉਹ ਤਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਆ, ਫਿਰ ਤੂੰ ਕਿਥੇ ਦੇਖੇ ਹੋਣੇ ਆ। ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਵੇਖੀਂ ਤੀਵੀਂ ਕਿੰਨਾ ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਦੀ ਐ... ਰਾਹ ਦੱਸਦੀ ਜਾਊ।" ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇਵੀਗੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਹ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੀ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਜਿਸ ਰਿਮੋਟ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਗਰਾਜ ਦੀ ਡੋਰ ਖੋਲ੍ਹੀ ਸੀ, ਉਸੇ ਨਾਲ ਫਿਰ ਬਾਹਰਲਾ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ, "ਤੀਵੀਂ ਰਿਮੋਟ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਬੋਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।"

ਨੇਵੀਗੇਟਰ 'ਚ ਉਹ ਐਡਰੈਸ ਭਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਲੈ ਅਸ਼ੋਕ, ਬੱਸ ਸਟੇਰਿੰਗ ਸੰਭਾਲਣਾ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਕੇ, ਤੀਵੀ ਬੋਲੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਧਰ ਨੂੰ ਮੁੜੋ, ਦੋ ਮੀਲ 'ਤੇ ਸੱਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣਾ, ਫਿਰ ਡੇਢ ਮੀਲ 'ਤੇ ਖੱਬੇ ਨੂੰ, ਤੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਆ ਗਿਆ ਡੈਸਟੀਨੇਸ਼ਨ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਹੋਣੈ ਪਈ ਟਿਕਾਣਾ?"

ਅੱਧ ਕੁ ਜਿਹੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, "ਲੈ ਹੁਣ ਇਹ ਜਗਮੋਹਨ ਕੌਰ ਜਿਧਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਆ, ਉਹਦੇ ਉਲਟ ਮੋੜ ਕੇ ਦਿਖਾਉਨਾਂ...ਦੇਖੀ ਜਾਈਂ, ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਐ? ਤੇ ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਬੋਲੀ, 'ਮੇਕ ਏ ਯੂ ਟਰਨ ਐਂਡ ਟੇਕ ਲੈਫ਼ਟ', ਤਾਂ ਤਾੜੀ ਵਜਾ ਕੇ ਉਚੀ ਦੇਣੀ ਹੱਸ ਪਿਆ, "ਵੇਖਿਆ ਕਮਾਲ! ਇਹਨੂੰ ਕਮਲੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤੈ ਕਿ ਆਪਾਂ ਜਿਥੇ ਜਾਣਾ, ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ। ਭਲਾ ਇੰਨੀ ਮਹਿੰਗੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਗੱਡੀ ਨ੍ਹੀਂ ਹੋਣੀ ਕਿਸੇ ਗਾਇਕ ਕੋਲ, ਤੇ ਜੇ ਗੁਰਦਾਸ ਕੋਲ ਹੋਈ ਤਾਂ 'ਚ ਤੀਵੀਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਨ੍ਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।"

1992 'ਚ ਮਲਕੀਤ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੀ ਫੋਟੋ

ਬਣਾ ਸਵਾਰ ਕੇ ਮਲਕੀਤ ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਕਈਆਂ ਦੀ ਗੱਡੀ 'ਚ ਬੰਦਾ ਬੋਲਦਾ ਪਰ ਆਪਾਂ ਥੋੜੇ ਪੈਸੇ ਵੱਧ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਤੀਵੀਂ ਰਖ ਲਈ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਰਾਹ ਕਿ ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਜਾਣੈ" ਤੇ ਉਦਣ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਲੂ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਲੂਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਨੂੰ ਦੀਹਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਘਰ ਆ ਕੇ ਫਿਰ ਉਹ ਬਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਦੋ ਕੁ ਪੈਗ ਪੀ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਹਾ, "ਮਲਕੀਤ, ਦੱਸਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ 'ਤੇ?"

"ਛੱਡ ਪਰ੍ਹੇ...ਤੂੰ ਤਾਂ ਖਿਸਕ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਸਾਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪੇਮੈਂਟ ਨਾ ਮੰਗ ਲਵੇ।"

ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਹੱਥ ਘੁੱਟ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਨਹੀਂ ਇੰਦਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੇ ਸੱਚ ਆਹ ਸੀ।" ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਦੀ ਉਹ ਘਟਨਾ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਅੱਠ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸੁਣਾਈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਲਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਫਿਰ ਤਾਂ ਬਚ ਗਏ, ਪਾ ਹੋਰ ਪੈਗ।" ਤੇ ਫਿਰ ਰੱਜ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹ ਦਿਨ ਸੀ।

ਜਿੱਦਣ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਦਸ ਦਿਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਰੁਕ ਕੇ ਆਇਆ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸੋਹੋ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪੱਬ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ। ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਉਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਧਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, "ਆਹ 'ਅਜੀਤ' ਦੀ ਪੇਮੈਂਟ, ਤੇ ਆਹ ਸੌ ਪੌਂਡ ਤੇਰੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਸਤੇ। ਬਾਕੀ ਉਥੇ ਆਪਾਂ ਮਿਲਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।" ਇਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਅੱਸੀ ਹਜ਼ਾਰ 'ਅਜੀਤ' ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਅੱਠ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਨੇ, ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੀ ਇਕ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਕਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਂਦਾ, ਪਤਾ ਨ੍ਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਇਕ ਗੱਲ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਯਾਦ ਰਹੇਗੀ ਕਿ 'ਤੂਤਕ ਤੂਤਕ' ਨਾਲ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਗਵੱਈਆ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਲਕੀਤ ਮੇਰਾ ਢਿੱਡ ਵਿਚਲਾ ਮਿੱਤਰ ਰਹੇਗਾ ਹੀ।

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਲਕਦਾ ਬਾਪ

ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਬੁੱਢਾ ਬਾਪੂ ਕਬਰਾਂ ਰਿਹਾ ਏ ਫੋਲ,
ਜਿਹੜੇ ਤੈਨੂੰ ਖਾ ਗਏ ਪੁੱਤਰਾ, ਸੁਣਦੇ ਨਹੀਂ ਉਹ ਬੋਲ।
ਮਾਂ ਤੇਰੀ ਦੇ ਦੀਦੇ ਦੋਵੇਂ, ਰੋ ਰੋ ਹੋਏ ਬੇਹਾਲ,
ਕੰਧਾਂ-ਕੌਲਿਆਂ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਲੱਭਦੀ ਕਾਲ।
ਤੋੜੀ ਕਿਉਂ ਡੰਗੋਰੀ ਸਾਡੀ, ਪੁੱਛੀਏ ਕਿੰਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ,
ਚਿੱਤ ਕਰੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਫੂਕ ਦਿਆਂ ਧੂੜ ਉਡਾਉਂਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ।
ਪਰਸੋਂ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਗਈ ਪਾਲ, ਕੱਲ੍ਹ ਪੁੱਤ ਮਰ ਗਿਆ ਧੰਨੇ ਦਾ,
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਕੀ ਬਣੇਗਾ 'ਕੱਲੇ ਜਾਗਰ ਅੰਨੇ ਦਾ।
ਮਿੱਠੀ ਤੇਰੀ ਲੱਗਦੀ ਮੈਨੂੰ ਢੇਰੀ ਕੋਈ ਸਮੈਕਾਂ ਦੀ,
ਘਰ ਘਰ ਇਹੀ ਕਹਾਣੀ ਚੱਲ ਪਈ ਵੈਲੀ ਪੁੱਤ ਨਲਾਇਕਾਂ ਦੀ।
ਮੇਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਖਾਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜਾ ਹੋਰ ਫਰੋਲੇਗਾ,
ਹੋਈ ਹੰਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਮੂਹਰੇ, ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਬੋਲੇਗਾ।
ਮੱਛੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਮੁੱਕ ਗਈ, ਰੌਲਾ ਮਗਰਮੱਛਾਂ ਦਾ ਪੈਂਦਾ ਏ,
ਭੋਇੰ ਖਾ ਲਈ, ਪੁੱਤ ਨਿਗਲ ਲਿਆ, ਬਾਕੀ ਕੀ ਹੁਣ ਰਹਿੰਦਾ ਏ?
ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ 'ਭੌਰੇ' ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਬਾਪੂ ਰੋਵੇਗਾ?
ਰਾਜਨੀਤਾਂ ਦੇ ਕੱਫਣ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਹਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਵੇਗਾ?

ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਠਾ ਲਾਗੈ...

ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੂਰਬ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸਰਬ-ਉਚ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਦੁੱਤੀ ਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਵੱਲੋਂ ਅਰੰਭ ਕੀਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕੇ ਖ਼ੂਨ ਨਾਲ ਸਿੰਜਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਦੇ ਕੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਨਵਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਵਾਸਤੇ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹੇ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਈਰਖਾਲੂ ਤੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਚਿਹਰੇ ਜੋ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ

ਪ੍ਰੋ. ਐਚ.ਐਲ. ਕਪੂਰ
ਫੋਨ: 916-587-4002

ਅਤਿਆਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੰਗੇ ਹੋਏ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਚੌਥੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਤੀਜੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦਾ ਜਨਮ 15 ਅਪਰੈਲ 1563 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਅਤੇ ਵਿਆਹ 1579 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰ-ਤੋੜ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੇਂਦਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰ ਸਾਂਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਪਾਸੋਂ ਰਖਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਪੂਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਸੰਨ 1590 ਵਿਚ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਪੱਕੀ ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਵਾਈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਉਹ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਮਾਨਵ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਥਾਹ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ 1604 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਚ 31 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਜੋ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੰਪਾਦਨ ਕਾਰਨ ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 600 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਚੇ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਜੀਵਨ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਯੁੱਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਮੂਲ ਸੰਵੇਦਨਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਕਦੀ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।

ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ, ਸੁਖ ਦਾ ਅਨੰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਚਨਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਭਾਵਾਂ-ਅਨੁਕੂਲ ਹੀ ਹੈ। ਸਰਲ ਬ੍ਰਿਜ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਰਚਿਤ ਇਹ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਮਹਾਨ ਅਧਿਆਤਮਕ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਮਰ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਕਰੋੜਾਂ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ, ਇਸ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਦੀ ਹੈ। ਰਾਗ ਗਾਉੜੀ ਵਿਚ ਰਚੀ ਗਈ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿਚ 24 ਅਸ਼ਟਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਸੂਤਰਕ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਧਨਾ, ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਸੇਵਾ, ਤਿਆਗ, ਮਾਨਸਿਕ ਸੁੱਖ-ਦੁੱਖ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਸੁਖਮਨੀ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਭਾਵਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਮਣੀ।

ਸੁਖਮਨੀ ਸੁਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਮ॥
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੈ ਮਨਿ ਬਿਸ੍ਰਾਮ॥

ਤੀਜੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪਸਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਮੰਜੀਆਂ, ਭਾਵ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਮਰਦਾਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਰਬਾਬੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਸਮੇਂ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੇ ਬਲਵੰਡ ਨੇ ਖ਼ੂਬ ਨਿਭਾਇਆ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਢਾਡੀ ਸਨ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਰਚੀ ਗਈ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਕੇ, ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸੰਗੀਤਕ ਵਿਆਖਿਆ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਤੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਤੇ ਈਰਖਾ ਉਪਜਣ ਲੱਗ ਪਈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ।

ਇਕ ਵਾਰ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸੋਭਾ ਬਹੁਤ ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਾਦਾ ਲੰਗਰ ਛਕਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ਦੋਖੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਤੇ ਭਤੀਜਾ ਮਿਹਰਵਾਨ, ਗੁਰਗੱਦੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਵਿਰੁਧ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਂਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲੈ ਲਿਆ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬੜੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਰਾਹੀਂ 51 ਮੋਹਰਾਂ ਭੇਟ ਕਰ ਕੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ।

ਵੱਖ ਵੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਹਨ; ਜਿਵੇਂ ਚੰਦੂ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਦਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ, ਬਾਗੀ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਖੁਸਰੋ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ, ਪੰਥ ਦੋਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਕੰਨ ਭਰਨਾ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਨਿਜੀ ਕਾਰਨ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ ਕੁਝ ਫੁਟਕਲ ਕਾਰਨ ਆਦਿ।

'ਨਕਸ਼ਬੰਦੀ' ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਕੱਟੜ ਸੂਫ਼ੀ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸੀ। ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਸਰਹਿੰਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਉਪਰ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪਸਾਰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਲਈ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ, ਬਾਉਲੀਆਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੰਜੀਦਾਰ ਤੇ ਮਸੰਦ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਚਾਰੇ ਵਰਨਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਭ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ? ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕੰਨ ਭਰੇ ਤੇ ਕਈ ਤੋਹਮਤਾਂ ਲਾਈਆਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਨਾ ਚੱਲੀ।

1605 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਰਾਜਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਧੜੇ ਬਣ ਗਏ। ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਸਲੀਮ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ, ਦੇ ਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸ਼ੇਖ ਫ਼ਰੀਦ ਬੁਖ਼ਾਰੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਸ਼ੇਖ ਫ਼ਰੀਦ ਬੁਖ਼ਾਰੀ ਖੁਦ ਨਕਸ਼ਬੰਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਗਲ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਬੜਾ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਸੀ। ਹੁਣ ਨਕਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਕੋਲ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰੁਧ ਭੜਕਾਉਣ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਤਖ਼ਤ ਉਤੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਸਾਰ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਪਸਾਰ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਪਰਮ ਧਰਮ ਸਮਝਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਕਬਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਗਏ 'ਦੀਨ-ਏ-ਇਲਾਹੀ' ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਲਾਮ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ। ਅਕਬਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਰੁਧ ਉਸ ਦੀ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ 'ਤੁਜ਼ਕਿ-ਜਹਾਂਗੀਰੀ' ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੁਰੀ ਨੀਅਤ ਖੁਦ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ: "ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਜਿਹੜਾ ਬਿਆਸ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੀਰਾਂ ਫਕੀਰਾਂ ਦੇ ਲਿਬਾਸ ਵਿਚ (ਗੁਰੂ) ਅਰਜਨ ਨਾਮੀ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਫਕੀਰ ਸੀ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਝੂਠ ਦੀ ਦੁਕਾਨ (ਦੁਕਾਨੇ-ਬਾਤਲ) ਗਰਮ ਸੀ। ਕਈ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠ ਦੇ ਇਸ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਲੈ ਆਵਾਂ।"

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਖੁਸਰੋ ਨੇ ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਭੱਜ ਨਿਕਲਿਆ। ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਖੁਸਰੋ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮਿਲਾਪ ਨੂੰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮੌਕੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ-ਘਾਟ ਤੇ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਰਤਜ਼ਾ ਖਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ, ਮਾਲ-ਅਸਬਾਬ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਕੇ ਡਰਾਉਣ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਯਾਸਾ-ਏ-ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਉਤੇ ਬਿਠਾਇਆ, ਸੀਸ ਉਪਰ ਗਰਮ ਰੇਤ ਪਾਈ ਗਈ ਤੇ ਦੇਗ ਵਿਚ ਉਬਾਲਿਆ ਗਿਆ। ਅੰਤ 16 ਜੂਨ 1606 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਦਿਆਂ ਜ਼ਾਲਮ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਹਰ ਤਸੀਹੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਜਰਿਆ। ਤਪਦੀ ਤਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਤਲ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਖਦਾਇਕ ਬਣ ਗਈ। ਤਪਦੀ ਰੇਤ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਠਾ ਭੰਗ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਕਸ਼ਟ ਹੱਸਦੇ ਹੱਸਦੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਇਹੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ:

ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਠਾ ਲਾਗੈ
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਨਾਨਕ ਮਾਂਗੈ॥

ਜਹਾਂਗੀਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵਿਚ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਈਰਖਾ ਸੀ। ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸੱਚਾਈ ਜਾਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੂਰੇ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਮਗਰੋਂ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਨਾ ਦੱਸ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਬਣਾ ਲਈ।

ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਇਸ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੇ ਵਿਚਾਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਂਦੀ। ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣ ਸਮੇਂ 'ਮੀਰੀ ਤੇ ਪੀਰੀ' ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਜਬਰ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਗਤੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ; ਬੀਰ ਰਸੀ ਸਾਹਿਤ 'ਵਾਰਾਂ' ਦਾ ਗਾਇਨ (ਢਾਡੀ ਪਰੰਪਰਾ) ਅਰੰਭ ਕਰਵਾਇਆ। ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ ਵਿਚ ਡਟ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਜਜ਼ਬੇ ਅੰਦਰ ਐਸਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਰਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਜਬਰ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਡਟ ਕੇ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ।

ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਉਸ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਹਾਨ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਲਈ ਆਤਮ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਨਵ ਨੂੰ ਸਦਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਕੌਮ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਪਣੇ ਗੌਰਵ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ, ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਕੇ, ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ।

#

ਸੂਰਜ ਦਾ ਕਤਲ

ਤੱਤੀ ਰੁੱਤ ਦੇ ਵਿਚ ਵਗੇ ਹਵਾ ਤੱਤੀ, ਤਪਦਾ ਸੂਰਜ ਮਹੀਨਾ ਸੀ ਜੂਨ ਤੱਤਾ।
ਵਰ੍ਹੀ ਅੱਗ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਧਰਤ ਉਤੇ, ਆਇਆ ਦਿੱਲੀਓਂ ਸੀ ਮੌਨਸੂਨ ਤੱਤਾ।
ਤੱਤੀ ਰੇਤ ਤੋਂ ਉਬਲਦੀ ਦੇਗ ਤੱਤੀ, ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਵੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਨੂੰਨ ਤੱਤਾ।
ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਦੀ ਈਰਖਾ ਮੱਚ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਚੰਦੂ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਤੱਤਾ।
ਸੁਲਹੀ ਖਾਨ ਤੱਤਾ, ਸੁਲਭੀ ਖਾਨ ਤੱਤਾ, ਜਹਾਂਗੀਰ ਦਾ ਕੁੱਲ ਕਾਨੂੰਨ ਤੱਤਾ।
ਏਨੇ ਤੱਤਿਆਂ ਨੇ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਵਾਲਾ, ਤਵਾਰੀਖ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਮਜ਼ਮੂਨ ਤੱਤਾ।
ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਸੀ ਲਾਲ ਅੰਗਿਆਰ ਵਾਂਗੂੰ, ਬੈਠਾ ਤਵੀ ਉਤੇ ਸੋਮਾ ਠੰਡ ਦਾ ਸੀ।
ਏਨੀ ਤਪਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਨੀ ਦਾ ਚੰਦ ਵੇਖੋ, ਪਿਆ ਜੱਗ ਨੂੰ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਵੰਡਦਾ ਸੀ।
ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਇਕ ਦਰਿਆ ਸੀ ਈਰਖਾ ਦਾ, ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਸੀ ਉਹ।
ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਜੋ ਸਾਗਰ ਸਨ ਨਿਮਰਤਾ ਦੇ, ਪੈਂਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਲੜ ਸੀ ਉਹ।
ਮਿਲ ਗਈ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਗੱਦੀ, ਗਿਆ ਵੇਖ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸੜ ਸੀ ਉਹ।
ਪੰਚਮ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ, ਅਸਲ ਸਾਰੇ ਪੁਆੜੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਸੀ ਉਹ।
ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਸੁਖਮਨੀ ਦੀ ਹੋਏ ਠੰਡਕ, ਉਹਨੂੰ ਅੱਗ ਦਾ ਸੇਕ ਨਹੀਂ ਸਾੜ ਸਕਦਾ।
ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕਵਚ ਹੋਵੇ, ਉਹਦਾ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦਾ।
ਊਣਾ ਹੋਏ ਭਾਂਡਾ, ਬਹੁਤਾ ਸ਼ੋਰ ਕਰਦੈ, ਐਪਰ ਭਰੇ ਭਾਂਡੇ ਥੋੜਾ ਖੜਕਦੇ ਨੇ।
ਗੁਣੀ ਪੁਰਸ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ, ਗੁਣਹੀਣਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੜਕਦੇ ਨੇ।
ਮਿਲ ਜਾਏ ਕਿਤੇ ਵਡਿਆਈ ਜੇ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ, ਅੰਦਰ ਈਰਖਾ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਭੜਕਦੇ ਨੇ।
ਜਿਹੜੇ ਸੱਚ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਹੋਣ ਪਾਂਧੀ, ਨਾ ਉਹ ਅੜਕਦੇ ਨੇ, ਨਾ ਉਹ ਧੜਕਦੇ ਨੇ।
ਰੱਬ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਪੈਜ ਰੱਖਦੈ, ਦੁੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਰ ਸਕਦਾ।
ਜਿਸ ਦੇ ਵੱਲ ਹੋਵੇ ਸੱਚਾ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਦਾ, ਕੋਈ ਵਾਲ ਵੀ ਵਿੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਲਾਲ ਭਾਨੀ ਦੇ ਬਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ, ਤੱਤੀ ਤਵੀ 'ਤੇ ਚੌਂਕੜਾ ਮਾਰ ਬਹਿ ਗਏ।
ਬੈਠਾ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਫ਼ੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੇਜ ਉਤੇ, ਏਦਾਂ ਤਵੀ 'ਤੇ ਸੱਚੀ ਸਰਕਾਰ ਬਹਿ ਗਏ।
ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਤੇ ਤੇਤੀ ਕਰੋੜ ਆ ਕੇ, ਗਿਰਦੇ ਚੰਨ ਦੇ ਕਰਨ ਵਿਚਾਰ ਬਹਿ ਗਏ।
ਕੜਛੇ ਰੇਤ ਹੰਭ ਗਏ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਬਾਲਣ ਡਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਥੱਕ ਹਾਰ ਬਹਿ ਗਏ।
ਏਧਰ ਹਾਕਮ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਦੇ ਨਾਥ ਉਤੇ, ਸਾਰੇ ਜਬਰ ਦੇ ਢੰਗ ਅਜ਼ਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਓਧਰ ਭਾਨ ਵੀਰ ਵੀ ਆਂਦੇ ਰਵੀ ਉਤੇ, ਆਪਣੀ ਕਿਰਣਾਂ ਦੇ ਬਾਣ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਜਦ ਸੂਰਜ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ, ਧਰਤੀ ਚੰਨ ਤਾਰੇ ਆਸਮਾਨ ਰੋਇਆ।
ਹਰ ਇਕ ਨਰ-ਨਾਰੀ ਹਰ ਇਕ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ, ਹਰ ਇਕ ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ ਬੇਜ਼ੁਬਾਨ ਰੋਇਆ।
ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਤੇ ਚੰਦੂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਰੋਈ, ਰੋਈ ਗੀਤਾ ਤੇ ਨਾਲੇ ਕੁਰਾਨ ਰੋਇਆ।
ਹਰ ਦਰਵੇਸ਼ ਫ਼ਕੀਰ ਦੀ ਰੂਹ ਤੜਫ਼ੀ, ਹਰ ਧਰਮੀ ਦਾ ਧਰਮ ਈਮਾਨ ਰੋਇਆ।
ਉਹ ਵੀ ਰੋਇਆ ਜੋ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਇਆ, ਹਰ ਪੱਥਰ ਤੋਂ ਪੱਥਰ ਇਨਸਾਨ ਰੋਇਆ।
ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਲੁਕ ਕੇ ਬੈਠ ਕੱਲਾ, ਅੱਜ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਊ ਭਗਵਾਨ ਰੋਇਆ।
ਤਨ ਜਲ ਗਿਆ 'ਨੂਰ' ਦੇ ਪੁੰਜ ਸਤਿਗੁਰ, ਮਹਾਂਨੂਰ ਵਿਚ ਓਤਪੋਤ ਹੋ ਗਏ।
ਅੰਤ ਰਾਵੀ ਦੇ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਜਲ ਵਿਚ ਜਲ ਤੇ ਜੋਤ ਵਿਚ ਜੋਤ ਹੋ ਗਏ।

-ਇੰਜੀ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂਰ, ਫੋਨ: 214-843-3122

ਜਿੰਦਾ ਖੋਲ੍ਹੀਏ

ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ
ਫੋਨ: 734-259-9353

ਕਿਸੇ ਕਮਰੇ, ਬਕਸੇ, ਦਰਾਜ਼, ਫਾਟਕ ਆਦਿ ਨੂੰ ਕੁੰਡਾ ਲਾ ਕੇ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁੰਜੀ ਨਾਲ ਨਾ-ਖੋਲ੍ਹਣਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਲ-ਪੁਰਜ਼ੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, ਜਿੰਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਿੰਦਰਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਲਾ। ਠੇਠ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸ਼ਬਦ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਤਾਲਾ ਉਸ ਕਲ-ਪੁਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬੂਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਰਲ ਫਸਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਦਾਤਣ ਜਿੱਡੀ ਚਾਬੀ ਘੁਮਾ ਕੇ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਾਂ ਊੜੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲੇ ਚਾਪੜ ਜਿੱਡੇ ਸੇਰ ਸੇਰ ਪੱਕੇ ਦੇ ਜਿੰਦੇ ਵੀ ਦੇਖੇ ਹਨ ਤੇ ਕਾਟੋ ਦੇ ਸਿਰ ਜਿੱਡੀਆਂ ਤੋਲੇ ਭਰ ਦੀਆਂ ਜਿੰਦੀਆਂ ਵੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੇ 140 ਕਿਲੋ ਦਾ ਜਿੰਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਤੇ ਭਾਰਾ ਜਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਆ ਕਹਿਣੇ ਰੂਪੋਵਾਲ ਦੇ ਜਿੰਦਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੀਆਂ ਵਿਚ ਚੂੜੀਦਾਰ ਚਾਬੀਆਂ ਘੁਮਾ ਘੁਮਾ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਕੁੰਡੇ ਦੀ ਜਕੜ ਨੂੰ ਮਸੀਂ ਢਿੱਲਾ ਕਰੀਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਨੰਬਰਾਂ ਵਾਲੇ ਜਿੰਦੇ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਜਿੰਦੇ ਤੇ ਹੁਣ ਰੀਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਜਿੰਦੇ ਵੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਜਿੰਦੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਰਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨਿਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਧਾਂ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਘਾਗ ਚੋਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜਿੰਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪੇ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਦੇਖ ਕੇ ਮੱਖਣ ਪਿਘਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੁੱਢੜੀ ਨੂੰਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਘਿਉ ਦੀ ਪੀਪੀ ਨੂੰ ਜਿੰਦਰਾ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦ "ਪੁੱਤਾਂ ਘਰ ਸੰਭਾਲੇ ਰਾਮ, ਨੂੰਹਾਂ ਜਿੰਦਰੇ ਮਾਰੇ ਰਾਮ।" ਤਾਂ ਬੁੱਢੜੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਦਾ ਫਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੋਪੜ ਦੇ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਜਿੰਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ। ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇਕ ਉਪਨਗਰ ਦਾ ਤਾਂ ਨਾਂ ਹੀ ਤਾਲਾ ਨਗਰੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੰਦਾ ਨਾਮੀਂ ਕਲ-ਪੁਰਜ਼ੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਓਨਾ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੰਨਾ ਚੋਰੀ ਦਾ। ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਉਦੋਂ ਜਿੰਦੇ ਅਣਘੜਤ ਜਿਹੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕੁੰਜੀ ਨਾਲ ਖੁਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਜਿੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸੋਅ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਕੀਲੀਆਂ ਵਾਲੇ ਜਿੰਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਆਮ ਜਿੰਦਾ ਲੁਕਵੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੰਜੀ ਨਾਲ ਘੁਮਾ ਕੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਚਾਬੀ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਅਤੇ ਜਿੰਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਨਾਲ ਜਿੰਦਾ ਆਪਣੀ ਜਕੜ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਤਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਤਾਲੀ। ਬਾਬੇ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬੋਬੋ ਨਹੀਂ ਵੜਦੀ, ਬਾਬਾ ਆਪਣੀ ਅੜੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਤਾਲੀ ਵੀ ਦੋ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਨਾਲ ਵੱਜਦੀ ਹੈ। ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਜਿੰਦੇ ਅਤੇ ਕੁੰਜੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਨੂੰ ਹੀ ਜਿੰਦਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਤਾਲ-ਯੰਤਰ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜਿੰਦਾ-ਕੁੰਜੀ।

ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਦਾ/ਜਿੰਦਰਾ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਜੰਤਰ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ, "ਇਕ ਬੰਦੇ ਦੇ ਖੜੇ ਰੁੱਖ ਲੱਗੀ ਡਾਂਗ ਨੂੰ ਦੱਬਣ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਲੋਂ ਥੱਲਵੀਂ ਫੱਟੀ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਰਾਸਾਂ ਖਿੱਚਣ 'ਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਵੱਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਟਕਾ ਸੰਦ।" ਕਿਆ ਖੂਬ ਰੇਖਾ-ਚੱਤਰ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਜਟਕੇ ਸੰਦ ਦਾ। ਪਰ ਇਥੇ ਜਟਕਾ ਸ਼ਬਦ ਫਬਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਅਪਮਾਨਸੂਚਕ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਜਟਕੇ ਸੰਦ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਜਿੰਦਰੇ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸਿਓਂ। ਲਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਜੰਦਰ ਹੈ ਜੋ ਪਣ-ਚੱਕੀ ਜਾਂ ਘਰਾਟ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਿੰਦਾ/ਜਿੰਦਰਾ ਸ਼ਬਦ ਜੰਤਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਰੂਪਾਂਤਰ ਹੈ। ਪਰ ਜੰਤਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਜਿੰਦਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਜੰਤਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਸ਼ੀਨ ਜਾਂ ਕਲ ਪੁਰਜ਼ੇ ਲਈ ਇਕ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ 'ਜੀਅ ਜੰਤ੍ਰ' ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ, "ਜੀਅ ਜੰਤ੍ਰ ਸਭਿ ਤੇਰੇ ਥਾਪੇ॥" ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਨੇ ਮਨੁਖੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਇਕ ਜੰਤਰ ਜਾਂ ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਨਿਆਈਂ ਸਮਝਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ 'ਦੇਹ' ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕ ਸੰਕੇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਜੀਵ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ। ਕਿਹੜੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ? ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਜੰਤੂ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਗੱਲ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜੀ ਹੈ। 'ਜੀਆ ਜੰਤ' ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਆਮ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਕ ਤੁਕ ਦੇਖੋ, "ਜਿਤੁ ਹਰਿਆ ਸਭੁ ਜੀਅ ਜੰਤੁ॥" ਸੋ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿਸੇ ਉਕਾਈ ਕਾਰਨ 'ਜੰਤੁ' ਦਾ ਹੀ 'ਜੰਤ੍ਰ' ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਾਣਕਾਰ ਸੱਜਣ ਵਧੇਰੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜੰਤੂ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜੰਤਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਿਰੁਕਤਕ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਫਿਰ ਲਿਖਾਂਗੇ। ਜੰਤਰ ਦਾ ਸੁੰਗੜਿਆ ਰੂਪ ਜੰਤ ਵਾਜੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। "ਕਬੀਰ ਜੋ ਹਮ ਜੰਤੁ ਬਜਾਵਤੇ ਟੂਟਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਰ॥" "ਨਾਨਕ ਵਜਦਾ ਜੰਤੁ ਵਜਾਇਆ" (ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ), ਪਰ ਇਥੇ ਵੀ ਇਹੋ ਸ਼ੰਕਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਤੁਕ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ, ਵਿਚ ਵਾਜੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਜੰਤ੍ਰ ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ ਹੈ, "ਕਬੀਰ ਜੰਤ੍ਰ ਨ ਬਾਜਹੀ ਟੂਟਿ ਗਯਾ ਸਬ ਤਾਰ।" ਜੰਤਰੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਚਾਂਗਪਤ੍ਰ ਵੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ੀ ਆਦਿ ਦੇ ਯੰਤਰ ਲਿਖੇ ਹੋਣ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਜੰਤਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਯੰਤਰ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਉਚਾਰਣ ਤੇ ਸ਼ਬਦਜੋੜ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਯੋਗ ਹੈ।

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮੁਖ ਅਰਥ ਹਨ- ਕਾਬੂ ਕਰਨ, ਸਥਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਕੋਈ ਔਜ਼ਾਰ/ਸਾਜ਼, ਟੇਕ ਥੰਮੀ; ਕੜੀ, ਪੱਟੀ, ਲਗਾਮ; ਮੋਚਨੇ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਔਜ਼ਾਰ; ਮਸ਼ੀਨ, ਕਲ-ਪੁਰਜ਼ਾ (ਜਿਵੇਂ ਕੁੰਡਾ, ਜਿੰਦਰਾ, ਚੱਪੂ, ਬਾਦਬਾਨ); ਕਾਬੂ, ਕੰਟਰੋਲ, ਵਸੀਕਾਰ ਜ਼ੋਰ; ਤੰਤਰਸ਼ਾਸਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਵਤਾ ਗ੍ਰਹਿ ਆਦਿ ਦਾ ਲੀਕਾਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਣਾਇਆ, ਗੋਲ ਚੁਕੋਣਾ ਅੱਠ ਪਹਿਲੂ ਆਦਿ ਘੇਰਾ ਜਿਵੇਂ ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਦਾ ਬਾਰਾਂ ਖਾਨੇ ਦਾ ਯੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਤਵੀਤ, ਟੂਣਾ।

ਹੋਰਨਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਬਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਚੱਕੀ ਦਾ ਪੁੜ, ਕੋਹਲੂ, ਚਰਖਾ, ਖਰਾਦ, ਉਖਲ, ਕੁੜਿੱਕੀ ਆਦਿ ਵੀ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਯੰਤਰ/ਜੰਤਰ ਸ਼ਬਦ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਸ਼ੀਨ ਜਾਂ ਕਲ-ਪੁਰਜ਼ੇ ਲਈ ਇਕ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਪਰ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਰਥ ਲਈ ਰੂੜ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਹ ਜਿੰਦਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਾਲੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਰੂੜ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ਕੁੰਡਾ, ਚਿਟਕਣੀ ਜਾਂ ਤਾਲਾ ਹੈ।

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਯੰਤਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਕਾਬੂ, ਕੰਟਰੋਲ ਜਾਂ ਵੱਸ ਕਰਨ, ਥੰਮਣ, ਟੇਕ ਦੇਣ ਦੇ ਭਾਵ ਸਪਸ਼ਟ ਝਲਕਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕਲ-ਪੁਰਜ਼ਾ ਕੋਈ ਊਰਜਾ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਲਾਇਆਂ ਹੀ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਤੰਤਰਸ਼ਾਸਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਟੂਣੇ ਆਦਿ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਅਹੁਰ, ਬੀਮਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਯੰਤਰ ਤੋਂ ਹੀ ਭੌਤਿਕੀ ਦੇ ਪਦ Mechanics ਲਈ ਯਾਂਤਰਿਕੀ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਸ਼ੀਨ ਵਰਗੀਆਂ ਦੁਹਰਾਉਪੂਰਨ ਤੇ ਨੀਰਸ ਹਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਯਾਂਤਰਿਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯੰਤਰ ਤੋਂ ਕਾਬੂ ਜਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਭਾਵ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ- ਨਿਯੰਤਰਣ, ਜਿਸ ਦੀ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਖਾਸੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜਨਮਦਾਤਾ ਹੈ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਧਾਤੂ 'ਯਮ' ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਾਬੂ ਕਰਨ, ਰੋਕਣ, ਬੰਦ ਕਰਨ, ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਇਸ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਆਮ ਹੀ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਸ਼ਬਦ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਹੈ 'ਯਮ' ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ 'ਜਮ' ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਣ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਦੇਵਤਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜਮ ਕਾਲ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਆਇਆ ਹੈ, "ਜਮਕਾਲੁ ਸਿਰਹੁ ਨ ਉਤਰੈ ਤ੍ਰਿਬਿਧਿ ਮਨਸਾ॥" (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ), "ਜਮ ਦਰਿ ਬਧੇ ਮਾਰੀਅਹਿ ਕੂਕ ਨ ਸੁਣੈ ਪੁਕਾਰ॥" (ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ)। ਇਸ ਦੇਵਤੇ ਲਈ ਯਮਰਾਜ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਚੰਗੀ-ਮੰਦੀ ਦਾ ਨਿਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਧਰਮੀ ਹੈ ਤੇ ਧਰਮਰਾਜ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵੇਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮਨੁਖ ਸੀ ਜੋ ਮਰਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਰੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਸਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਮਪੁਰੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਨੇਹੇ ਜਮਦੂਤ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਜਮਦੂਤ ਨੂੰ ਹੀ ਜਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

ਇਕ ਅਨ੍ਹੇਰੀ ਕੋਠੜੀ
ਦੂਜਾ ਦੀਵਾ ਨ ਬਾਤੀ।
ਬਾਹੋਂ ਪਕੜ ਜਮ ਲੈ ਚਲੇ,
ਕੋਈ ਸੰਗ ਨ ਸਾਥੀ। (ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ)

ਹਕੁ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ...

ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਆਸਟਰੇਲੀਆ)
ਫੋਨ: 0061-433-453-801

ਚੱਲਦੇ ਚੱਲਦੇ ਅਚਾਨਕ ਪੈਰ ਰੁਕ ਗਏ। ਦੇਖਿਆ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਡੇਰਾ ਸੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ। ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਚੁੱਪਦਾਸ ਜੀ, ਡੇਰਾ ਇਕਾਂਤਵਾਸੀ। ਕੋਈ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਨੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਭ ਕੁਝ ਆਪ ਮੁਹਾਰਾ ਸੀ।

ਜਾ ਬੈਠਾ ਸੰਗਤ ਵਿਚ, ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ:

"ਸੁਣਿਐ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਰਾਤੀਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਏ।"

"ਤੈਨੂੰ ਕਿਹਨੇ ਦੱਸਿਆ?"

"ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਗੱਲਾਂ ਪਏ ਕਰਦੇ ਨੇ।"

"ਐਵੇਂ ਭੁਕਾਈ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਭੌਂਕਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ ਹੈ, ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਖੀਰ ਨਹੀਂ ਪਚਦੀ।"

"ਗੱਲ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕੋਈ, ਕੀ ਹੋਇਆ ਦੱਸ ਖਾਂ?"

"ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੱਚਖੰਡ ਵਾਸੀ ਹੋ ਗਏ ਨੇ, ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਨੇ।"

"ਇਹ ਸਮਾਧੀ ਕਦੋਂ ਟੁੱਟੇਗੀ?"

"ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਕ ਮਹੀਨਾ, ਇਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਕ ਸਦੀ...ਆਖਰਕਾਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਐਰੇ-ਗੈਰੇ ਦੀ ਨਹੀਂ।"

"ਸਮਾਧੀ ਖੁੱਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਬੂੰਦ ਦੇਣਗੇ?"

"ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਯਕੀਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਚਿੱਟਾ ਚੋਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ।"

"ਯਾਰ, ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਦੇਹ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਿਉਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ?"

"ਅਨਮੋਲ ਸਰੀਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ।"

"ਜੇ ਕਿਸੇ ਸਾਧਵੀ ਨੇ ਛੂਹ ਲਿਆ?"

"ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਐਵੇਂ ਭੁਕਾਈ ਨਾ ਮਾਰ।"

"ਬਾਬੇ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂ-ਸੰਗਤੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਦਾ?"

"ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਸੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੇ, ਵਿਚਾਰੇ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਸਾਹ-ਸਤਹੀਣ।"

"ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਹੀ ਅੰਦਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।"

"ਭੋਲਿਆ, ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਇਨਸਾਫ ਤਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਹੈ।"

"ਹੁਣ ਡੇਰੇ ਦਾ ਕੀ ਬਣੂੰ?"

"ਮੁਰਦਾਰ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਕਦੀ ਘਾਟ ਦੇਖੀ ਹੈ।"

"ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਨਾਨਕਪੰਥੀ ਲਗਦਾ ਏਂ।"

"ਉਹ ਕਿਵੇਂ?"

"ਕੇਵਲ ਨਾਨਕਪੰਥੀ ਹੀ ਸੱਚ ਬੋਲਦੇ ਨੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ।"

"ਛੱਡ ਪਰ੍ਹਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਧੂ ਤੇ ਫਾਲਤੂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ। ਚੱਲ ਨਾਨਕ ਦੇ ਘਰ ਚਲੀਏ।"

"ਉਥੇ ਲੰਗਰ ਮਿਲੂ? ਇਥੇ ਤਾਂ ਮੌਜਾਂ ਹੀ ਮੌਜਾਂ ਨੇ।"

"ਹਾਂ, ਮਿਲੂ। ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੂ।"

"ਪਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ।"

"ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਕਿਰਤ ਦਾ, ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਾਧਨਾ ਦਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਚਨ ਹੈ,

ਹਕੁ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ
ਉਸੁ ਸੂਅਰ ਉਸੁ ਗਾਇ॥
ਗੁਰੁ ਪੀਰੁ ਹਾਮਾ ਤਾ ਭਰੇ
ਜਾ ਮੁਰਦਾਰੁ ਨ ਖਾਇ॥ (ਪੰਨਾ 141)

ਜੇ ਰਤੁ ਲਗੈ ਕਪੜੈ ਜਾਮਾ ਹੋਇ ਪਲੀਤੁ॥
ਜੋ ਰਤੁ ਪੀਵਹਿ ਮਾਣਸਾ
ਤਿਨ ਕਿਉ ਨਿਰਮਲੁ ਚੀਤੁ॥ (ਪੰਨਾ 140)

ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਥਹੁ ਦੇਇ॥
ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੇਇ॥ (ਪੰਨਾ 1245)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਬਹੂ ਨ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰੇ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੫
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਬਹੂ ਨ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰੇ॥
ਈਹਾ ਊਹਾ ਸਰਬ ਸੁਖਦਾਤਾ
ਸਗਲ ਘਟਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮਹਾ ਕਸਟ ਕਾਟੈ ਖਿਨ ਭੀਤਰਿ
ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਚਿਤਾਰੇ॥
ਸੀਤਲ ਸਾਂਤਿ ਸੂਖ ਹਰਿ ਸਰਣੀ
ਜਲਤੀ ਅਗਨਿ ਨਿਵਾਰੇ॥੧॥
ਗਰਭ ਕੁੰਡ ਨਰਕ ਤੇ ਰਾਖੈ
ਭਵਜਲੁ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੇ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਆਰਾਧਤ ਮਨ ਮਹਿ
ਜਮ ਕੀ ਤ੍ਰਾਸ ਬਿਦਾਰੇ॥੨॥
ਪੂਰਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸੁਰ
ਊਚਾ ਅਗਮ ਅਪਾਰੇ॥
ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਧਿਆਵਤ ਸੁਖ ਸਾਗਰ
ਜੂਏ ਜਨਮੁ ਨ ਹਾਰੇ॥੩॥
ਕਾਮਿ ਕ੍ਰੋਧਿ ਲੋਭਿ ਮੋਹਿ ਮਨੁ ਲੀਨੋ
ਨਿਰਗੁਣ ਕੇ ਦਾਤਾਰੇ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪੁਨੋ ਨਾਮੁ ਦੀਜੈ
ਨਾਨਕ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੇ॥੪॥

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਪਾਵਨ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਹੀ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਬਹੂ ਨ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰੇ, ਹੇ ਭਾਈ! ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਤੋਂ ਕਦੀ ਵੀ ਨਾ ਵਿਸਾਰੋ; ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤਾਂ ਇਥੇ ਵੀ ਤੇ ਉਥੇ ਵੀ, ਭਾਵ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਦੋਹੀਂ ਥਾਂਈਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮਾਲਕ ਹੈ; ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਮਹਾ ਕਸਟ ਕਾਟੈ ਖਿਨ ਭੀਤਰਿ
ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਚਿਤਾਰੇ॥
ਸੀਤਲ ਸਾਂਤਿ ਸੂਖ ਹਰਿ ਸਰਣੀ
ਜਲਤੀ ਅਗਨਿ ਨਿਵਾਰੇ॥੧॥

ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਤਾ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵ ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਉਸ ਜੀਵ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਸ਼ਟ ਵੀ ਇਕ ਛਿਣ-ਪਲ ਵਿਚ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਜੀਵ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਜਾ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਲਦੀ ਹੋਈ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਅੱਗ ਬੁਝਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜੀਵ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਵਲੋਂ ਠੰਢੇ ਠਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਅਨੰਦ ਹੀ ਅਨੰਦ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗਰਭ ਕੁੰਡ ਨਰਕ ਤੇ ਰਾਖੈ
ਭਵਜਲੁ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੇ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਆਰਾਧਤ ਮਨ ਮਹਿ
ਜਮ ਕੀ ਤ੍ਰਾਸ ਬਿਦਾਰੇ॥੨॥

ਹੇ ਭਾਈ! ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨ-ਕਮਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮਨ ਵਿਚ ਧਰ, ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤਾਂ ਜੀਵ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ, ਭਾਵ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜਨ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ; ਤਾਰਨਹਾਰ ਪਿਤਾ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਵੀ ਪਾਰ ਲੰਘਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਭਾਈ! ਜੋ ਵਡਭਾਗੇ ਜੀਵ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ; ਤਾਂ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਜਮ ਦੀ ਮਾਰ, ਭਾਵ ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪੂਰਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸੁਰ
ਊਚਾ ਅਗਮ ਅਪਾਰੇ॥
ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਧਿਆਵਤ ਸੁਖ ਸਾਗਰ
ਜੂਏ ਜਨਮੁ ਨ ਹਾਰੇ॥੩॥

ਹੇ ਜੀਵ! ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਭੂ ਤਾਂ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਕਣ ਕਣ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਹੈ; ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਤੇ ਵੱਡਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਅਪਹੁੰਚ ਹੈ ਜਿਸ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਬੇਅੰਤ ਹੈ। ਭਾਈ! ਉਸ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਮੁੰਦਰ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕੀਤਿਆਂ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜੀਵ ਆਪਣਾ ਇਹ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਕਦੀ ਵੀ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਗੁਆ ਸਕਦਾ।

ਕਾਮਿ ਕ੍ਰੋਧਿ ਲੋਭਿ ਮੋਹਿ ਮਨੁ ਲੀਨੋ
ਨਿਰਗੁਣ ਕੇ ਦਾਤਾਰੇ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪੁਨੋ ਨਾਮੁ ਦੀਜੈ
ਨਾਨਕ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੇ॥੪॥

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੀ ਪਿਤਾ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ- ਹੇ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੇਰਾ ਇਹ ਮਨ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ ਤੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਿਆ ਪਿਆ ਹੈ; ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਜੀਵ ਦੇ ਦਾਤਾਰ ਪਿਤਾ ਜੀਓ; ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਭਰ ਦਿਓ; ਨਾਨਕ ਤੈਥੋਂ ਸਦਾ ਹੀ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਪਲੇਠੇ ਨਾਵਲ 'ਇਹੁ ਜਨਮੁ ਤੁਮਹਾਰੇ ਲੇਖੇ' ਵਿਚੋਂ

...ਫਿਰ ਮੈਅ ਕਾ ਤੂਫ਼ਾਂਅ ਹੋ ਗਏ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਕਲਮਕਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦਾ ਪਲੇਠਾ ਨਾਵਲ 'ਇਹੁ ਜਨਮੁ ਤੁਮਹਾਰੇ ਲੇਖੇ' ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਖਿਆਲ ਨਾਇਕਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਖੂਬ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਇਕਾ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਜੋ ਕਿਰਦਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਪੂਰੇ 400 ਸਫਿਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਇਸ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇਕ ਅੰਸ਼ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ ਲੇਖਕ...

ਮੇਰੇ ਨਾਵਲ 'ਇਹੁ ਜਨਮੁ ਤੁਮਹਾਰੇ ਲੇਖੇ' ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਕਿਸੇ ਨਾਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਨਾਰੀ-ਸੋਚ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਧੁਰੀ ਮਨਚਾਹਿਆ ਆਜ਼ਾਦ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ, ਕਾਮਨਾ ਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ; ਨਾਇਕ ਕਿਸੇ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਸਭਿਅਕ ਜੀਵਨ ਤੱਕ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਪੱਟ-ਕੂਲੀ ਡੋਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਅਮੋੜ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣਾਂ-ਵਰਜਨਾਂ ਦੀ ਮੁੰਜ ਦੀ ਰੱਸੀ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ, ਸਮਾਜ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਤੇ ਰਹੁਰੀਤਾਂ, ਨੇਮਾਂ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਵਿਆਹ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰ ਤੇ ਦੁਰਾਚਾਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜਿਹੇ ਅਸਤਰਾਂ-ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਲੈਸ ਹੈ। ਨਾਰੀ-ਸੋਚ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਖੰਭ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਸਮਾਜਕ ਲਛਮਣਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤੇ ਰੋਸ ਨਾਲ ਹੌਕਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਵਜੋਂ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿਚ ਨਾਬਰ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਸਤਰਾਂ-ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤ ਸੋਚ ਦੇ ਖੰਭਾਂ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਗੁਰੂਤਾ-ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਚੀਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਚਾਹੇ ਤੇ ਮਨਚਿਤਵੇ ਅੰਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਭਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਰਤੀ ਦੀ ਗੁਰੂਤਾ-ਖਿੱਚ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਚੇ ਅੰਬਰੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਤਨ-ਮਨ ਉਤੇ ਬੜੇ ਦੀਰਘ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਮਾਜਕ ਗੁਰੂਤਾ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਸਵੈ-ਸਿਰਜੇ ਅੰਬਰਾਂ ਵਿਚ ਉਡੀ ਨਾਬਰ ਨਾਰੀ ਦੇ ਤਨ-ਮਨ ਉਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਦੀਰਘ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਬੱਸ ਇਹੋ ਸਵਾਲ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਸਰੋਕਾਰ ਹੈ।

-ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਘੁਲਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਦਮਸਤ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਜਗਦੀਪ ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਦੇ ਪੈਰ ਕਦੋਂ ਡਗਮਗਾਉਣ ਲੱਗੇ, ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ। ਰਫ਼ਤਾ ਰਫ਼ਤਾ ਹਾਲਾਤ "ਪਹਿਲੇ ਮੈਅ, ਫਿਰ ਮੈਅਕਦਾ, ਫਿਰ ਮੈਅ ਕਾ ਤੂਫ਼ਾਂਅ ਹੋ ਗਏ।" ਤੂਫ਼ਾਨ ਵਿਚ ਉਖੜੇ ਪੈਰ ਅਕਸਰ ਧਰਤੀ ਦੀ ਛੁਹ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।

ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਅੱਗੇ-ਪਿਛੇ ਤੋਂ ਬੇਸੁਧ ਹਾਲਤ ਵਿਚ...

ਉਸ ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ ਸੀ। ਬੁੱਧਵਾਰ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਾਰੋ-ਮਾਰ ਚਲਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਖਲਜਗਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਦਿਨ। ਨਿਰਮੋਹੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਜਗਦੀਪ ਨਾਲ ਵਾਹ ਦਾ ਦਿਨ! ਕਦੀ ਕਦੀ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਦਿਨ ਅਤੇ ਕਦੀ ਕਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਦੇਖਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਭਵਿੱਖ ਵੱਲੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਦਿਨ। ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਿਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਕਦੋਂ ਟਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਅ ਦੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਵਿਚ ਗੋਤੇ ਖਾਂਦੀ ਜਗਦੀਪ ਨੇ ਆ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਇਕ ਕੰਮ ਸੀ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ।"

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਗਦੀਪ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਡਰਨਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ। ਉਹ ਜਦੋਂ "ਇਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਸੀ" ਜਾਂ "ਇਕ ਕੰਮ ਸੀ" ਆਖਦੀ, ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਉਹਨੇ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਖਬਾਰ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਸੀ, "ਹਾਂ, ਦੱਸ? ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ?"

ਜਗਦੀਪ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ, ਉਹਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਧਰਤੀ ਪਾਟ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਿੱਘਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਗੱਲ ਦੇ ਲਮਕਣ ਤੋਂ ਡਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੁਰਮੁਖ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਛੇਤੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਸਭ ਵਿਸਤਾਰ ਲਾਂਭੇ ਛੱਡ ਕੇ ਬੋਲੀ, "ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਉਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿਓ। ਵਕੀਲ ਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਆਪਸੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ ਤਲਾਕ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਸਨ।" ਉਹਨੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਉਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲਵੀਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ। ਚਿਹਰੇ ਉਤੋਂ ਇਕ ਛਿਣ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਜਿਹਾ ਲੰਘਿਆ ਪਰ ਮਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬਲ ਜੁਟਾ ਕੇ ਉਸ ਕਾਲੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨੂੰ ਪੂੰਝਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਦੂਜੀ ਕੁਰਸੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, "ਬੈਠ!"

ਜਗਦੀਪ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ, "ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਬੈਠਣਾ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਕਹੋ, ਕੋਈ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲਣਾ ਨਹੀਂ। ਬੱਸ ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਸਦਕਾ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੰਧਨ-ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿਓ?"

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, "ਜੇ ਘਰ, ਪਰਿਵਾਰ, ਬੱਚੇ, ਪਤੀ ਸਭ ਕੁਝ ਤੈਨੂੰ ਬੰਧਨ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰ ਤੇਰੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ", ਪਰ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਚਿਤਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ "ਜੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜੀ ਵਿਚ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਾਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਤਲਾਕ ਤਾਂ ਤੂੰ ਅੱਜ ਅਦਾਲਤੀ ਤਲਾਕ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ", ਪਰ ਚਿਤਾਰਿਆ ਨਹੀਂ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਤਲਾਕ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਟਿਕ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਗਦੀਪ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗੁਰੀ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਤੁਸੀਂ' ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਆਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਤੁਸੀਂ' ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਜਾਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹਦੇ ਪੈਰ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸਾਵਾਂ ਪੱਧਰਾ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਨਵੀਂ ਪਗਡੰਡੀ ਉਤੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਵੇ, "ਇਹ ਪਗਡੰਡੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦੂਰ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਹਰਿਆਲੀ-ਫੁਲਿਆਲੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੋਵੇ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਵੀਰਾਨ ਔਝੜ ਵਿਚ ਮਰ-ਮੁੱਕ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਅੱਗੇ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ", ਪਰ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਦੀਪੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ-ਬਾਹਰੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦਾ ਉਕਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਹੰਢਾਏ ਤਲਖ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤਲਖੀ, ਕੁਝ ਉਲਾਂਭਾ, ਕੁਝ ਮਿਹਣਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਉਹਦੀ 'ਕਦੀ ਕੀਤੇ ਪਿਆਰ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, "ਕਦੀ?" ਜਗਦੀਪ, ਪਿਆਰ ਜੋ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਦੀ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ, ਹੁਣ ਵੀ ਉਹੋ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਤੇਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਖੀਣ ਹੋ ਗਈ। ਤੂੰ ਉਸ ਨਿਭਾਗੇ ਪੱਥਰ ਵਾਂਗ ਹੈਂ ਜੋ ਸਾਉਣ ਦੀ ਵਰ੍ਹਦੀ ਫੁਹਾਰ ਵਿਚ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਂਦੇ ਖੇਤਾਂ, ਮੈਦਾਨਾਂ, ਬਿਰਛ-ਬੂਟਿਆਂ, ਛੱਤਾਂ-ਵਿਹੜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਬੂੰਦ ਜੀਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸਮਰੱਥ ਅਣਭਿੱਜ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।" ਉਹਨੇ ਇਕਦਮ ਗੱਲ ਬਦਲੀ, "ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਛੇੜ ਕੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਉਲਝਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹੀ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਬੈਠ।"

ਉਹ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ ਤੇ ਚੁੰਨੀ ਦਾ ਕੋਨਾ ਉਂਗਲ ਉਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਲਪੇਟਣ ਤੇ ਉਧੇੜਨ ਲੱਗੀ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੀ ਤੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਦਮ ਦਾ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਹਰ ਘੁੱਟ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਸਾਂਭਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਫੇਰ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ?"

"ਮੈਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਬੰਬਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨਾਂ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਵਿਚੋਂ ਮੁੜ ਇਥੇ ਪਰਤਣਾ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਆਪਣਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਬੇਮਾਅਨੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।"

"ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਛੱਡ, ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬੇਮਾਅਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਰਹਿਣ ਹੀ ਦੇਈਏ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਤੇਰੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਵੀ ਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਬਚਪਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ?"

"ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਆਖ ਦੇਣਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੋਲ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ।"

"ਤੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਕੋਈ ਝੂਠ ਬੋਲ ਦੇਵਾਂ ਜਾਂ ਫੇਰ ਦੋਸ਼ ਤੇਰੇ ਸਿਰ, ਯਾਨਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਮਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਪਾ ਦਿਆਂ? ਚੱਲ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪੇ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ", ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਕ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਬੰਬਈ ਜਿਸ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵਸੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਰੀ, ਨਿਰਦਈ ਤੇ ਕਰੂਰ ਹੈ। ਉਸ ਅਣਜਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਬੇਲਿਹਾਜ ਫ਼ਿਲਮ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਤੂੰ ਇਕੱਲੀ ਜਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰੇਂਗੀ? ਹਾਬੜੇ ਹੋਏ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਔਰਤ ਦੀ ਜਦੋ-ਜਹਿਦ! ਬੰਬਈ ਫਤਿਹ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅੰਜਾਮ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਤੂੰ?"

ਉਹਨੇ ਗਲਾ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ, "ਚਰਨਜੀਤ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਆਰਟ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਦੇਵੇਗਾ।"

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਨਿਕਲਿਆ, "ਮੈਨੂੰ ਜੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ।... ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਤੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਕ ਤਾਂ, ਰੱਬ ਕਰੇ ਸਫ਼ਲਤਾ ਵਿਚ ਤੇਰਾ ਯਕੀਨ ਸਹੀ ਨਿਕਲੇ, ਪਰ ਇਹ ਗਲਤ ਵੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਤੇਰੇ ਪਾਰੇ ਵਰਗੇ ਕਲਾਕਾਰੀ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਮੈਥੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਕਲਾਕਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਵੀ ਹੈ। ਦੂਰੋਂ ਪਿਆਰ ਦਾ ਦਮ ਭਰਨਾ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੌੜੇ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲਗਦੇ ਨੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਰੰਗ ਖੁਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ, ਜੇ ਮੇਰੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਡਰ ਸੱਚੇ ਹੋ ਜਾਣ...!"

ਉਹਨੇ ਗੱਲ ਕੱਟੀ, "ਦੋਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।" ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਉਠੀ, "ਮੇਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਬੱਸ, ਤੁਸੀਂ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿਓ।"

"ਤੇਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ?" ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ, "ਖੈਰ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤੈਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਆਖ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਤਲਾਕ ਤੂੰ ਤਦ ਲਵੇਂ ਜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਛੇ ਪੁਲਿਸ ਲਾਉਣੀ ਹੋਵੇ। ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਿਰ 'ਚ ਸੁਆਹ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣ ਲਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਹੌਕਾ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਤੇਰੇ ਅਖਬਾਰਾਂ-ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਤੇ ਲੇਖਕ ਮੇਰੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾ ਦੇਣਗੇ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਇਸ ਘਰ ਦਾ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਨਾ ਜਾ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨਾ ਸਹੀ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈਂ ਜਿਸ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ।"

ਜਗਦੀਪ ਦੀ ਬਚੀ-ਖੁਚੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿਣ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਉਠੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹੇ ਤੁਰ ਚੱਲੀ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਬੁਲਾ ਦੇਣਾ।"

ਜਗਦੀਪ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਕੋਲ ਰੁਕੀ ਅਤੇ ਡਰੀ ਹੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੀ, "ਤੁਹਾਡਾ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ? ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ ਮਿਲ ਕੇ?"

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਵਿਹੁਲੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਿਆ, "ਕਮਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਮੇਰੀ ਜ਼ਨਾਨੀ, ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਉਧਾਲ ਕੇ ਲੈ ਚੱਲਿਆ, ਤੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈਂ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਕੀ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ? ਖੈਰ...ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। ਤੇ ਦੇਣ ਨੂੰ ਉਸ ਬਿਚਾਰੇ ਕੋਲ ਹੈ ਵੀ ਕੀ? ਉਹ ਤਾਂ ਖੁਦ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ...ਤੂੰ ਬੇਫਿਕਰ ਰਹਿ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਭੇ ਜਾਂ ਤੈਨੂੰ ਬੁਰੀ ਲੱਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਤੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੈਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਅਸਫ਼ਲ ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹੱਕ ਨਾਲ ਕੁਝ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਡਰ ਨਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਬੱਸ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਖ, ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।"

ਚਰਨਜੀਤ ਆਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਆਰਾਮ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬੇਆਰਾਮ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ, ਕਹੇ, "ਭਾਪਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ?" ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਉਹ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਖਲੋ ਗਿਆ। ਆਹਟ ਨਾਲ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਬੈਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਕੁਰਸੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

ਉਹ ਚੁੱਪਚਾਪ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਬੋਲਿਆ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਗਦੀਪ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੱਸ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੋਚਿਆ ਕਦਮ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਆਖਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ। ਜਦ ਮੈਂ ਜਗਦੀਪ ਨੂੰ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਸ ਹੱਕ ਨਾਲ ਰੋਕਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਗਦੀਪ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋਵੋ, ਮੇਰੇ ਜਿੰਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਬਹੁਤ ਜਜ਼ਬਾਤੀ, ਪਾਰੇ ਵਰਗਾ ਤਰਲ ਸੁਭਾਅ ਹੈ ਉਸ ਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋ। ਕਲਾਕਾਰ ਸਭ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਨਕੇਲ ਵੀ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਖੈਰ, ਇਹ ਚਰਚਾ ਰਹਿਣ ਦੇਈਏ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਹੈ...।"

ਨੀਵੀਂ ਪਾਈਂ ਬੈਠੇ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਉਪਰ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹਨੇ ਅਜਿਹੀ ਕੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਧਾ ਨਾ ਦੇਖ ਸਕਣ ਕਰ ਕੇ ਫੇਰ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਲਈ।

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਲ ਮੁਕਾਈ, "ਜੇ ਕਦੀ...ਕਦੀ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਘੜੀ ਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਣ, ਇਹਨੂੰ ਬੇਮੁਰੱਵਤ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਖੜ੍ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਧਰੇ ਤੁਰ ਨਾ ਜਾਣਾ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ, ਇਹ ਇਕ ਪਤੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾ ਸਹੀ, ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਰੱਬ ਕਰੇ, ਇਹ ਘੜੀ ਛੇਤੀ ਆਵੇ ਤੇ ਆਵੇਗੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ, ਡਰ ਇਹ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਉਧਲ ਗਈ ਮਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਆਖ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਮਾਸੂਮਾਂ ਦਾ ਜਿਉਣਾ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਉਹ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲਣਗੇ, ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝ ਸਮਝ ਕੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਪਸ਼ੇਮਾਨ ਵੀ। ਮੈਂ ਜੇ ਸਖਤ ਰੀਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਜਗਦੀਪ ਤੋਂ ਜਾਂ ਤੈਥੋਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੁੱਕਾਂ ਭਰ ਭਰ ਸੁੱਟੀ ਸੁਆਹ ਮੇਰੇ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ-ਸਿਰ ਉਤੇ ਪਵੇਗੀ।"

ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਇਕ ਪਲ ਵੀ ਹੋਰ ਖਲੋਣਾ ਦੁੱਭਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰ ਕੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਉਠਿਆ ਤੇ ਪੈਰ ਘੜੀਸਦਾ, ਨੀਵੀਂ ਪਾਈਂ, ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲੇ ਬਿਨਾਂ ਕਮਰਿਉਂ ਬਾਹਰ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਜਦੋਂ ਬੰਬਈ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ, ਜਗਦੀਪ ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ 'ਹਿਤੈਸ਼ੀ' ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਲਸਟਰੇਸ਼ਨਾਂ ਕੁਝ ਹੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਸਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ, ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਜੀ ਦੇ ਕਈ ਚਿਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਜਾਰੀ)

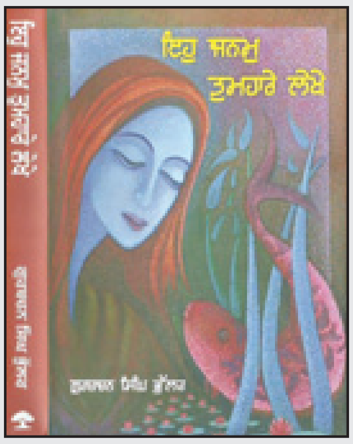

ਗੁਰਬਚਨ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਇਹੁ ਜਨਮੁ ਤੁਮਹਾਰੇ ਲੇਖੇ' ਦਾ ਪੁਸ਼ਾਕਾ।

ਉਹ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ ਤੇ ਚੁੰਨੀ ਦਾ ਕੋਣਾ ਉਂਗਲ ਉਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਲਪੇਟਣ ਤੇ ਉਧੇੜਨ ਲੱਗੀ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੀ ਤੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਦਮ ਦਾ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਹਰ ਘੁੱਟ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਸਾਂਭਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਫੇਰ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ?"

ਕੋਈ ਖਾਸ ਫਰਕ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ, 'ਹਿਤੈਸ਼ੀ' ਦੀਆਂ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਅਜੇ ਆਈਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੰਬਈ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਜੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਚਰਨਜੀਤ ਲਈ 'ਚਿਰਾਗ' ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਤਲਾਕ ਕਹਿਣ ਦੀ ਸੀ। ਅਨਵਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਜਾਵਟ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਉਸ ਉਤੇ ਛੱਡ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਦਾ ਅਚਾਨਕ ਜਾਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਯਕੀਨਨ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਏਨੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਭ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੱਡੀਆਂ ਸਨ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੁਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰ ਗੱਲ, ਹਰ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਖਬਰ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਸਕੇਗਾ। ਪਰ ਇਤਲਾਹ ਤਾਂ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਬਰ ਮਿਲਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਚਰਨਜੀਤ 'ਚਿਰਾਗ' ਦੇ ਦਫਤਰ ਅਨਵਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਠਕੋਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਗਦੀਪ ਦੇ ਚੇਤੇ ਦੇ ਬੰਬਈਆ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਸਾਹਿਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਪਰਗਟ ਹੋਏ। ਉਹਨੇ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਆਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਕਵਿਤਾ "ਚਲੋ ਇਕ ਬਾਰ ਫਿਰ ਸੇ, ਅਜਨਬੀ ਬਨ ਜਾਏਂ ਹਮ ਦੋਨੋਂ" ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਪੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਇਕਦਮ ਮਨ ਵਿਚ ਜਾਗੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗੀ:

ਇਉਂ ਨਾ ਤੂੰ ਫੇਰ ਅੱਖੀਆਂ
ਇਉਂ ਨਾ ਨਕਾਰ ਮੈਨੂੰ।
ਕਵਿਤਾ ਜ਼ਰਾ ਮੈਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ
ਫਿਰ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਮੈਨੂੰ।
ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹ ਨਾ ਸਕਦਾ
ਤਫ਼ਸੀਰ ਕਰ ਨਾ ਸਕਦਾ,
ਮੈਂ ਸਤਰ ਸਤਰ ਤੇਰੀ
ਤੂੰ ਹੀ ਉਚਾਰ ਮੈਨੂੰ।
ਕੁਝ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹੀ ਹੋਵਾਂ
ਕੁਝ ਹੋਰ ਰੰਗ ਉਭਰਨ,
ਤੂੰ ਦਿਲ ਦੇ ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ
ਏਦਾਂ ਉਤਾਰ ਮੈਨੂੰ।
ਜੇ ਕਹਿ ਦਏਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ
'ਮੈਂ ਕਰਦਾਂ ਪਿਆਰ ਤੈਨੂੰ',
ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਮੁਕੰਮਲ
ਇਹ ਲਫਜ਼ ਚਾਰ ਮੈਨੂੰ।
ਤੈਥੋਂ ਜੇ ਮੁੱਖ ਮੈਂ ਮੋੜਾਂ
ਕੀਤਾ ਜੇ ਕੌਲ ਤੋੜਾਂ,
ਤੂੰ ਹਰਫ਼ ਹਰਫ਼ ਕਰ ਕੇ
ਦੇਵੀਂ ਖਿਲਾਰ ਮੈਨੂੰ।

ਅਨਵਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜੇ, "ਮੁਝੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਨਾ, ਅੱਬੂਜਾਨ, ਮੈਂ ਆਜ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਛੋਡ ਕਰ ਬੰਬਈ ਜਾ ਰਹਾ ਹੂੰ। ਇਸ ਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਛ ਮੈਂ ਆਪ ਕੋ ਬਤਾ ਨਹੀਂ ਪਾਊਂਗਾ।"

ਅਨਵਰ ਸਾਹਿਬ ਉਹਦੇ 'ਅੱਬੂਜਾਨ' ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਸਮਝ ਗਏ। ਉਹ ਜਾਣ ਗਏ, ਚਰਨਜੀਤ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਹੀ ਗੱਲ 'ਔਰ ਅੱਬੂਜਾਨ ਤੁਮ ਕਹੋਗੇ ਨਹੀਂ' ਚੇਤੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੋਲੇ, "ਬਰਖੁਰਦਾਰ, ਬਾਤ ਕੁਛ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਸੰਜੀਦਾ ਲਗਤੀ ਹੈ। ਤੋ ਮੈਂ ਤੁਮ ਸੇ ਕੁਛ ਪੂਛੂੰਗਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਔਰ ਤੁਮ੍ਹੇਂ ਰੋਕੂੰਗਾ ਭੀ ਨਹੀਂ। ਮਗਰ ਇਤਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹੂੰਗਾ, ਮੁਝੇ ਔਰ 'ਚਿਰਾਗ' ਕੋ ਬਹੁਤ ਕਰਾਰੀ ਚੋਟ, ਬਹੁਤ ਗਹਿਰਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਦੇ ਕਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਮੀਆਂ! ਅਬ ਉਨ੍ਹੀਂ ਆਰਟ ਐਂਡ ਆਰਟ ਵਾਲੇ ਨਾਮਾਕੂਲ ਮਰਦੂਦੋਂ ਕੇ ਪਾਸ ਜਾਨਾ ਹੋਗਾ ਔਰ ਅੰਜਾਮ ਭੀ ਭੁਗਤਨੇ ਹੋਂਗੇ।"

"ਆਪ ਮੁਝੇ ਮੁਆਫ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਦੀਜੀਏਗਾ। ਏਕ ਵਾਅਦਾ ਰਹਾ, ਅੱਲਾ ਨਾ ਕਰੇ, ਮੁਝੇ ਅਗਰ ਕਭੀ ਦਿੱਲੀ ਲੌਟਨਾ ਪੜਾ, ਆਪ ਕੇ ਦਰ ਪੇ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੂੰਗਾ।"

ਅਨਵਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਉਹਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਜਾਉ ਮੀਆਂ, ਮੇਰੀ ਤਰਫ਼ ਸੇ ਦਿਲ ਪੇ ਕੋਈ ਬੋਝ ਲੀਏ ਬਿਨਾਂ ਜਾਉ। ਜਿਤਨੇ ਗੁਜ਼ਰੇ, ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਅੱਛੇ ਗੁਜ਼ਰੇ। ਯਹੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾ ਸਾਥ ਕੌਨ ਨਿਭਾਤਾ ਹੈ ਭਾਈ। ਵੁਹ ਅਪਨੇ ਕੈਫ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਨਾ, 'ਅਰੇ ਦੇਖੀ ਜ਼ਮਾਨੇ ਕੀ ਯਾਰੀ, ਬਿਛੜੇ ਸਭੀ ਬਾਰੀ ਬਾਰੀ!' ਭਈ, ਵੁਹ ਤੋ ਆਗੇ ਏਕ ਬਾਤ ਔਰ ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਨਾ ਚਾਹੂੰਗਾ, 'ਮਤਲਬ ਕੀ ਦੁਨੀਆ ਹੈ ਸਾਰੀ!'... ਜਿਸ ਭੀ ਕਾਮ ਸੇ ਚਲੇ ਹੋ, ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਤੁਮਹੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ!"

***

ਜਗਦੀਪ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਦੇ ਬੰਬਈ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆ ਗਿਆ। ਲੇਖਕਾਂ-ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਚਬਾਚਬੀ ਹੋਣੀ ਹੀ ਸੀ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਡੱਬੀਆਂ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਬੜੀ ਕੋਝੀ ਸੁਰ ਵਾਲੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਛਪੀਆਂ, "ਚਿਤਰਕਾਰ ਆਸ਼ਕ ਕਵਿਤਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਰਾਰ!", "ਆਸ਼ਕ ਨਾਲ ਉੱਧਲੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵਿੱਤਰੀ!", "ਪਤੀ ਤੇ ਬੱਚੇ ਛੱਡ ਕੇ ਅਧੇੜ ਲੇਖਿਕਾ ਜਵਾਨ ਆਸ਼ਕ ਨਾਲ ਭੱਜੀ!" ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਹੋਰ ਗਾਲ਼ਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ।

ਸਮੁੱਚ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਨਾਲ ਨਮੋਸ਼ੀ ਜਿਹੀ ਹੀ ਮੰਨੀ ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਵੱਖਰਾ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਲੇਖਕ ਚਰਨਜੀਤ ਨਾਲ ਰਸ਼ਕ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਟੀਸੀ ਦਾ ਬੇਰ ਤੋੜ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ ਜਗਦੀਪ ਨਾਲ ਰਸ਼ਕ ਕਰਦੀਆਂ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਪੜੇ-ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਸੜੇ-ਸਮਾਜ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਸਾਥ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਸੈਲੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪਤੀਆਂ ਵੱਲ ਹੋਰ ਕੌੜ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਦੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡੀਆਂ ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ ਬਣਨ ਦਾ ਰਾਹ ਬੰਦ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਜਗਦੀਪ ਵਾਲੀਆਂ ਸਭ ਖਾਸੀਅਤਾਂ ਹਨ, ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੱਸ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਿਲ ਚਾਹੇ, ਇਸ਼ਕ ਕਰ ਸਕਣ। ਜੇ ਵੱਸ ਚਲਦਾ, ਕਈ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਬੰਬਈ ਦੀ ਰੇਲ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀਆਂ।

ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਬਹੁਤ ਉਲਾਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਤੋਂ, ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਜਗਦੀਪ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮਸਾਂ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਈਰਖਾ ਵਿਚ ਸੜੇ-ਭੁੱਜੇ ਲੋਕ ਉਸ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਅਪਹੁੰਚਤਾ ਦਾ ਗਿਣ ਗਿਣ ਕੇ ਬਦਲਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਹੀ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜੰਮ-ਪਲ ਕੇ ਸਿਗਰਟ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦੀ ਲੇਖਿਕਾ ਨੇ ਆਖਰੀ ਤਿਣਕੇ ਵਰਗੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਮੋਸ਼ੀ ਪਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਬਾਈਕਾਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਗੈਰ-ਪੰਜਾਬਣ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰਲੀ ਤੱਕ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਸਕੂਲੀ-ਕਾਲਜੀ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲੇ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਕੁਝ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਇਕ-ਦੋ ਥਾਂ ਉਹਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਸਾੜੀਆਂ।

ਇਕ ਹੋਰ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਇਹ ਉਹੋ ਸੱਜਣ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਜਗਦੀਪ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਣ ਸਮੇਂ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹਨੇ ਇਨਾਮੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪੌਣਾਂ ਹੱਥ ਸੰਦੇਸ਼' ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਅੰਕ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੰਤਲੀ ਕਵਿਤਾ ਤੱਕ ਦੀ ਲੜੀਵਾਰ ਆਲੋਚਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਲੋਚਨਾ ਕਾਹਦੀ ਸੀ, ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਹਰ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਰਚਨਾ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਰਖ-ਪਰਖ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜਦੋਂ ਨਿੰਦਿਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਿਥ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਲਿਖਦੇ ਰਹਿਣਾ ਕੋਈ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਚਾਹੇ, ਤਰਕ ਦਾ ਰਾਹ ਤਜ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਕੱਖੋਂ ਹੌਲੀ ਸਿੱਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੋ ਸਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ:

ਤੇਰੇ ਰੰਗਲੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਮਹਿਕ ਮਿੱਠੀ,
ਸਾਡੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਤੋਰਦੀ ਏ।
ਸਾਨੂੰ ਖਾਣ ਤੇ ਪੀਣ ਦੀ ਸੁਧ ਕੋਈ ਨਾ,
ਘੁੱਟ ਭਰੀ ਦੀਦਾਰ ਦੇ ਲੋਰ ਦੀ ਏ।

ਉਹਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੇ ਇਹ ਰਾਹ ਫੜਿਆ: "ਇਸ਼ਕ ਨਿਰਾਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਾਕਾਰ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਕੇਹਾ ਰੰਗ, ਕੇਹੀ ਮਹਿਕ ਤੇ ਕੇਹਾ ਸੁਆਦ? ਉਸ ਨੂੰ ਰੰਗਲਾ ਕਹਿਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਮਹਿਕ ਆਉਂਦੀ ਕਹਿਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਿੱਠਾ ਸੁਆਦ ਕਹਿਣਾ ਸੁਧੀ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ। ਇਸ਼ਕ ਕੋਈ ਫੁੱਲ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮਹਿਕ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਮਿੱਠੀ ਤਾਂ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਗੁੜ-ਸ਼ੱਕਰ ਜਾਂ ਲੱਡੂ-ਬਰਫੀ। ਚੀਜ਼ ਦੇ ਮਿੱਠੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਕ ਸੁੰਘਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੁੰਘਿਆ ਨੱਕ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੱਕ ਨੂੰ ਮਿੱਠੀ ਕੌੜੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਖੁਸ਼ਬੂ ਜਾਂ ਬਦਬੂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ਼ਕ ਕੋਈ ਮਿੱਠੀ ਮਹਿਕਦਾਰ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ। ਇਸ਼ਕ ਤਾਂ ਜੱਫ਼ੀਆਂ ਤੇ ਚੁੰਮੀਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਂ ਜੇ ਮਾਸ਼ੂਕ ਨੇ ਲਿਪਸਟਿਕ ਲਾਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿੱਠੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਏਨੀ ਹੀ ਮੂਰਖਾਨਾ ਗੱਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦਾ ਰੰਗਲੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਮਹਿਕ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ। ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਜਿਹੀਆਂ ਸਥੂਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿਕਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਫਜ਼ੂਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਫਜ਼ੂਲੀਅਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹੋਣ, ਦੀਦਾਰ ਦਾ ਲੋਰ ਪੜ੍ਹ ਲਵੋ। ਦੀਦਾਰ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਰ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਖਾਧੀ-ਪੀਤੀ ਕਿਸੇ ਨਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਵਸਤ ਦਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਪੇ ਮਹਾਨ ਬਣੀ ਸਾਧਾਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਘਟੀਆ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਲੇਖਿਕਾ ਖੁਦ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁੱਧ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਫੇਰ ਘੁੱਟ ਕਿਵੇਂ ਭਰ ਲਈ? ਦੀਦਾਰ ਅਤੇ ਲੋਰ ਦੋਵੇਂ ਨਿਰਾਕਾਰ ਵਸਤਾਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਘੁੱਟ ਨਹੀਂ ਭਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਵਿੱਤਰੀ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਚੈਲਿੰਜ ਹੈ ਕਿ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਰੰਗਲੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਮਹਿਕ ਦੀਦਾਰ ਦੇ ਲੋਰ ਦੀ ਘੁੱਟ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਜਿਉਂ ਕੇ ਤਾਂ ਦਿਖਾਵੇ, ਜੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨਾਨੀ ਯਾਦ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ।"

ਹੁਣ ਉਹਨੇ "ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੰਗ ਕਾਰਨ" ਇਹ ਲੇਖ ਲੜੀ ਦੁਬਾਰਾ ਛਾਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲੀਹ ਉਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੇਲ ਦੁਬਾਰਾ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਮਾਰੋ-ਮਾਰ ਕਰਦੀ ਉਸੇ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਭੱਜਣ ਲੱਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਮੇਲ ਕਵਿੱਤਰੀ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਚਿਤਰਕਾਰ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬੰਬਈ ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਲੇਖ ਲੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਉਹ ਲੜੀ ਜਗਦੀਪ ਦੇ ਇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨਵਾਂ ਇਸ਼ਕ! ਇਸ ਵਿਚ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਹਿਰ ਵਰਗੇ ਮਘਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਾਂ ਹੋਣੇ ਹੀ ਸਨ, ਭਰਪੂਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਫੱਕਰ ਵਰਗੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਇਕਪਾਸੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਆਸ਼ਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਦੇ ਭੂਗੋਲ ਤੱਕ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਜਿਹੜੇ ਇਸ਼ਕ ਅਜੇ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਛੁਪੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੱਭਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਖੋਜੀ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤੇ ਇਸ ਲੜੀ ਦੀ ਟੀਸੀ ਹੋਣੀ ਸੀ ਚਰਨਜੀਤ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਕਥਾ-ਕਹਾਣੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਘੋਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਇਹ ਗਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ ਜੋ ਇਹਦੇ ਪਾਤਰ ਸਨ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਇਹ ਅਖਬਾਰ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਭੇਜਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਉਹ ਤਾਂ ਮਜ਼ਲੂਮ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਉਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਲੂਣ ਭੁੱਕਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਜੀ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਵੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਡਾਕ ਵਿਚ ਪਛੜ ਕੇ ਹੀ ਸਹੀ, ਅਜਿਹੇ ਅਖਬਾਰ ਰਸਾਲੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਨ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਮਝਦੇ ਤੇ ਖਲਨਾਇਕੀ ਨਾਇਕ-ਨਾਇਕਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸਮੁੰਦਰ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠੇ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਲਹਿੰਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਗਿਣ ਰਹੇ ਸਨ!

> ***ਉਹ ਚੁੱਪਚਾਪ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਬੋਲਿਆ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਗਦੀਪ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੱਸ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੋਚਿਆ ਕਦਮ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਆਖਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ। ਜਦ ਮੈਂ ਜਗਦੀਪ ਨੂੰ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਸ ਹੱਕ ਨਾਲ ਰੋਕਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਗਦੀਪ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋਵੋ, ਮੇਰੇ ਜਿੰਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਬਹੁਤ ਜਜ਼ਬਾਤੀ, ਪਾਰੇ ਵਰਗਾ ਤਰਲ ਸੁਭਾਅ ਹੈ ਉਸ ਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋ। ਕਲਾਕਾਰ ਸਭ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਨਕੇਲ ਵੀ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਖੈਰ, ਇਹ ਚਰਚਾ ਰਹਿਣ ਦੇਈਏ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਹੈ..."***

ਪੈਸੇ ਜਨਤਾ ਦੇ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਨੇਤਾ ਲੋਕ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਿਗਿਆਪਨ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਆਮ ਹੀ ਦੇਣ ਲਗ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਸਤੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਛਾਪਣ ਉਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧ ਥਾਂ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਗਿਆਪਨਾਂ ਉਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੂੰਜੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਪੱਲਿਓਂ ਆਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਪੈਸਾ ਆਪਣਾ ਬਿੰਬ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਸਿਖਰ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਉਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾ ਕੇ ਉਗਰਾਹੀ ਇਹ ਪੂੰਜੀ ਆਪਣਾ ਜੱਸ ਗਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਣ ਉਕਾ ਹੀ ਗਲਤ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੱਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲੋਟੂ ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣ, ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਉਪਜਾਊ ਕਰਨ ਉਤੇ ਪੂੰਜੀ ਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਬਕ ਸਿੱਖੀਏ।

ਹਾਂ ਜੇ ਵਿਗਿਆਪਨ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੱਥਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰ ਦੇਣੀ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕੇਵਲ ਸ਼ੋਭਾ ਵਾਲੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਉਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ? ਸ਼ਾਇਦ ਹੈ।

ਭੁਚਾਲ ਤੇ ਪੈਟਰੌਲ ਦੇ ਝਟਕੇ: ਮਈ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਬੜਾ ਚੰਦਰਾ ਸੀ। ਨੇਪਾਲ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਭੁਚਾਲ ਦੇ ਝਟਕਿਆਂ ਨੇ ਆਮ ਲੁਕਾਈ ਨੂੰ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦਿੱਤਾ। ਨੇਪਾਲ ਤੇ ਭਾਰਤ (ਬਿਹਾਰ) ਵਿਚ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭਵਨ ਵੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ। ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੀਆਂ ਉਹ ਮੂਰਤੀਆਂ ਵੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਦਾਨ ਮੰਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਨੇਪਾਲ ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਬਿਹਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਦਰਦ ਵੀ ਹੰਢਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਪੀੜਤ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦਰਦ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਹੰਢਾਇਆ।

ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਇਕ ਉਹ ਦੁਖ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪੈਟਰੋਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਪਾ ਕੇ।

ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਹੀ ਪੈਟਰੌਲ 7 ਰੁਪਏ 9 ਪੈਸੇ ਲਿਟਰ ਮਹਿੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਪੰਜ ਰੁਪਏ 8 ਪੈਸੇ। ਇਸ ਵਾਧੇ ਦਾ ਅਸਰ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਉਤੇ ਪੈਣਾ ਨਿਸਚਿਤ ਹੈ। ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ 2014 ਦੀ ਅਗਸਤ ਤੋਂ 2015 ਦੀ ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੈਟਰੌਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 10 ਵਾਰੀ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਛੇ ਵਾਰੀ ਘਟਾ ਕੇ ਜਿਹੜੇ ਸਬਜ਼ ਬਾਗ ਵਿਖਾਏ ਉਹ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਸਿਰਜੀ ਪਤਝੜ ਨੇ ਸੋਕੇ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਭੁਚਾਲਾਂ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਨੂੰ ਕੀ ਨਾਂ ਦੇਵੇ?

ਕਾਲਕਾ ਸ਼ਿਮਲਾ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ: ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ 1951 ਦੇ ਅਪਰੈਲ ਤੇ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਸ਼ਿਮਲੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਮਾਸੜ ਜੀ ਮੁਬਾਰਕਪੁਰ ਰਹਿ ਕੇ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਐਤਵਾਰ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਹੁਸ਼ਿਆਪੁਰ ਤੋਂ ਮਾਸੜ ਕੋਲ ਆਏ ਤਾਂ ਮਾਸੜ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀ। ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਬਾਰਕਪੁਰ ਤੋਂ ਕਾਲਕਾ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਿਮਲੇ ਦੀ ਕਾਲ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਈ। ਮੈਂ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਘੁੰਮਣ ਗਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਦੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੱਕ ਉਡੀਕਣਾ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਚੌਸਠ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਬੜੋਗ ਦੇ ਪਾਈਨਵੁੱਡ ਰਿਜ਼ਾਰਟ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਚਾਹ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ। ਮੇਰੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਰ ਮੇਰੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਸੂਨੀ, ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਤੇ 20 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਪਿੰਡ ਰਹੇਗੀ। ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਭਤੀਜੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਪੱਡਾ ਦਾ ਮੋਬਾਈਲ ਬੋਲ ਪਿਆ। ਉਹਦਾ ਪਤੀ ਅਵਤਾਰ ਪੱਡਾ ਸੋਨਮਾਰਗ (ਕਸ਼ਮੀਰ) ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਹਾਲ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ 1951 ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਮਾਂ ਨਾਪਣ ਲਗ ਪਏ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਹੋਈ ਕਿ ਕਾਲਕਾ ਤੋਂ ਸ਼ਿਮਲਾ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੁਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਲੰਘਾਉਣ ਲਈ ਉਡੀਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਔਖਾ ਲਾਂਘਾ ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਉਨਤੀ ਦਾ ਕਮਾਲ?

ਅੰਤਿਕਾ: (ਅਹਿਮਦ ਫਰਾਜ਼)

ਸਿਲਸਿਲੇ ਤੋੜ ਗਿਆ ਵੁਹ ਸਭ ਜਾਤੇ ਜਾਤੇ।
ਵਰਨਾ ਇਤਨੇ ਤੁਅਲਕਾਤ ਥੇ ਕਿ ਆਤੇ ਜਾਤੇ।
ਕਿਤਨਾ ਆਸਾਂ ਥਾ ਤੇਰੇ ਹਿਜਰ ਮੇਂ ਮਰਨਾ ਜਾਨਾਂ,
ਫਿਰ ਭੀ ਇਕ ਉਮਰ ਲਗੀ ਜਾਨ ਸੇ ਜਾਤੇ ਜਾਤੇ।

ਕਹਾਣੀ

ਪ੍ਰੇਤ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਾਂਸ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਕਥਾਕਾਰ ਹੈ। ਮਾਨਵੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਹਨੇ ਬੜੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਹਨ। 'ਪ੍ਰੇਤ' ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹਨੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਛਿਲਤਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਹੋਏ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਕਥਾ ਛੇੜੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਂ ਸਮਤੋਲ ਅਤੇ ਸਾਵੇਂ ਦਿਸਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਤਹਿ ਅੰਦਰ ਕਿੰਨੀ ਹਲਚਲ ਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ, ਇਹ ਪਤਾ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਮਾਨੋ ਸਿਰ ਭਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਾਂਸ

ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੌ ਵਾਰੀ ਬੋਲਿਆ ਝੂਠ ਸੱਚ ਹੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦਾ। ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੇ ਮੁੱਕਣ ਦੀ ਇਹੋ ਕਹਾਣੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਭਰਮ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਿਆ।

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦਾ ਭਾਰ ਹਲਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਦਿਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫੋਲ ਸਕਦੀ। ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਲੇਜਾ ਚੀਰ ਕੇ ਦਿਖਾਵਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹ ਮਾਂ ਹਾਂ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਆਂਦਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਮੂੰਹੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ ਸਾਂ, ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਵਾਂਗ।

ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਗਲ ਲੱਗ ਰੋਂਦੇ ਨੇ, ਧਰਵਾਸਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, "ਲਿਖਤਕਾਰ ਨੀ ਮਿਟਦੀ ਭਾਈ...ਬੱਸ ਉਹਦਾ ਭਾਣਾ।" ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦਾ ਇਹ ਭਾਣਾ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਰਿਆ? ਮੈਂ ਤੋਤੇ ਵਾਂਗ ਰਟੀ ਉਹੀ ਕਹਾਣੀ ਦੁਹਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ, ਸਫੈਦ ਝੂਠ।

ਅੱਜ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹੋ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਹਟੀ ਆਂ। ਅੱਜ ਰਾਮੋ-ਮਾਈ ਅਤੇ ਕਰਨੈਲ ਕੁਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨ ਆਈਆਂ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਚਾਰ ਕੁ ਦੂਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਨ ਆ ਗਏ। ਕਾਕੋ ਨਾਇਣ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੂਤ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਪੱਲੀ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੀ। ਗਲ਼ ਲੱਗ ਰੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਮੈਂ ਨੱਕ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ, ਓਹੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹਾਂ।

"ਉਹਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਭੈਣ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਦਾ ਭੋਰਾ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਸ ਜਮਾਤਾਂ ਉਹਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋ ਪਾਸ ਕਰ ਲਈਆਂ, ਕਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਤਾਂ ਤਾਰੀਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਆ, ਮਰ ਜਾਣੀ ਨੂੰ ਰੂਪ ਬਥੇਰਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਮਰਨ ਮਿੱਟੀ ਚੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਆ। ਉਹਦਾ ਤਾਇਆ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਬਣਿਆ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਮੋਹ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਮੁੱਕੇ 'ਤੇ ਪਤਾ ਨੀ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕੁੜੀ ਦੇ ਜਾਣੀ 'ਓਸਾਣ ਈ ਮਾਰੇ ਗਏ।' ਮੈਂ ਬਥੇਰਾ ਸਮਝਾਉਣਾ, ਧੀਏ! ਮਰ ਗਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਮਰ ਹੁੰਦਾ। ਕਈ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ। ਪਰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਾ ਪਿਆ। ਪੰਡਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਇਹਦੇ ਤਾਏ ਦੇ ਪ੍ਰੇਤ ਦੀ ਗਤਿਆ (ਗਤੀ) ਕਰਵਾਓ। ਪ੍ਰੀਤੋ ਦਾ ਬਾਪੂ ਜਾ ਕੇ ਗਤੀ ਕਰਵਾ ਆਇਆ ਪਰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਭੋਰਾ ਫ਼ਰਕ ਨਾ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਗੁਆਂਢਣ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਹਰੀਪੁਰ ਲੈ ਜਾਓ, ਉਹਦੀ ਨੂੰਹ ਦੀ ਗੋਦ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹਰੀਪੁਰੀਏ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਹਰੀ ਹੋਈ ਆ। ਆਸ਼ਰਮ ਜਾ ਕੇ ਕੁੜੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰੇ, ਘਰ ਆ ਕੇ ਫਿਰ ਉਹੀ ਹਾਲ। ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹਨੂੰ ਆਸ਼ਰਮ ਛੱਡ ਜਾਓ, ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਊ! ਪ੍ਰੀਤੋ ਦਾ ਬਾਪੂ ਕਹਿੰਦਾ ਛੱਡ ਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਮਨਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ਰਮ ਆ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਭਾਂ ਕੌਣ ਫੜੂ, ਲੋਕਾਂ ਤਾਂ ਸੀਤਾ ਵਰਗੀ ਦੇਵੀ ਨੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ, ਅਸੀਂ ਕੀਹਦੇ ਵਿਚਾਰੇ ਆਂ। ਜਵਾਨ ਧੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਾ ਮੰਨਿਆ। ਮੈਂ ਭਰਜਾਈ ਨੂੰ ਘਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤੋ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਸ਼ਰਮ ਚਲੀ ਗਈ। ਸੱਤ ਕੁ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਕੁੜੀ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਚੌਂਕੀ ਭਰ ਆਉਂਦੇ। ਹੁਣ ਉਹ ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਸੀ। ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਉਹੀ ਕਰਦੀ। ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਭਾਂਡੇ ਨਾ ਮਾਂਜਿਆ ਕਰ ਸੁਆਹ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਕੱਲ੍ਹ-ਕੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ? ਉਸਨੇ ਹੱਸ ਛੱਡਣਾ। ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ...! ਮੇਰਾ ਗੱਚ ਭਰ ਆਇਆ।

ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਆਈ ਸੀ, ਸੋਨੂੰ ਲਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਵਰਦੀ ਦਾ ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤੋ ਲਈ ਸੂਟ ਲਿਆਈ ਸੀ। ਥੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਦੂਹੀ ਸਿੱਧੀ ਕਰਨ ਪੈ ਗਈ, ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਲੱਗ ਗਈ। ਔਹ ਸਾਹਮਣੇ ਵਰਾਂਡੇ 'ਚ ਉਹ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਚੀਕ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੀ ਜਾਗ ਖੁੱਲ੍ਹੀ। ਕੁੜੀ ਮੂਧੀ ਡਿੱਗੀ ਪਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਫੜ ਕੇ ਖਿੱਚਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਕਰੰਟ ਨੇ ਪਰ੍ਹੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਨਪੈਥਰ ਦੇ ਏਨੀ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਨਾ ਆਈ ਕਿ ਤਾਰ ਕੱਢ ਦਿਆਂ। ਪ੍ਰੀਤੋ ਦਾ ਬਾਪੂ ਮੇਰੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਭੱਜਾ ਆਇਆ। ਉਹ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬੰਨ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਆ ਕੇ ਤਾਰ ਕੱਢੀ। ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਲੈਣ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਲੋਕ ਆ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੀਤੋ ਨੂੰ ਦੱਬਿਆ ਘੁੱਟਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਟੂਟੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਨਾਂਹ 'ਚ ਸਿਰ ਮਾਰ 'ਤਾ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਾ ਖੜ੍ਹੇ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਇਹਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਲੈ ਚਲੋ। ਇਕ ਦੋ ਸਿਆਣੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲੱਗੇ, ਜੋ ਭਾਣਾ ਵਰਤਣਾ ਸੀ ਵਰਤ ਗਿਆ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਕੁੜੀ 'ਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ, ਕਾਹਨੂੰ ਇਹਦੀ ਮਿੱਟੀ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰਨੀ ਆ, ਬੱਸ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨੋ।

ਮੇਰੀ ਹੰਝੂਆਂ-ਹਉਕਿਆਂ ਭਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬੁੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੰਝੂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਅ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰੇ ਸੀ।

"ਜਿਹੜੀ ਲਿਖਤਕਾਰ ਆ ਭਾਈ, ਨਾ ਤਿਲ ਵਧੇ ਨਾ ਮਾਸਾ ਘਟੇ।"

"ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਹਲੇ ਨਾ ਕਰੀਂ।"

"ਭੈਣ ਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕੁੜੀ-ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਕ ਵਾਰ...।" ਕਾਕੋ ਨਾਇਣ ਨੇ ਰਸੋਈ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਹੱਥ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ। ਰਸੋਈ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਛਾਵੇਂ ਬੈਠੀਆਂ ਰਾਮੋ ਮਾਈ ਅਤੇ ਕਰਨੈਲ ਕੁਰ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਰੁਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਕਾਕੋ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਚਾਹ 'ਚ ਦੁੱਧ ਪਾ ਲਿਆ?" ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਨੇ ਤਾਕੀ ਕੋਲ ਲਿਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੂੰਹ ਜੋੜੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਰਾਮੋ ਮਾਈ ਅਤੇ ਕਰਨੈਲ ਕੁਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੇ ਕੰਨੀਂ ਪਈਆਂ, "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁਆਨ ਧੀ ਪੁੱਤ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਵਾਂ ਦਾ ਜਹਾਨ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਲੱਕ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ। ਸੁਰਜੀਤੋ ਦੇ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਚਿੱਤ ਚੇਤੇ ਵੀ ਨੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮਗਰਮੱਛ ਵਾਂਗ ਚਾਰ ਹੰਝੂ ਕੇਰ ਦਿੰਦੀ ਆ। ਤੁਰਦੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਆ ਜਿਵੇਂ ਨਵੀਂ ਮੁਕਲਾਵੇ ਆਈ ਹੁੰਦੀ ਆ।" ਰਾਮੋ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲ ਰਹੀ ਸੀ। "ਹਾਏ! ਅੰਮਾ ਜੀ, ਜੇ ਵੇਲ ਨਾਲੋਂ ਪੱਤਾ ਵੀ ਟੁੱਟਦਾ, ਉਹਦਾ ਪਾਣੀ ਸਿੰਮਦਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਢਿੱਡੋਂ ਜਾਈ ਸੀ।" ਫਿਰ ਆਲ਼ਾ-ਦੁਆਲ਼ਾ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਨਾ ਦੇਖ ਸਕੀ। "ਅੰਮਾ ਜੀ ਕਿਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੱਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ?" ਜਰਨੈਲ ਕੁਰ ਰਾਮੋ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੇੜੇ ਮੂੰਹ ਲੈ ਗਈ ਸੀ। "ਸੱਚ ਦੱਸਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਏ ਇਹੋ ਜਿਹਾ। ਭਜਨੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਕੁੜੀਆਂ ਜੰਮਦਿਆਂ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੀ। ਇਹ ਭਜਨਾ ਤੇ ਪਾਖਰ ਤਾਂ ਬਾਅਦ 'ਚ ਜੰਮੇ ਨੇ। ਨੀ ਉਹ ਬੁੜ੍ਹੀ ਆਪ ਵੀ ਤਾਂ ਕਿਹੜੇ ਲਹੂਰੀਂ ਮਰੀ ਆ। ਤਾਹੀਓਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਡਿਆਂ ਦਾ ਲਾਣਾ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੱਕ ਮਿਡੇ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਾਕ-ਸ਼ਰੀਕੇ 'ਚ ਨੱਕ ਨਾ ਰੱਖਣ ਉਹ ਮਿੱਡੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਆਹ! ਭਜਨੇ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਭੂਆ ਵੇਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ। ਘੁਡਾਣੀ ਵਾਲੀ ਚਰਨੋ ਤਾਂ ਮੁੜ ਕਦੇ ਮਿਲਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਚਰਨੋ ਨੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲਏ ਪੈਸੇ ਰੱਖਦਾ ਬਾਪ ਦੇਖ ਲਿਆ। ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਪੈਸੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। ਮੁੜ ਏਥੇ ਬੱਤੀ ਨੀ ਬਾਹੀ...।"

ਰਾਮੋ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸੱਤੀਂ ਕੱਪੜੀਂ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਰਾਮੋ ਦੀ ਖੂੰਡੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਹਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਮਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਸਾਰੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਕੱਚਾ ਚਿੱਠਾ ਉਹਦੇ ਅਗੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਆਂ। ਕਮਜ਼ਾਤ ਬੁੱਢੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਥ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਕੱਛ 'ਚ। ਪਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੈਠਾ ਦੇਖ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈ ਸਾਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੋਲ ਜਾ ਖੜ੍ਹੀ ਰਾਮੋ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬਿੜਕ ਸੁਣ ਕੇ ਗੱਲ ਪਰਤ ਲਈ, "ਕੁੜੀ ਦੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੌਂਹ ਨੀ ਖਾ ਸਕਦਾ। ਨਿਆਣੇ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ 'ਤੇ ਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ...।" ਮੈਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠੀ ਸਾਂ।

ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਨੇ। ਸੋਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਹਿਮ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੀਤੋ ਤੋਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਲੱਖਾਂ ਸੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਏ। ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਮੰਮੀ ਹੁਣ ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਾਨਕੀਂ ਜਾਣਾ ਨਾ ਸਕੂਲ।"

"ਕਿਉਂ ਮੇਰੇ ਰਾਜੇ ਪੁੱਤ?" ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਬੁੱਕਲ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

"ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨਾਨਕੀ ਗਿਆ ਸੀ, ਰੱਬ ਤਾਏ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸਕੂਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭੈਣ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ। ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ ਫਿਰ ਮੈਂ ਕੀਹਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੂੰ।" ਉਹਦਾ ਮਾਸੂਮ ਚਿਹਰਾ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਘੁੱਟ ਲਿਆ, "ਰੱਬ ਚੰਗੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦਾ, ਮੇਰੇ ਵਰਗੀ ਮਾੜੇ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੀ ਉਹਨੇ ਕੀ ਕਰਨੀ ਆਂ!"

ਘਰ ਕਿੰਨਾ ਸੁੰਨਾ-ਸੁੰਨਾ ਏ। ਭਰੇ ਭਰਾਏ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਜੀਅ ਤੁਰ ਗਏ ਨੇ, ਜਦੋਂ ਇਕੱਲੀ ਹੋਵਾਂ ਘਰੋਂ ਡਰ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਪੇਟੀ ਖੋਹਲੀ, ਖੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਪਾਖਰ ਦਾ ਪ੍ਰੇਤ ਮੈਨੂੰ ਪੇਟੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਮੇਰੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ। ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਦਬਾਅ ਪੈ ਜਾਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਇੱਕਲੀ ਹੋਵਾਂ ਅਜੀਬ-ਅਜੀਬ ਖ਼ਿਆਲ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਡਰਾਉਣੇ ਸੁਪਨੇ ਜਾਗਦਿਆਂ ਹੀ ਦਿੱਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਾਖਰ ਦਾ ਪ੍ਰੇਤ ਹੈ ਜੋ ਤੰਗ ਕਰ ਰਿਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਉਤੇ ਵਜ਼ਨ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਪਰ...ਪਰ ਇਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਨੇ, ਰਾਮੋ ਮਾਈ ਅਤੇ ਕਰਨੈਲ ਕੁਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ।

ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਏ ਕਿ ਮੈਂ ਹਰ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਆਏ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੱਸ ਕੇ ਦਿਲ ਹਲਕਾ ਕਰਾਂ, ਆਖਾਂ, "ਪ੍ਰੀਤੋ ਦਾ ਤਾਇਆ ਪਾਖਰ ਅਮਲੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਤੋ ਦਾ ਬਾਪੂ ਉਹਦੇ ਨਿੱਤ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਤੰਗ ਸੀ। ਲੜਾਈ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਮੋਟਰ ਤੋਂ ਪਾਖਰ ਦਾ ਪਾਇਆ ਲਾਹਣ ਦਾ ਘੜਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਠਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਮਸਾਂ ਮਾਮਲਾ ਰਫਾ-ਦਫਾ ਕਰਵਾਇਆ। ਪਾਖਰ ਨੇ ਅਫ਼ੀਮ ਲਈ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ, ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਖੜਕ ਪਈ।"

"ਖੇਤੀ 'ਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਪੌਂਡ ਬਚਦੇ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਨਿੱਤ ਤੈਨੂੰ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਰਗੇ ਨੋਟ ਦੇਵਾਂ। ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਤੇਰੇ ਪਤਿਉਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਕੇ ਆਇਆਂ," ਪ੍ਰੀਤੋ ਦਾ ਬਾਪੂ ਸਤਿਆ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ ਸੀ।

"ਨਾ ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੁੰਨਾ ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨੀ। ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਤਿੰਨ ਕੀਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਆ। ਮੇਰਾ 'ਕੱਲਾ ਢਿੱਡ ਆ ਤੁਸੀਂ ਚਾਰ ਜਣੇ ਓ ਖਾਣ ਵਾਲੇ...ਮੈਨੂੰ ਅੱਡ ਕਰ ਦੋ, ਹਾਂ।" ਪਾਖਰ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ 'ਚ ਅਫ਼ੀਮ ਅਤੇ ਬੋਲਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਕ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਡ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਤੋ ਦਾ ਬਾਪੂ ਅੱਗ ਬਬੂਲਾ ਹੋ ਉਠਿਆ, "ਸਾਲ਼ਿਆ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਢਿੱਡ ਅਫੀਮਾਂ ਖਾਨੇ ਆਂ। ਨਾਲੇ ਜੇ ਮੈਂ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਤੀਵੀਂ ਹੋਗੀ। ਜੁਆਕ ਸਾਲ਼ਿਆ ਤੇਰੇ ਨੇ ਦੋਵੇਂ, ਹੁਣੇ ਅੱਡ ਹੋ ਜਾ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ।" ਉਹ ਅੱਗ ਉਗਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਦੋਵਾਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰੋ, ਜੁਆਨ ਧੀ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੀ ਏ। ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬੋਲਦੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੇ ਰਹੇ। ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਗੰਡਾਸੀ ਚੁੱਕ ਲਈ। ਪਾਖਰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦਾ ਬਾਹਰ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਪੰਜਵੇਂ ਦਿਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਭੂਆ ਦੇ ਜਾ ਵੜਿਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਫ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ, ਭੂਆ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਵੈਲੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਨਾ ਕਿਤੇ ਪਾਖਰ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾ ਲਵੇ। ਉਹਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਪਟਵਾਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਾਖਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨੰਬਰ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਪਾਖਰ ਘਰੇ ਮੋੜ ਲਿਆਂਦਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਇਆ ਪਾਖਰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਪੁੱਤ ਪ੍ਰੀਤੋ ਮੈਨੂੰ ਥੋਡਾ ਮੋਹ ਮੋੜ ਲਿਆਇਆ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਘਰ ਪੈਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਸੀ।"

ਇਸ ਵਾਰ ਹਾੜ੍ਹੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦੇ 65 ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵਧੇ। ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਰਹੇ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਤੋ ਦਾ ਬਾਪੂ ਪਾਖਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਦੇਖ ਪਾਖਰ ਘਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਾਂ ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਈ ਏਂ। ਆਪਾਂ ਕੋਈ ਟਾਟੇ ਬਿਰਲੇ ਤਾਂ ਹੈ ਨੀ। ਆੜ੍ਹਤੀਆ ਸਾਲ਼ਾ ਪੈਸੇ ਦੇਣੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਗਿਐ, ਕਹਿੰਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਪੂਰੇ ਕਰੋ। ਕੋਠੇ ਜਿੱਡੀ ਕੁੜੀ ਘਰ ਬੈਠੀ ਆ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਇਸ ਕੋਹੜ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾ।"

ਸ਼ਰਾਬੀ ਪਾਖਰ ਉਹਦੀ ਹਾਂ 'ਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਤੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੈਂ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੀਤੋ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਨੀ। ਇਹਦੇ ਫ਼ਿਕਰ 'ਚ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨੀ ਆਉਂਦੀ। ਤਾਹੀਓਂ ਦਿਲ ਖੜ੍ਹਾਉਣ ਨੂੰ ਮਾਵਾ ਛਕ ਲੈਨਾਂ...ਤੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੈਂ, ਮੈਂ ਨਸ਼ਾ-ਪੱਤਾ ਛੱਡ ਨੀ ਸਕਦਾ। ਬੱਸ ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੱਡੀ।" ਉਹਨੇ ਅਫੀਮ ਨਾਲ ਲਿਬੜਿਆ ਕਾਗਜ਼ ਖੀਸੇ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸੁੱਟਿਆ। ਫਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਅਫੀਮ ਚੱਟਣ ਲੱਗਿਆ। "ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਾਹਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨੀ ਆਂ ਸਿਉਨੇ ਦੇ ਭਾਅ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀ ਆ। ਬੱਸ ਹੁਣ ਖਾ ਲਈ ਮੁੜ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਨੀ ਧਰਨੀ।"

ਮੇਰਾ ਹਾਸਾ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਹੀ ਛੱਡ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾਣ ਜਾ ਲੱਗੀ ਸਾਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦੋਵੇਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਲੜਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾਵਾਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਾਖਰ ਨੇ ਗੰਡਾਸੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ। ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਜੱਫਾ ਮਾਰ ਕੇ ਸੁੱਟ ਲਿਆ, ਗੰਡਾਸੀ ਖੋਹ ਲਈ। ਪਾਖਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਭੱਜਿਆ। ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਗੰਡਾਸੀ ਉਹਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਮਾਰੀ। ਉਹ ਲੋਟਣੀ ਖਾ ਕੇ ਡਿੱਗਿਆ। ਮੈਂ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤੋ ਉਹਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਭੱਜੀਆਂ।

"ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਜੇ ਇਹਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਇਆ...।" ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਗੰਡਾਸੀ ਤਾਣ ਲਈ। ਪਾਖਰ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹਿੱਲਜੁਲ ਕੀਤੀ ਫਿਰ ਪਾਸਾ ਵੀ ਨਾ ਪਰਤਿਆ। ਅਸੀਂ ਮਾਂ-ਧੀ ਕਦੇ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖ ਲੈਂਦੀਆਂ ਕਦੇ ਗੰਡਾਸੀ ਵਾਲੇ ਜੱਲਾਦ ਵੱਲ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਘੁਰਾੜੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਪਾਖਰ ਕੋਲ ਗਈਆਂ। ਉਹਦੇ ਕੰਨ, ਨੱਕ ਅਤੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਖੂਨ ਦਾ ਛੱਪੜ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਠੰਢਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। "ਉਹ ਤਾਂ ਮਰ ਗਿਆ।" ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਹਲੂਣਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤੋ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਝਿੜਕ ਕੇ ਰੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਉਹਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਜਿਵੇਂ ਉਤਰ ਗਈ। ਉਹ ਸਰਪੰਚ ਨਾਲ ਗਿਆ ਠਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਆਇਆ। ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਪਾਖਰ ਦਾ ਸਿਵਾ ਬਾਲ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅੱਧਾ ਕੀਲਾ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਏਥੋਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੀ ਦੁੱਖ ਭਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਪਾਖਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਡੌਰ ਭੌਰ ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਹਨੂੰ ਨਾ ਖਾਣ ਦੀ ਸੁੱਧ ਸੀ ਨਾ ਪੀਣ ਦੀ। ਉਹ ਪਾਗ਼ਲਾਂ ਵਾਂਗ ਇਕ ਟਿਕ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਦਿਨ 'ਚ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਨੂੰ ਦੰਦਲ ਪੈ ਜਾਂਦੀ। ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਉਹ ਸੌਂ ਜਾਂਦੀ। ਜਾਗਦੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਡਰ ਜਾਂਦੀ। ਕਮਰੇ 'ਚ ਜਾ ਵੜਦੀ। ਹਰੀਪੁਰ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਫਿਰ ਉਹੀ ਹਾਲਤ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਪ੍ਰੇਤ ਆਤਮਾ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਕੁੜੀ ਪਿੱਛੇ ਪਈ ਹੋਈ ਏ, ਇਹਨੂੰ ਆਸ਼ਰਮ ਛੱਡ ਜਾਓ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਆਸ਼ਰਮ ਲੈ ਗਈ ਸਾਂ। ਉਥੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਰਹਿੰਦੀ ਏ।

ਸੰਤ ਜੀ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਮਿਹਰਬਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਬੇਟੀ ਕਾ ਫ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਆਜ ਸੇ ਇਹ ਹਮਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।" ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੀਤੋ ਲਈ ਚੰਗਾ ਜਿਹਾ ਵਰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਤੋ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਉਹਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਾਨ ਆਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਾਡੇ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਕੋਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੱਸ ਗਰੀਬੋ-ਗਰੀਬੀ...।" ਸੰਤਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਸੋਨੇ ਜੈਸੀ ਬੇਟੀ ਹੈ ਔਰ ਕਿਆ ਚਾਹੀਏ ਕਿਸੀ ਕੋ।" ਮੇਰੇ ਜਿਵੇਂ ਮਨ ਦਾ ਬੋਝ ਲਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਸ਼ਰਮ ਰਹੀ ਸਾਂ। ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਗੁਆਂਢਣ ਦੀ ਨੂੰਹ, ਜਿਹੜੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਜਿਊਂਦਿਆਂ 'ਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਆ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਘਰੇ ਕੰਮ ਦਾ ਔਖਾ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, "ਕੋਈ ਗੱਲ ਨੀ ਚਾਚੀ ਜੀ ਮੈਂ ਹਫ਼ਤਾ ਏਥੇ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੀਤੋ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਛੱਡ ਜਾਓ।"

ਹਫ਼ਤਾ ਕੁ ਉਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤੋ ਆ ਗਈ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨੂੰ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਦਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਮਹੀਨਾ ਵੀਹ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਜਾ ਕੇ ਚੌਂਕੀ ਭਰ ਆਉਂਦੇ। ਪ੍ਰੀਤੋ ਹੁਣ ਨੌਂ ਬਰ ਨੌਂ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਹਿਮ ਜਾਂਦੀ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਦੀ। ਉਹਨੇ ਸਾਰਾ ਘਰ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਕੜੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ, ਉਹਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕੁਆਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, "ਕੁੜੇ ਪ੍ਰੀਤੋ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਦਿਨ ਯਾਦ ਨੇ?" ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਲਾਲੀ ਦੌੜ ਗਈ, ਉਹਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਧਰਤੀ 'ਚ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਫਿਲਮ ਬਣਨ ਨਾਲ ਫਿਰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ

20 ਮਈ 2015 ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ 32ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਸੀ। 18 ਮਈ ਨੂੰ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ ਬਰੈਂਪਟਨ, ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿਚ ਵੇਖੀ।

ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹਾਕੀ ਦਾ ਹੀਰਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਫੁੱਲ ਬੈਕ ਖਿਡਾਰੀ ਤੇ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਿੰਨ ਓਲੰਪਿਕਸ ਖੇਡਿਆ ਤੇ ਤਿੰਨੇ ਵਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਬਹੁਤੇ ਗੋਲ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਿੱਟ ਮੂਹਰੇ ਗੋਲਕੀਪਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਿੱਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਐਫ. ਆਈ. ਐਚ. ਨੂੰ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਲਾਉਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਦਲਣੇ ਪਏ ਸਨ!

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਦੀ ਹਿੱਟ ਸਿੱਧੀ ਗੋਲ ਪੋਸਟ ਦੇ ਨੈਟ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਗੋਲ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਨਿਯਮ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਦੀ ਹਿੱਟ ਜੇਕਰ ਗੋਲ ਪੋਸਟ ਦੇ ਫੱਟੇ ਵਿਚ ਵੱਜੇ ਤਦ ਹੀ ਗੋਲ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਵਰਨਾ ਹਿੱਟ ਅੰਡਰ ਕੱਟ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਿਯਮ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ 'ਚ ਚਰਚਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਿੱਟ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਖੇਡ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ! ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਬੰਬ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗੋਲਕੀਪਰਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਦੀ ਹਿੱਟ ਰੋਕਣ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬਿਹਤਰ ਹੋਊ ਉਹ ਗੋਲ ਹੀ ਖਾਲੀ ਛੱਡ ਦੇਣ! ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ!

ਟੋਕੀਓ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ-1964 ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿਰ ਗੋਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਫੁੱਲ ਬੈਕ ਤਨਵੀਰ ਆਪਣੇ ਫਾਰਵਰਡ ਖਿਡਾਰੀ ਬੋਲੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਬੋਲਿਆ ਮਰ 'ਗਾਂਹ ਤੇ ਗੋਲ ਉਤਾਰ।" ਬੋਲਾ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਵੱਲ ਹੱਥ ਕਰ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਗਾਂਹ ਤੇਰਾ ਪਿਓ ਖੜ੍ਹਾ, ਇਹ ਨ੍ਹੀਂ ਲੰਘਣ ਦਿੰਦਾ ਹੁਣ। ਬਹੁਤਾ ਔਖੈਂ ਤਾਂ ਆਪ 'ਗਾਂਹ ਹੋ ਕੇ ਦੇਖ ਲੈ।"

1966 ਵਿਚ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਗਰਾਂਈਂ' ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਸੀ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 28 ਫਰਵਰੀ 1932 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਮਾਸਟਰ ਸਨ। ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਦਾ ਖੇਡ ਕੈਰੀਅਰ ਉਸ ਸਕੂਲ ਦੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਲੱਗਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪੋਸਟਰ

1950-51 ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਣੇ ਨੇ ਹਾਕੀ ਦੀ ਟੀਮ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਘਟਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਨੂੰ ਹੁੰਦੜਹੇਲ ਵੇਖ ਕੇ ਫੁੱਲ ਬੈਕ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਖੜ੍ਹਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਉਹ ਐਸਾ ਜੰਮਿਆ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦਸ ਸਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤਕੜਾ ਫੁੱਲ ਬੈਕ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 9 ਇੰਚ ਸੀ। ਨੱਕ ਤਿੱਖਾ, ਮੁੱਛਾਂ ਨਿੱਕੀਆਂ, ਬੁੱਲ੍ਹ ਢਾਲੂ ਤੇ ਬਾਹਾਂ ਨਿੱਗਰ ਸਨ। ਹੱਥ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਨਿੱਗਰ ਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਮੋਟੀਆਂ। ਜਦ ਉਹ ਦੌੜਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਗਿੱਚੀ 'ਤੇ ਲਟਕਦੇ ਵਾਲ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਲੱਗਦੇ। ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਉਹ ਲੋਹੜੇ ਦਾ ਸਜਦਾ।

ਉਸ ਨੇ ਰੋਮ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ-1960 ਵਿਚ ਦੋ ਹੈਟ ਟ੍ਰਿਕ ਮਾਰੇ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੋਲ ਕਰ ਕੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਟੋਕੀਓ-64 ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਤੇ ਮੈਕਸੀਕੋ-68 ਵਿਚ ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ। ਉਥੇ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਸੀ। ਜਕਾਰਤਾ-62 ਦੀਆਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲ ਤੇ ਬੈਂਕਾਕ-66 ਦੀਆਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਿਆ। ਸਾਰੇ ਮੈਡਲ ਤਾਂ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਨ।

ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜਨ ਅਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਮਾਨਾਂ-ਸਨਮਾਨਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਮੌਂਟਰੀਅਲ ਓਲੰਪਿਕ-76 ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਬਣਿਆ।

1969 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਦੇ ਖੇਡਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਵੇਖ ਕੇ ਆਇਆ। ਮੁੜ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਿੰਡ, ਸਕੂਲ ਤੇ ਹੱਟੀਆਂ ਭੱਠੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੁਣ ਨਕੋਦਰ ਦੇ ਜੁਲਾਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਲਾਮ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਉਸ ਹੱਟੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਛਿੜਿਆ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਭੰਨੀ ਸੀ ਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਖਾ ਪੀ ਲਈਆਂ ਸਨ।

ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਤੈਰ ਆਏ ਸਨ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵੀ ਕਿਆ ਯਾਦਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ!

ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸਾਂ ਤੇ ਫਿਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹਿਸਾਰ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ ਉਸ ਕੋਲ ਇਕ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੁਧਿਆਣੇ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਚਕਰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਢੁੱਡੀਕੇ ਜਾ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਪਿੰਡ ਭੱਟ ਮਾਜਰਾ ਉਹਦੇ ਜੀਂਦੇ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਵੇਖ ਸਕਿਆ। 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਪਿੱਛੋਂ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਨਕਾਣਾ ਸਹਿਬ ਤੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਬਹਾਦਰਗੜ੍ਹ ਨੇੜੇ ਅਲਾਟ ਹੋਈ ਪੱਚੀ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਪਿੰਡ ਭੱਟ ਮਾਜਰੇ ਆ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਾਲਜ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ 1950 ਤੋਂ 56 ਤਕ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਖੇਡਿਆ ਤੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਦੀ ਐਮ. ਐਸ ਸੀ. ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਉਣ ਲਈ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਠਾਣੇਦਾਰ ਭਰਤੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਅਣਬਣ ਹੋ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ 1963 ਵਿਚ ਉਹ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਹਿਸਾਰ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਵੈਲਫੇਅਰ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਫਿਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਕੈਂਪਸ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਜੋਬਨ ਉਤੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗੁੱਟਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਸੁਲਝਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ, ਗੋਦ ਲਈ ਬੱਚੀ ਤੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੇ ਬੱਚੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਜੋੜੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜਨ ਅਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਮਾਨਾਂ-ਸਨਮਾਨਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਮੌਂਟਰੀਅਲ ਓਲੰਪਿਕ-76 ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਬਣਿਆ।

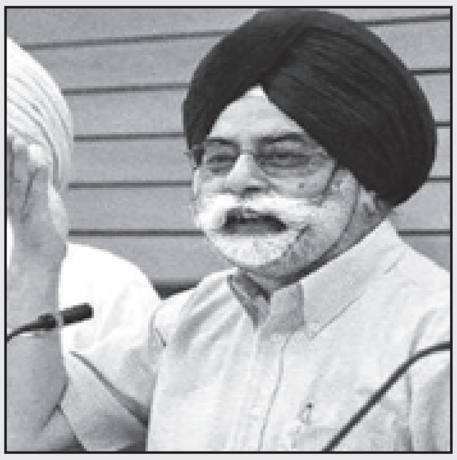

ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਾਤਲਾਂ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਪੋਰਟਸ ਕੰਪਲੈਕਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਹਾਕੀ ਦਾ ਆਸਟ੍ਰੋ ਟਰਫ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਹਾਕੀ ਦੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਹੋਣ ਲੱਗੇ।

1982 ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਨਾਲ ਲੁਧਿਆਣੇ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਏਸ਼ੀਆਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਭੇਜੇ। ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਜਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਕ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਚੱਲਿਆ ਚੱਲੇ ਤੇ ਉਹਦੇ ਪਾਸ ਉਤੇ ਖੇਡਾਂ ਵੇਖ ਲਵੇ!

ਲੁਧਿਆਣੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਾਂ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਮੰਦੇ ਹਾਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। 1964 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਹਾਕੀ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤੱਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਵੱਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕਨਾਲ ਕਨਾਲ ਦੇ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਛਿੜ ਪਈ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ?" ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਐਲਾਨ ਸਿਰਫ ਐਲਾਨ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਅਮਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਕੋਈ ਭੜੂਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ!

ਉਥੇ ਹੀ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ, "ਆਹ ਹੁਣ 82 ਦੀਆਂ ਏਸ਼ੀਅਨ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਊਂ।" ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਵਿਚ ਉਸ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਕ ਲੇਖ 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਵਿਚ ਛਪਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਵੇਖਦੇ ਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਸਕਦੈ ਕਿ ਨਹੀਂ?

ਆਮ ਲੋਕ ਇਹ ਸਮਝ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਲਾਨੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਜਾਂ ਪਲਾਟ ਮੁਫ਼ਤ ਮਿਲ ਜਾਣ ਨਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਐਲਾਨ ਮਹਿਜ਼ ਫੋਕੇ ਐਲਾਨ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਪੁਰਾਣੇ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਐਲਾਨੇ ਹੋਏ ਪਲਾਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੇ ਤੇ ਏਸ਼ਿਆਡ ਦੇ ਜੇਤੂ ਵੀ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਦੇ ਇਨਾਮ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹੇ!

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਚਾਚੇ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਫਿਰ ਸੱਜਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੱਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਆਵਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਘਰ ਵੇਖਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਭੱਟ ਮਾਜਰੇ ਵਿਚ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਪੋਰਟਸ ਤੇ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਵੀ ਕਰਾਇਆ ਸੀ।

ਫੱਗਣ 2006 ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਆਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਨਸੀਬ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਪਟਿਆਲੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਉਥੋਂ ਅਸੀਂ ਬਹਾਦਰਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਦੀ ਭੱਟ ਮਾਜਰੇ ਗਏ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਦਸ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ।

ਸੰਗਰਾਂਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਤਲਾਸ਼ਣ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕੀਤਾ ਜਿਥੇ ਹਾਕੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਸਨ। ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਰਗਾ ਸੰਕਲਪ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਕੇ ਸੋਧਰੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਜਿਹੇ ਹੀ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ!

ਅਸੀਂ ਘਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿੰਮ ਕੋਲ ਮੱਝਾਂ ਬੱਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਧਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਰਗਾ ਕੱਚਾ ਪੱਕਾ ਘਰ ਸੀ। ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਤੇ ਭਤੀਜੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਦੀ ਬੈਠਕ ਜਿਥੇ ਓਲੰਪੀਅਨ ਖਿਡਾਰੀ ਤੇ ਅਫਸਰ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਹੁਣ ਵੀਰਾਨ ਪਈ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਖੇਡ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਚੇਤਾ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੈਠਕ ਸੀ!

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਦੇ ਇਹ ਬੈਠਕ ਕੱਪਾਂ, ਸ਼ੀਲਡਾਂ ਤੇ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਨੱਕੋ-ਨੱਕ ਭਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਖਾਲੀ ਵਰਗੀ ਹੈ। ਸਾਹਮਣੇ ਭਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਮਕਾਨ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਭਤੀਜੇ-ਭਤੀਜੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਹੱਥ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਇਹ ਰੀਤ ਨਹੀਂ ਤੁਰੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸਾਂਭ ਰੱਖੀਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਉਤੇ ਮੇਲੇ ਲਾਈਏ, ਅਵਾਰਡ ਰੱਖੀਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗਾਈਏ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਏ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਪੇਲੇ ਦੀਆਂ ਜਰਸੀਆਂ ਤੇ ਬੂਟ ਉਹਦੇ ਜੀਂਦੇ ਜੀਅ ਹੀ ਲੱਖਾਂ 'ਚ ਵਿਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਤਾਂ ਹਾਕੀ ਦਾ ਪੇਲੇ ਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਉਹ ਹਾਕੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲੀ ਜੀਹਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਬਹੁਤੇ ਗੋਲ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਸ਼ੁਭ ਸ਼ਗਨ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਨ ਸਿੰਘ, ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ, ਮੈਰੀ ਕੌਮ ਤੇ ਹੁਣ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਦਾ ਰੋਲ ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਅੰਜਲੀ ਪਾਟਿਲ ਇਸ ਦੀ ਰੂਹੇਰਵਾਂ ਹੈ। ਦੀਪਕ ਸੰਧੂ, ਬਲਵਿੰਦਰਜੀਤ ਬੰਨੀ ਤੇ ਕਪਿਲ ਕਲਿਆਣ ਨੇ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਛੋਟੇ ਬਜਟ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਕਮੀਆਂ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਤਾਂ ਰਹਿ ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਯਤਨ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕਰ ਦਿੱਤੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਆਈਕੋਨਿਕ ਓਲੰਪੀਅਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਫੁੱਟਬਾਲਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਨਗੀਆਂ।

ਪ੍ਰੇਤ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਧਸ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਚਿਹਰਾ ਛਾਤੀ 'ਚ ਫਿਰ ਉਹਦੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਕੋਇਆ 'ਚ ਪਾਣੀ ਵਗ ਤੁਰਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਜਿਵੇਂ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟ ਪਿਆ 'ਬਦਕਾਰੇ' ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਭੰਨ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਦੱਸ ਕਿੱਥੇ ਖੋਹ ਖਾਧੀ ਆ?"

ਰੋਂਦੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਹਰੀਪੁਰੀਏ ਸੰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ। ਸੰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਹੋਰ ਕੁੱਟੀ ਗਈ ਸੀ, "ਕਮਜ਼ਾਤੇ ਤੈਨੂੰ ਬਾਪ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਭੋਰਾ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾ ਆਇਆ? ਦੱਸ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਮੂੰਹ ਦਿਖਾਵਾਂਗੇ? ਕੀ ਨੱਕ ਰਹੂ ਸ਼ਰੀਕੇ 'ਚ?" ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਕੁਟਦੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੁਝ ਬੋਲੀ ਗਈ ਸਾਂ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਪੋਤੇ 'ਚੋਂ ਮੈਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਪਛਾਣੇ।

ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੋ ਦਾਈ ਨੂੰ ਬੁਲਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਸੌ ਉਹੜ-ਪੋਹੜ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਪਰ ਉਸ ਚੁਗਲਖੋਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟ ਸੁੱਟਣੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰੀਤੋ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਬਾਪ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਲੈ ਗਈ ਸਾਂ। ਨਰਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਪਰ ਨਰਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਤੋ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਬਾਪ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵਰਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਘਰੋਂ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨ 'ਚ ਰੁੱਝ ਗਈ ਸਾਂ। ਪੇਕੀਂ ਗਈ ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੱਚ-ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਆਈ। ਹੁਣ ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੇ ਬਾਪ ਕੋਲ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸਾਂ।

ਘਾਹ ਫੂਸ ਹੇਠਾਂ ਅੱਗ ਕਿਤੇ ਲੁਕਦੀ ਏ। ਆਖ਼ਿਰ ਉਹ ਹੀ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਡਰ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਲਏ। ਉਹ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਣ ਲੱਗਾ, "ਭੈਣ ਚੋ...ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਖੜ੍ਹਨ ਜੋਗਾ ਨੀ ਛੱਡਿਆ।" ਮੈਂ ਕੁੱਟ ਖਾਂਦੀ ਉਚੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਈ ਸਾਂ। ਕਿਤੇ ਕੰਨਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨਾ ਸੁਣ ਲੈਣ। ਪ੍ਰੀਤੋ ਡਰ ਕੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਜਾ ਵੜੀ। ਉਹ ਪ੍ਰੀਤੋ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ। ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਟੀ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਤਾਰ ਪਲੰਘ 'ਚ ਲਾ ਕੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਕੁੜੀ ਇਕਦਮ ਉਠੀ, ਫਿਰ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਫਿਰ ਤਾਰ ਉਦੋਂ ਚੁੱਕੀ ਜਦੋਂ ਮਰ ਜਾਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਬੱਸ ਵਿਹੰਦੀ ਰਹਿ ਗਈ।

ਇਹੋ ਦੁੱਖੜਾ ਇਕ ਰਾਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮਾਂ ਪਈਆਂ ਸਾਂ, ਮੈਂ ਮਾਂ ਦੇ ਕੰਨ 'ਚ ਰੋਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਸਾਂ। ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਆ ਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਚੰਗਾ ਮੇਰੀ ਧੀ ਸੌਂ ਜਾਹ, ਹੋਰ ਝੱਲ ਬਲੱਲੀਆਂ ਨਾ ਮਾਰ।" ਫਿਰ ਹਉਕਾ ਭਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਤੇਰੇ ਵੀ ਕੀ ਵੱਸ ਏ ਜਵਾਨ ਧੀ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਸਦਮਾ ਕਿਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ!" ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਉਭਰ ਆਈਆਂ, "ਕਿਤੇ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਤ ਦੀ ਛਾਇਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ? ਪਾਖਰ ਦੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਪ੍ਰੀਤੋ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਝੱਲ ਬਲੱਲੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀ।" ਉਹ ਚੱਪਣ ਵਿਚ ਗੋਹੇ ਦੀ ਅੱਗ ਰੱਖ ਕੇ ਹਰੀਪੁਰੋਂ ਲਿਆਂਦੀ ਧੂਫ ਮੈਨੂੰ ਦੇਣ ਲੱਗੀ, "ਹੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਤ ਤੋਂ ਬਚਾਈਂ।" ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਪ੍ਰੇਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਾਖਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਤ ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਧੀ ਦੀ ਜਾਨ ਲਈ ਸੀ।

ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ

ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕਹਾਂ ਹੈ 3

ਸਿਨੇਮਾ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ

ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ

ਫੋਨ: +91-98554-04330

ਦੂਜੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਉਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਦਰਾਮਦ ਕਰਨ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਤਿੰਨ ਸਤੰਬਰ 1939 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਨਾਜ਼ੀ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਪੋਲੈਂਡ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਯੁੱਧ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਵਧ ਰਹੇ ਫ਼ਾਸੀਵਾਦ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੀਵਾਦ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, "ਭਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਜੰਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਜਿਹੜੀ ਜਮਹੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਜਦਕਿ ਇਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਖੋਹੀ ਗਈ ਹੈ।" ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਸੂਖ ਕਾਰਨ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦਾ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਤਬਕਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਫਿਲਮ ਲੇਖਕ, ਨਿਰਮਾਤਾ, ਵਿਤਰਕ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਸਲ ਵਿਚ 1940 ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਨਅਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸਨਅਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਆਦਿ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੋਜ਼ਮੱਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਟੀਲ, ਸੀਮਿੰਟ, ਅਤੇ ਕਪਾਹ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਸਮਾਨ ਛੂਹ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਸਾਰੀ ਆਰਥਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ ਤੋਂ ਬਲੈਕੀਆਂ ਅਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂਖੋਰਾਂ ਨੇ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀਂ ਪੈਸਾ ਕਮਾਇਆ। ਇਹ 'ਕਾਲਾ ਪੈਸਾ' ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਸ਼ੋਹਰਤ ਕਮਾ ਰਹੀ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਲੱਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਇਹ 'ਕਾਲਾ ਪੈਸਾ' ਚਿੱਟੇ ਵਿਚ ਵਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਉਥੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਬੱਚਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਾਗਰ ਮੂਵੀਟੋਨ ਦੇ ਇਕ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮੀ ਪਰਚੇ 'ਫਿਲਮਫੇਅਰ' ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਅਨੁਸਾਰ, "ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤ ਦੁੱਗਣੀ-ਤਿੱਗਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਬੱਝ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਾ ਬਚਿਆ।"

ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕਈ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਯੁੱਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਬੰਬੇ ਟਾਕੀਜ਼ ਨੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੇਵਿਕਾ ਰਾਣੀ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਫਿਲਮ 'ਚਾਰ ਆਂਖੇ' ਬਣਾਈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਯੁੱਧ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਰਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਟ ਗਈ। ਪ੍ਰਭਾਤ ਅਤੇ ਬੰਬੇ ਟਾਕੀਜ਼ ਲਈ ਲਿਖਦੇ ਇਕ ਸਕਰੀਨ ਪਲੇਅ ਲੇਖਕ ਨੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਟਾਕੀਜ਼' ਵਿਚ ਛਪੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਖੁੰਬਾਂ ਵਾਂਗ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਨਿਰਮਾਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧੱਕਾ ਫਿਲਮੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ। ਨਿਰਮਾਤਾ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਨਾਵਲਾਂ ਜਾਂ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਪਲਾਟ ਚੋਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗੇ। ਦੂਜੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਲਿਕ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਅੰਤ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ।" ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਿਸ ਵੀ ਅਦਾਕਾਰ ਜਾਂ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੀ ਇਕ-ਅੱਧੀ ਫਿਲਮ ਹਿੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ/ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਫ਼ੈਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦਾ 75% 'ਕਾਲਾ' ਅਤੇ 25% 'ਚਿੱਟੇ' ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਲਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਵੰਨਗੀਆਂ ਉਤੇ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਮਸਲਨ, ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਡਿਗਰੀ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲੇ ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਜਦੋਂ 'ਬੰਬੇ ਕਰੌਨੀਕਲ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਬੰਬੇ ਟਾਕੀਜ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਮੀਖਿਆ ਨੇ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਅੱਬਾਸ ਦੇ ਕਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਤਿੱਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ, ਤਨਜ਼ ਤੇ ਡਰਾਵਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲਿਆ। ਇਸ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸੇ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ ਨੇ 1941 ਵਿਚ ਬੰਬੇ ਟਾਕੀਜ਼ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ 'ਨਯਾ ਸੰਸਾਰ' ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ। 1941 ਵਿਚ ਹੀ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਭਗਵਤੀ ਚਰਨ ਵੋਹਰਾ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫਿਲਮ ਬਣੀ 'ਚਿੱਤਰ ਲੇਖਾ' ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਵਿਚੋਂ ਕਮਾਇਆ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦਾ ਹੈ।

1942 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਘੋਲ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। 'ਭਾਰਤ ਛੋੜੋ ਅੰਦੋਲਨ' ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ 1930 ਤੋਂ 1945 ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਹਿਨੂਰ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀ, ਮੂਕ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਡੀ.ਐਨ. ਸੰਪਤ ਅਤੇ ਮਾਣਿਕ ਲਾਲ ਪਟੇਲ ਨੇ ਬਣਾਈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਟੂਡੀਓ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ। ਡੀ.ਐਨ. ਸੰਪਤ, ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬਾਰੇ ਕਈ ਛੋਟੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ। ਇਸੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 1924 ਵਿਚ 'ਗੁਲੇ-ਬਕਾਵਲੀ' ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੌਰ ਦੀ ਸੁਪਰ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਸਟਾਈਲ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਮੋਤੀ, ਜਮਨਾ, ਤਾਰਾ, ਖ਼ਾਲਿਦ, ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਵਰਗੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸਲੋਚਨਾ (ਅਸਲ ਨਾਂ ਰੂਬੀ ਮਾਇਰਸ) ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 'ਵੀਰ ਬਾਲਾ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ 1932 ਵਿਚ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਅਚਾਨਕ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਮਾਣਿਕ ਲਾਲ ਪਟੇਲ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਹਿਨੂਰ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਡੀ.ਐਨ. ਸੰਪਤ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਫਿਲਮ 'ਹਾਤਮਤਾਈ' ਤੋਂ ਹੋਈ। ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਣਿਕ ਲਾਲ ਪਟੇਲ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਵੀ ਸਨ, ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਫਿਲਮ 'ਜ਼ੰਜੀਰੇ-ਝਨਕਾਰ' ਉਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਲਮ ਉਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਅਸਰ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਵੀ 1935 ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ।

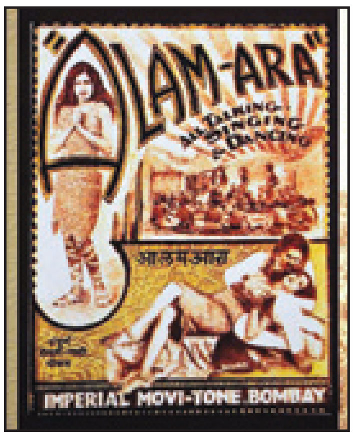

ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਹਿਲੀ ਸਵਾਕ ਫਿਲਮ 'ਆਲਮ ਆਰਾ' ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਦਨ ਥਿਏਟਰ ਦੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਪਹਿਲੀ ਸਵਾਕ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ੀਰੀ ਫ਼ਰਿਹਾਦ' ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਮਾਸਟਰ ਬਿਠੂਲ ਤੇ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਨੇ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਤ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਰਦੇਸ਼ਰ ਇਰਾਨੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਫਿਲਮ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਦਰਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਰ.ਐਸ. ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 1928 ਵਿਚ ਅਨਾਰਕਲੀ ਅਤੇ ਸਲੀਮ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫਿਲਮ 'ਅਨਾਰਕਲੀ' ਬਣਾਈ। ਇਸੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਰਸ਼ਕ ਵਰਗ ਲਈ 'ਦਿ ਲਵ ਆਫ਼ ਏ ਮੁਗਲ ਪ੍ਰਿੰਸ' ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਵਾਕ ਫਿਲਮ 'ਆਲਮ ਆਰਾ' ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਮਦਨ ਥਿਏਟਰ ਦੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਪਹਿਲੀ ਸਵਾਕ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ੀਰੀ ਫ਼ਰਿਹਾਦ' ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ ਗਿਆ। 'ਆਲਮ ਆਰਾ' ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਮਾਸਟਰ ਬਿਠੂਲ ਤੇ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਨੇ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸਨ। ਫਿਲਮ ਇਕ ਪਾਰਸੀ ਨਾਟਕ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਤ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਨਾ ਰੱਖਦਿਆਂ ਗੁਜਰਾਤੀ, ਤਮਿਲ, ਤੇਲਗੂ, ਪਸ਼ਤੋ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵੱਡਾ ਹਾਸਲ ਸੀ ਫਿਲਮ 'ਕਿਸਾਨ ਕੰਨਿਆ' ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਣੀ ਪਹਿਲੀ ਰੰਗੀਨ ਫਿਲਮ ਸੀ। 'ਕਿਸਾਨ ਕੰਨਿਆ' ਸਆਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਤੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ।

ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸਲੋਚਨਾ ਜਿਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਵੀਰ ਬਾਲਾ' ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਕੋਹਿਨੂਰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹਿੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਤ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਬੇਹੱਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਸਮਾਜਕ ਕਥਾ-ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਮਾਰਮਿਕ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ, ਸੰਪਾਦਕੀ ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੰਥਨ' ਨਾਲ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਈ। 1934 ਵਿਚ ਬਣੀ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੰਥਨ' ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਖ਼ਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਯੁੱਧ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਲੋਕ ਕਥਾ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ, ਨਲਿਨੀ ਤਾਰਖੜੇ, ਸਾਂਤਾ ਆਪਟੇ ਨੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਲੋਕ ਕਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਰਾਜੇ ਦੀ ਕਥਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ, ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਇਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੈਨਰ ਥੱਲੇ 1937 ਵਿਚ ਫਿਲਮ 'ਸੰਤ ਤੁਕਾਰਾਮ' ਬਣੀ। ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਟਕਥਾ, ਉਚ-ਮਿਆਰ, ਸਮਾਜਕ ਸੁਨੇਹੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਦੁਨੀਆ ਨਾ ਮਾਨੇ' ਫਿਲਮ ਜੋ ਇਸੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੂਬ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆ। 1942 ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵੀ. ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਨੇ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਿਆਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ। ਦੇਵ ਅਨੰਦ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਦਾਬਹਾਰ ਹੀਰੋ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਫਿਲਮ 'ਹਮ ਏਕ ਹੈਂ' ਰਾਹੀਂ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਇਕ ਹੋਰ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀ ਰਣਜੀਤ ਮੂਵੀਟੋਨ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਮੁਕਾਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਗੌਹਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜਕਪੂਰ, ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਕੇ.ਐਲ. ਸਹਿਗਲ ਵਰਗੇ ਸਮਰੱਥ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। 1932 ਵਿਚ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਸਤੀ ਸਵਿੱਤਰੀ' ਨੇ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਫਿਲਮ ਹਲਕੇ-ਫੁਲਕੇ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਸਮਾਜਕ ਵਰਤਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ 1935 ਵਿਚ ਬਣੀ 'ਮਿਸ 1933' ਅਤੇ 1933 ਵਿਚ ਹੀ ਬਣੀ 'ਸਿਤਮਗਰ' ਆਦਿ; ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਕੇ.ਐਲ. ਸਹਿਗਲ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਜੀ ਫਿਲਮ 'ਤਾਨਸੇਨ' ਤੋਂ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਿਕ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿਊ ਥਿਏਟਰਜ਼ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1931 ਵਿਚ ਬੀ.ਐਨ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾ, ਦੋਵਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਵੀ ਬੰਗਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ 'ਨਾਤਿਰ ਪੂਜਾ'। ਇਸ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਰਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੇ.ਐਲ. ਸਹਿਗਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 1933 ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ 'ਭਗਤ ਪੂਰਾਣ', ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਫਿਲਮ 'ਚੰਦੀਦਾਸ' ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ/ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਦੇਵਕੀ ਬੋਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਲਮ ਛੂਤ-ਛਾਤ, ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਵਿਧਵਾ-ਵਿਆਹ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਵਰਗੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਵਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਫਿਲਮ 'ਦੇਵਦਾਸ' ਨੇ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਫਿਲਮ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਮਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 'ਦੇਵਦਾਸ' ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਦਰਦਨਾਕ ਅੰਤ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਮਾਰਮਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੇ.ਐਲ. ਸਹਿਗਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ 1937 ਵਿਚ ਫਿਲਮ 'ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ' ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਥਵੀਰਾਜ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਕੇ.ਐਲ. ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। 1944 ਵਿਚ ਬਣੀ 'ਹਮਰਾਹੀ' ਵੀ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਖ਼ਾਸ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਬੀ.ਐਨ. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 1972 ਵਿਚ ਦਾਦਾ ਸਾਹਿਬ ਫ਼ਾਲਕੇ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬੰਬੇ ਟਾਕੀਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਸੰਗਮ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ 1934 ਵਿਚ ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਰਾਏ ਨੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇਵਿਕਾ ਰਾਣੀ ਨੇ ਕਲਾਤਮਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਦੋ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤੇ- ਸਦਾਬਹਾਰ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਟਰੈਜਡੀ ਕਿੰਗ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਫਰਾਜ਼ ਆਸਟਿਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। 'ਅਛੂਤ ਕੰਨਿਆ', 'ਜਨਮਭੂਮੀ', 'ਦੁਰਗਾ' ਅਤੇ 'ਕੰਗਨ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਜਿੱਥੇ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਵਿਰੋਧ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਥੇ 'ਬੰਧਨ' ਅਤੇ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਉਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਨੇ ਭਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਸੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 1943 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਫਿਲਮ ਦਿੱਤੀ 'ਕਿਸਮਤ'।

ਵਾਡੀਆ ਮੂਵੀਟੋਨ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਕਥਾ-ਵਸਤੂ, ਤਕਨੀਕੀ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਉਪਰੋਕਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਟੰਟ ਆਧਾਰਿਤ ਐਕਸ਼ਨ ਫਿਲਮਾਂ ਜੋ ਜਾਦੂਈ ਚਮਤਕਾਰਾਂ, ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਬਣਾਈਆਂ। 'ਫੀਅਰਲੈਸ ਨਾਦੀਆ' ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨਾਦੀਆ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ 'ਹੰਟਰਵਾਲੀ' ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਮਕਬੂਲ ਰਹੀਆਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਤੱਕ ਨੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਨਾਦੀਆ, ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਘਸੁੰਨਾਂ-ਮੁੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟਦੀ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਬੇਖੌਫ ਹੋ ਕੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ, ਤੈਰਾਕੀ, ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੀ ਘੁੰਮਦੀ ਦਿਸਦੀ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਜਕ, ਮਿਥਿਹਾਸਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਦੂਜੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਮੰਦਵਾੜੇ, ਸਟਾਰ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨੇ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਕਣ ਦੇ ਕਗਾਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

(ਚਲਦਾ)

ਰਣਜੀਤ ਮੂਵੀਟੋਨ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਮੁਕਾਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਗੌਹਰ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜਕਪੂਰ, ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਕੇ.ਐਲ. ਸਹਿਗਲ ਵਰਗੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। 1932 ਵਿਚ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਸਤੀ ਸਵਿੱਤਰੀ' ਨੇ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਪਰ ਅਸਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਕੇ.ਐਲ. ਸਹਿਗਲ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਜੀ ਫਿਲਮ 'ਤਾਨਸੇਨ' ਤੋਂ ਮਿਲੀ।

The Anu Attorney Immigration Law Firm
Law offices of Anu Peshawaria

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability *Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law
Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states.
More than 20 year experience in US immigration & Indian law

US IMMIGRATION

*Green Cards (Investor, Employment)
*E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
*Family Green Card, Fiancee Visa
*Deportation Defense, VAWA, U Visa
*Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
*H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

FAMILY LAW

*Divorce *Annulment
*International Custody

INCORPORATIONS

*International Contracts, Mergers
*Attorney Supreme Court of India

*Bankruptcy Consultation & Filing

Contact numbers:
Seattle, WA
Ph: 206-774-0907
Fremont, California
Ph: 510-353-0102
Cell Phone 510-299-1907
Toll free: 1-866-586-6297
anu@anuattorney.com
www.anuattorney.com

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538
801, Pine Street, # 24 C, Seattle, Washington 98101
Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

Weekends & Evening Appointments Available

US Business Brokers Inc.
American Financing Group LLC

101 W 22nd St, Suite 111, Lombard, IL 60148
23280 Pacific Highway South, Suite 307, Kent, WA 98032

Financing - Loans

- We do all kinds of SBA & Conventional loans.
- We are specialized in Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Convenience Stores, Motels, Apartment Buildings, Strip Plazas, Commercial Buildings, Food Franchise.
- We can get your Loan approved within few days.

ਬਿਜਨਸ ਵੇਚਣ ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Contact us for any Financing Need Nationwide.

- FAST APPROVAL
- QUICK CLOSINGS
- SBA 504 & 7A
- CONVENTIONAL LOANS
- HOTELS, MOTELS
- GAS STATIONS, TRUCK STOPS
- SUBWAY, DUNKIN DONUTS
- LIQUOR STORES, C-STORES

Contact us Buy or Sell business
AJ Sandhu (MBA)
Managing Broker/Realtor/Consultant
Licensed in IL, IN, WA
916-995-0783 (Cell)
206-941-0792 (DIR)
630-206-2467 (Fax)
www.ubbchicago.com
aj@ubbchicago.com

FuelMaster Truck Stop

I-70 Exit 137 1534 N State Road 1, Cambridge City, IN 47327 (Ph: 765-478-5555)

1. Brand new showers and bathroom
2. Truck repair shop
3. 20 Cents cheaper reefer fuel
4. Free Scale with 100 gallons fuel purchase
5. Fully Paved truck parking,
6. Free Wi-Fi & Driver lounge
7. Pizza & Arby's Restaurant

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ

Indian Restaurant Coming Soon.

Guaranteed 100% pure diesel no bio diesel.
100% ਪਿਓਰ ਡੀਜ਼ਲ, ਕੋਈ ਬਾਇਓ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ

ਹਰ ਗੈਲਨ 'ਤੇ 10 ਸੈਂਟ ਬਚਾਓ, ਖਰਚ ਘਟਾਓ, ਪੈਸੇ ਬਚਾਓ

Ph: 317-291-2300, ext. 22

ਕਾਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ 'ਮਸਾਣ'

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਨੀਰਜ ਗੇਵਨ ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਫਿਲਮ 'ਮਸਾਣ' ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਾਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਇਨਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਐਤਕੀਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ- ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਸਾਣ' ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਚੌਥੀ ਕੂਟ', ਇਸ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਦੇ 'ਅਨ-ਸਰਟਿਨ ਰਿਗਾਰਡ ਸੈਕਸ਼ਨ' ਵਿਚ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 'ਮਸਾਣ' ਨੂੰ ਮੇਲੇ ਦਾ ਕ੍ਰੀਟੀਕਲ ਐਵਾਰਡ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਵਾਰਾਣਸੀ (ਬਨਾਰਸ) ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਬਹੁਤ ਤਿੱਖੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਰਿਚਾ ਚੱਢਾ, ਵਿੱਕੀ ਕੌਸ਼ਾਲ, ਵਿਨੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼ਵੇਤਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਪੰਕਜ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਸੰਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ ਤੇ ਨਿਖਲ ਸਾਹਨੀ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਦਲਿਤ ਲੜਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਚ ਜਾਤ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਕਹਾਣੀ ਉਚ ਜਾਤ ਦੀ ਕੁੜੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਸੈਕਸ ਸਕੈਂਡਲ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰੋਕਾਰ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨਾਲ ਖਹਿ-ਖਹਿ ਕੇ ਚੰਗਿਆੜੇ ਛੱਡਦੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਨੀਰਜ ਗੇਵਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਰਦੇ ਉਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੈ।

ਐਤਕੀਂ ਲੱਗੀ ਅਸਲ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵੱਕਾਰੀ ਕਾਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਬਾਸਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਏ ਬੱਚਨ, ਸੋਨਮ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ਼ ਨੇ ਰੈੱਡ ਕਾਰਪੈੱਟ ਉਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਜਲਵੇ ਦਿਖਾਏ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਵਿਚ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ- ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਸਾਣ' ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਚੌਥੀ ਕੂਟ'। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਆਲੋਚਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਕਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਦਾ ਵਿਚ ਹੀ 'ਮਸਾਣ' ਅਤੇ 'ਚੌਥੀ ਕੂਟ' ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਕਿਤੇ ਰੁਲ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਮੱਥਾ ਹੁਣ ਰੈੱਡ ਕਾਰਪੈੱਟ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਰੈਡ ਕਾਰਪੈੱਟ ਅਤੇ ਇਸ ਉਤੇ ਮਟਕਦੀਆਂ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਵੱਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖੈਰ! 'ਮਸਾਣ' ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰੇ ਨੇ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਚੱਲੀ।

ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਏ ਬੱਚਨ

ਸੋਨਮ ਕਪੂਰ

ਤਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਸਲਾਮੀ

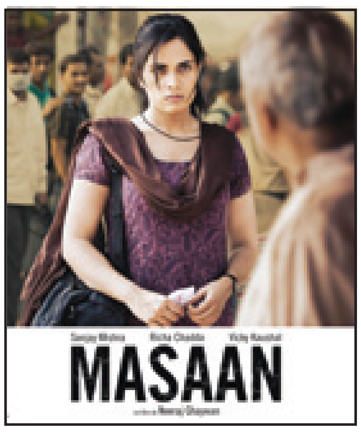

ਕਾਨ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਸਾਣ' ਜਦੋਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਹਾਲ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦਿੱਤੀ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਇੰਨਾ ਬੁਲੰਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖਲੋ ਕੇ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਇਸ ਵੱਕਾਰੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਨੀਰਜ ਗੇਵਨ ਨੇ ਇਸ ਮਾਣ-ਤਾਣ ਨੂੰ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਰੂਹ ਤੱਕ ਭਿੱਜ ਕੇ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੁਣ ਮੁੜ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਤੋਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੱਕ

ਨੀਰਜ ਗੇਵਨ ਨੇ 2010 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਛੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲੀ ਆਲ੍ਹਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜੌਬ ਛੱਡ ਕੇ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੈਦਾਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਗ੍ਰੈਜਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਉਦੋਂ ਵੀ 'ਪੈਸ਼ਨ ਫਾਰ ਸਿਨੇਮਾ' ਨਾਂ ਦੇ ਬਲਾਗ ਉਤੇ ਲਿਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਬਲਾਗ ਉਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਿਅਪ ਵੀ ਲਿਖਦਾ ਸੀ। ਕਸ਼ਿਅਪ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ 'ਗੈਂਗਸ ਆਫ ਵਾਸੇਪੁਰ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਨੀਰਜ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ 'ਮਸਾਣ' ਵਰਗੀ ਤਕੜੀ ਫਿਲਮ ਲੈ ਕੇ ਆਣ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਖੂਨ' ਬਣੀ ਫਿਲਮ

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਖੂਨ' ਉਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਡਾਇਲਾਗ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਹਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ, ਕੁੱਲ ਸਿੱਧੂ, ਸੁੱਖੀ ਬੱਲ ਤੇ ਹੋਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਹਨ।

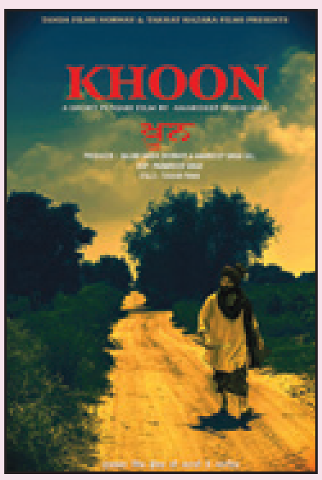

'ਕਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ' ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਗਾਰਾ

ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲਾ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਮਟਕ ਚਾਲੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਪੰਜ ਦਿਨ ਚੱਲੇ ਇਸ ਚੌਥੇ ਸਾਲਾਨਾ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਐਤਕੀਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਤੋਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੇ ਮੇਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਹੁਣ ਸੰਜੀਦਾ ਸਿਨੇਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੇਲੇ ਦਾ ਘੇਰਾ ਤਾਂ ਵਧੇਗਾ ਹੀ ਵੱਕਾਰ ਦੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਪੈੜਾਂ ਛੱਡੇਗਾ।

ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਐਤਕੀਂ ਫਿਲਮਕਾਰ ਹੈਰੀ ਬਵੇਜਾ, ਜੀਤ ਮਠਾਰੂ, ਪੂਨਮ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁਖਵੰਤ ਢੱਡਾ, ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ, ਅਨੂ ਬੈਂਸ, ਜਤਿੰਦਰ ਮੌਹਰ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਅਹਿਮ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਪੁੱਜੀਆਂ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਚਾਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਚੱਲੇ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਣੇ 11 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ 70 ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੀਚਰ ਅਤੇ ਲਘੂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਨੂ ਬੈਂਸ ਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਜਤਿੰਦਰ ਮੌਹਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਕਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ' ਮੇਲੇ ਦਾ ਹਾਸਲ ਹੋ ਨਿੱਬੜੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਛੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪੀਡੀਆਂ ਗੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਰਟ ਫਿਲਮ (10 ਮਿੰਟ) ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ 'ਬੌਂਜੁਰ ਜੀ' ਪਹਿਲੇ, 'ਚਾਸ਼ਣੀ' ਦੂਜੇ ਅਤੇ 'ਬਗਦਾਦ ਮੈਸੀ' ਤੀਜੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਈਆਂ। 'ਬਗਦਾਦ ਮੈਸੀ' ਲੱਤ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਫੈਨ ਇਰਾਕੀ ਬੱਚੇ (ਹਮਦੀ) ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਸਤਿੰਦਰ ਕੱਸੋਆਣਾ ਨੇ 'ਬੌਂਜੁਰ ਜੀ (ਹੈਲੋ ਜੀ) ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਨਸਲ ਕਾਰਨ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਵਾਲੇ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਬਖਸ਼ਿੰਦਰ ਦੀ 'ਤੇਰੀ ਫਿਲਮ', ਅਮਰਦੀਪ ਗਿੱਲ ਦੀ 'ਖੂਨ' ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ 'ਸਾਵੀ' ਨੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਟੁੰਬੇ। ਅਦਾਕਾਰਾ ਕੁਲ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਅਭਿਨੈ (ਕਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਖੂਨ) ਨੂੰ ਖੂਬ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ। ਮੇਲੇ 'ਚ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹੈਰੀ ਬਵੇਜਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਖ਼ਰੀ ਦਿਨ ਹਾਕੀ ਸਿਤਾਰੇ 'ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ' ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਬਾਰੇ ਫਿਲਮ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲਾ

'ਬੌਂਜੁਰ ਜੀ' ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ

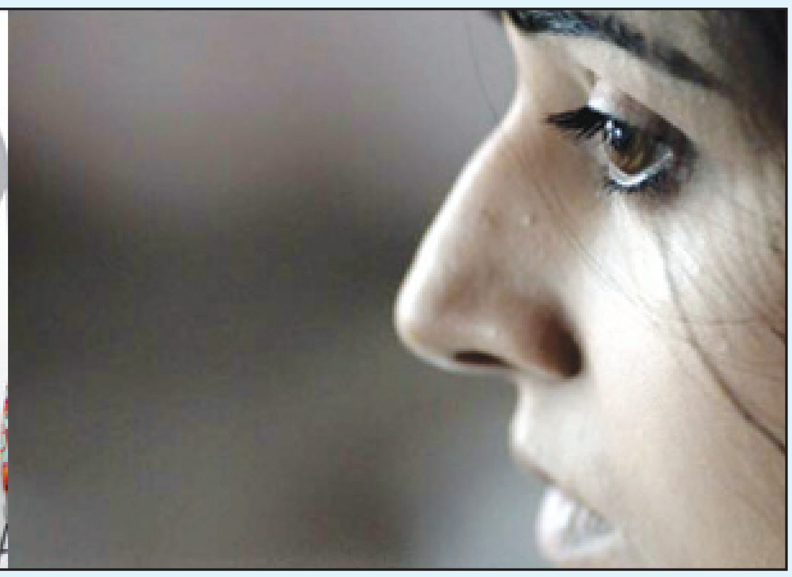

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਕਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ' ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਤਿੰਦਰ ਮੌਹਰ ਜੋ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਲਈ ਫਿਲਮ ਲੜੀ ਵੀ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਫਿਲਮ 'ਕਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ' ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼।

BIGGEST SALE EVER ON PUNJABI TV
40% OFF
PER MONTH
FOR 12 MONTHS ON PUNJABI MEGA PACK
GET DISH FOR THE BEST PUNJABI TV PROGRAMMING
PUNJABI MEGA PACK
$14.99 MO
FOR 12 MONTHS
$24.99 MO
REGULAR PRICE
jus punjabi
PTC PUNJABI
WILLOW HD
GLOBAL PUNJAB
TASHAN
jus 24x7
PTC NEWS
PTC chak de
Requires 24-month commitment, credit qualification and subscription to qualifying American programming. Early Termination Fee appplies. Cannot be combined with other International offers.
Order now and SAVE $120!
1-888-626-0801
Use Offer Code SAVEBIG
dish
International programming requires additional $10/mo. International Basic Package or any America's Top Package.
Important Terms and Conditions: $10/mo. Credit for 12 Months Offer: Valid for activation and installation of qualifying new DISH service. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package in addition to Punjabi Mega Pack. Must provide Offer Code at time of order. Receive a monthly credit of $10 for the first 12 months.
Promotional Offers: All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. After any applicable promotional period, then-current everyday monthly price applies and is subject to change. ETF: If you cancel service during first 24 months, early termination fee of $20 for each month remaining applies.
Additional Requirements: Installation/Equipment Requirements: A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Free Standard Professional Installation only. Leased equipment must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Upfront and additional monthly fees may apply. Miscellaneous: Offers available for new and qualified former customers, and subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. Taxes or reimbursement charges for state gross earnings taxes may apply. Additional restrictions and taxes may apply. Offer ends 8/13/15.
© 2015 DISH Network L.L.C. All rights reserved.
0801-Q2R2-PUNJABI BSE Promo MAY

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਜੂਨ 1984 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ
ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ

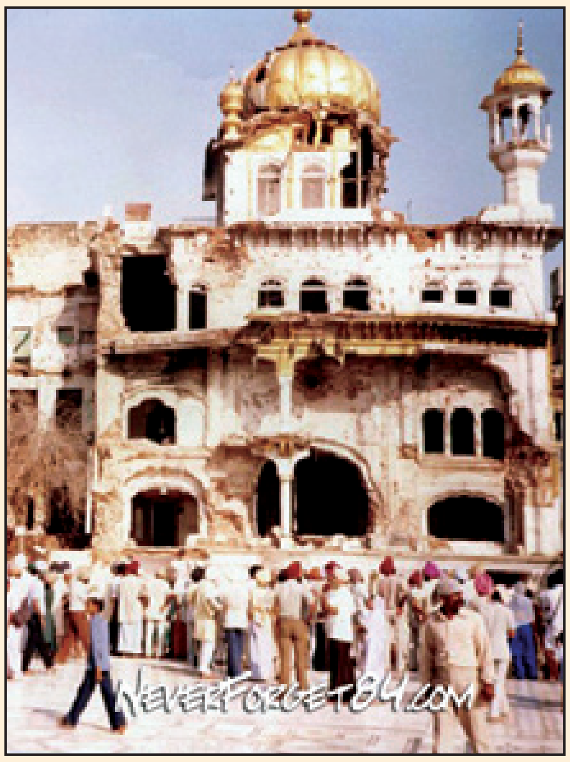

ਪੰਥਕ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਹਿਮ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਣਗੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰਾਂ

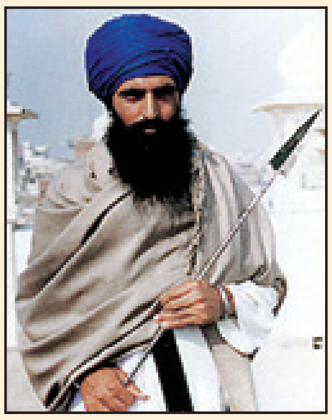

13 ਜੂਨ 2015 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ) *ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮੀਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ*

India Palace Banquet Hall: 4213 Lafayette Rd., Indianapolis, IN 46254

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨ

ਡਾ. ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ)
ਵਿਸ਼ਾ: ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ ਦਾ ਭਗਵਾਂ ਏਜੰਡਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਘਾਤਕ ਕਿਵੇਂ?

ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
(ਸਾਬਕਾ ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ, ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ)
ਵਿਸ਼ਾ: ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਜੂਨ 1984 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਕਿਉਂ ਦੇ ਰਿਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਸਦੇ ਜ਼ਖਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਘਦੇ ਰਹਿਣੇ ਕਿਉਂ ਜਰੂਰੀ?

ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
(ਮੁਖੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਫੇਅਰ ਸੈਂਟਰ)
ਵਿਸ਼ਾ: ਭਾਰਤੀ ਖਿੱਤੇ ਅੰਦਰ ਬਿਪਰਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਛਾਵੇਂ ਹੇਠ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ?

ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
(ਚੀਫ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ, ਏ ਐਸ ਓ)
ਵਿਸ਼ਾ: ਗੁਰਮੁਖੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਕੌਮੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ?

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਜੀਓ! ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣ "ਜਬ ਲਗੁ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ" ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮੀਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੌਮੀ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸਾਰਥਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗੇ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂ ਐਸ ਏ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਵਾਇਸ ਆਫ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਹੋਵੇਗਾ

------> ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ <------

ਭਾਈ ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ, ਭਾਈ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਮਰ, ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: (317) 560-0019, (765) 987-5197, (570) 604-3177

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ: ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ